ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ για την εποπτική δραστηριότητα

2015

Μάρτιος 2016

Περιεχόμενα

Πρόλογος του Mario Draghi, Προέδρου της ΕΚΤ **3**

Πρόλογος της Danièle Nouy, Προέδρου του Εποπτικού Συμβουλίου **4**

1 Οργανωτική δομή: Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ **12**

1.1 Εκπλήρωση των υποχρεώσεων λογοδοσίας 12

1.2 Λήψη αποφάσεων 13

1.3 Στελέχωση της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ 18

1.4 Εφαρμογή του Κώδικα Συμπεριφοράς 21

1.5 Εφαρμογή της αρχής του διαχωρισμού μεταξύ καθηκόντων νομισματικής πολιτικής και εποπτικών καθηκόντων 22

1.6 Πλαίσιο υποβολής πληροφοριών και διαχείριση πληροφοριών 23

2 Συμβολή της εποπτείας στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα **26**

2.1 Πιστωτικά ιδρύματα: βασικοί κίνδυνοι και γενικές επιδόσεις το 2015 27

2.2 Συμμετοχή στη διαχείριση κρίσεων 30

2.3 Οι “τακτικές” συνολικές αξιολογήσεις 34

2.4 Εφαρμογή του μοντέλου εποπτείας του ΕΕΜ 38

Πλαίσιο Έμμεση εποπτεία – ανάγκη για σύγκλιση προς συνεπή και υψηλά εποπτικά πρότυπα σε ολόκληρο τον ΕΕΜ 55

3 Εποπτική έγκριση, αναφορά παραβάσεων, επιβολή συμμόρφωσης και επιβολή κυρώσεων **58**

3.1 Διαδικασία εποπτικής έγκρισης 58

3.2 Αναφορά παραβάσεων, επιβολή συμμόρφωσης και επιβολή κυρώσεων 64

4 Ο ΕΕΜ ως μέρος της ευρωπαϊκής και διεθνούς αρχιτεκτονικής για την εποπτεία **67**

4.1 Ευρωπαϊκή και διεθνής συνεργασία 67

4.2 Συμβολή στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού και διεθνούς κανονιστικού πλαισίου 72

5 Αναφορά για την εκτέλεση του προϋπολογισμού **82**

5.1 Δαπάνες για το 2015 82

5.2 Το πλαίσιο των εποπτικών τελών: Νοέμβριος 2014 - Δεκέμβριος 2015 84

6 Νομικές πράξεις που υιοθετήθηκαν από την ΕΚΤ σχετικά με την τραπεζική εποπτεία 88

7 Γλωσσάριο 90

Συντομογραφίες 95

Πρόλογος του Mario Draghi, Προέδρου της ΕΚΤ

Το 2012, όταν αποφασίστηκε η ίδρυση ενιαίου εποπτικού μηχανισμού στη ζώνη του ευρώ, πολλοί ήταν εκείνοι που ισχυρίζονταν ότι κάτι τέτοιο ήταν ανέφικτο ή ότι θα χρειαζόταν άπειρο χρόνο. Κι όμως, ήδη γιορτάσαμε την πρώτη επέτειο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕΜ), συμπληρώνοντας έναν πολύ επιτυχημένο πρώτο χρόνο ευρωπαϊκής τραπεζικής εποπτείας.

Ωστόσο ο ΕΕΜ δεν ήταν ούτε η αρχή ούτε το τέλος μιας σειράς θεσμικών μεταρρυθμίσεων που πρέπει να αναλάβουμε για να αποκαταστήσουμε στην Ευρώπη τη σταθερότητα, που αποτελεί προϋπόθεση για επιστροφή στην ευημερία. Ήταν όμως ένα αποφασιστικό βήμα και αποτέλεσε, από πολλές απόψεις, το κλειδί για τη μετέπειτα πορεία.

Τα πρώτα χρόνια μετά την εισαγωγή του ευρώ, είχαμε την ψευδαίσθηση ότι είχαμε δημιουργήσει μια πλήρη νομισματική ένωση. Καθώς όμως το μεγαλύτερο μέρος του χρήματος εκδίδεται από ιδιωτικές τράπεζες, για να υπάρχει ενιαίο νόμισμα θα πρέπει να υπάρχει και ενιαίο τραπεζικό σύστημα. Και για να είναι το νόμισμα πραγματικά ενιαίο, πρέπει να είναι πραγματικά ανταλλάξιμο, όποια μορφή κι αν έχει και σε όποιον τόπο κι αν βρίσκεται. Αυτό απαιτεί ισχυρότερη κοινή διακυβέρνηση του τραπεζικού τομέα σε χώρες που έχουν κοινό νόμισμα.

Η δημιουργία του ΕΕΜ απαντά εν μέρει σε αυτή την ανάγκη. Ένας ενιαίος φορέας εποπτείας, που εφαρμόζει ομοιογενείς μεθοδολογίες, εγγενώς ενσωματώνει την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Αυτό δεν προσφέρει απλώς αυξημένη προστασία στους πολίτες, αλλά και σημαντικά πλεονεκτήματα στις χώρες-μέλη. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των χωρών μπορούν να επωφεληθούν πλήρως από οικονομίες κλίμακας εντός της Ενιαίας Αγοράς.

Βέβαια, ο σχεδιασμός της τραπεζικής ένωσης προέβλεπε τρεις πυλώνες: έναν ενιαίο εποπτικό μηχανισμό, έναν ενιαίο μηχανισμό εξυγίανσης και ένα ομοιόμορφο σύστημα εγγύησης των καταθέσεων. Για ένα πραγματικά ενιαίο νόμισμα χρειάζονται και οι τρεις πυλώνες. Η εποπτεία έπρεπε να προηγηθεί, ως προαπαιτούμενο για τους υπόλοιπους πυλώνες της τραπεζικής ένωσης. Στις αρχές του 2015 ιδρύθηκε ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (ΕΜΕ), που αποτελεί τον δεύτερο πυλώνα. Για να ολοκληρώσουμε την τραπεζική ένωση, θα πρέπει να οικοδομήσουμε και τον τρίτο πυλώνα: ένα ομοιόμορφο σύστημα εγγύησης των καταθέσεων. Μόνο τότε θα έχουμε φτιάξει ένα γερό οικοδόμημα.

Η τραπεζική ένωση δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά απαραίτητο βήμα προς την οικοδόμηση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς τραπεζικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η ύπαρξη ενοποιημένων και εύρυθμων αγορών τραπεζικών υπηρεσιών και κεφαλαίων αποτελεί ζωτικής σημασίας προϋπόθεση για τη σταθερότητα και την επιτυχή πορεία του ευρώ, ενώ συμβάλλει στην προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης, προς όφελος όλων των πολιτών της Ευρώπης.

Πρόλογος της Danièle Nouy, Προέδρου του Εποπτικού Συμβουλίου

Όταν δημοσιεύθηκε η πρώτη Ετήσια Έκθεση τον Μάρτιο του 2015, ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ΕΕΜ) δεν είχε συμπληρώσει ούτε μισό χρόνο ζωής. Είχε ένα υποσχόμενο μέλλον, αλλά ελάχιστο παρελθόν. Με αυτή τη δεύτερη Ετήσια Έκθεση μπορούμε να ανατρέξουμε σε ενάμισι χρόνο ευρωπαϊκής τραπεζικής εποπτείας[1]: ο ΕΕΜ εξακολουθεί να έχει ένα υποσχόμενο μέλλον, αλλά έχει να επιδείξει και ένα ενθαρρυντικό παρελθόν.

Στη διάρκεια του 2015 σημειώσαμε σημαντική πρόοδο στην προαγωγή των σκοπών της ευρωπαϊκής τραπεζικής εποπτείας. Συμβάλαμε στην ασφάλεια και την ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων και στη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος. Επίσης προωθήσαμε την ενότητα και ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς με βάση την ισότιμη μεταχείριση των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο ΕΕΜ προώθησε την εναρμόνιση, ακολούθησε μια παρεμβατική προσέγγιση στην τραπεζική εποπτεία και εντατικοποίησε τη συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς και άλλους φορείς εποπτείας, καθώς και την επικοινωνία. Βεβαίως δεν έχουμε ακόμη φθάσει σε μια πραγματικά ευρωπαϊκή τραπεζική εποπτεία, αλλά έχουμε πλησιάσει κατά πολύ αυτόν τον στόχο.

Προώθηση της ενοποίησης και της εναρμόνισης - επιτεύγματα και μελλοντικές προκλήσεις

Το 2015, η ευρωπαϊκή τραπεζική εποπτεία έκανε ένα μεγάλο βήμα προς την κατεύθυνση της εναρμονισμένης και αμερόληπτης εποπτείας, μέσα από τη διεξαγωγή μιας **διαδικασίας εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης στη ζώνη του ευρώ (SREP)** βάσει κοινής μεθοδολογίας. Για πρώτη φορά, όλα τα σημαντικά ιδρύματα στη ζώνη του ευρώ αξιολογήθηκαν σε σχέση με ένα κοινό μέτρο σύγκρισης. Τα ποσοτικά και τα ποιοτικά στοιχεία συνδυάστηκαν μέσα από την προσέγγιση οριοθετημένης τεχνοκρατικής κρίσης, η οποία διασφάλισε τη συνέπεια, απέφυγε το πρόβλημα της εποπτικής ανοχής και έλαβε υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ιδρυμάτων. Η κοινή μεθοδολογία αξιοποίησε σε μεγάλο βαθμό την εμπειρία και τις βέλτιστες πρακτικές των εθνικών αρμόδιων αρχών (ΕΑΑ). Συνολικά, και εν όψει των προσεχών ετών, η εμπειρία που αποκομίστηκε από την πρώτη διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης υπήρξε πολύ ενθαρρυντική.

Ωστόσο, δεν μπορεί να επιτευχθεί ενισχυμένη εναρμόνιση των εποπτικών πρακτικών εντός του ΕΕΜ χωρίς την περαιτέρω εναρμόνιση των κανόνων. Το

[1] Σύμφωνα με τη διατύπωση που συμβατικά χρησιμοποιείται στα κείμενα της ΕΚΤ που συντάσσονται στα αγγλικά, ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ΕΕΜ) αναφέρεται γενικά ως "ευρωπαϊκή τραπεζική εποπτεία". Ωστόσο ο όρος "Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός" μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει πώς (και όχι από ποιον) διεξάγεται η εποπτεία, ενώ διατηρείται επίσης σε νομικά κείμενα και σε κείμενα που περιγράφουν τα καθήκοντα και τη διάρθρωση της τραπεζικής εποπτείας.

ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο - η οδηγία και ο κανονισμός CRR/CRD IV - περιέχει περισσότερες από 160 διατάξεις που παρέχουν κάποιο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στις αρχές εποπτείας ή στις εθνικές κυβερνήσεις να αποφασίσουν για τη συγκεκριμένη εφαρμογή των σχετικών ευρωπαϊκών κανόνων. Κάποιες από αυτές τις **"εθνικές επιλογές και διακριτικές ευχέρειες (OND)"** επιτρέπουν να ληφθούν υπόψη οι εθνικές ιδιαιτερότητες. Πολλές όμως απλώς αντανακλούν μη αμφισβητούμενες παραδόσεις, αμιγώς εθνικά συμφέροντα και άλλες σκοπιμότητες που περιγράφονται με τον όρο "ρυθμιστική ομηρία". Αυτές επηρεάζουν ουσιωδώς την ικανότητα του πλαισίου να λειτουργήσει προληπτικά και τη συγκρισιμότητα των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας. Επίσης δημιουργούν πρόσθετη περιπλοκότητα και μια πηγή κανονιστικού αρμπιτράζ.

Για να αντιμετωπίσουμε αυτό το ζήτημα συγκροτήσαμε μια Ομάδα Υψηλού Επιπέδου, η οποία διέγνωσε 120 OND που μπορούν να ασκηθούν από την ΕΚΤ και οι οποίες επιδέχονται εναρμόνιση. Αυτές οι OND καλύπτουν ευρύ φάσμα θεμάτων όπως ο χειρισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, οι εξαιρέσεις των μεγάλων ενδοομιλικών ανοιγμάτων από τα όρια των μεγάλων ανοιγμάτων και οι ενδοομιλικές απαλλαγές ρευστότητας. Συμφωνήσαμε στην ενιαία εφαρμογή αυτών των εθνικών επιλογών και διακριτικών ευχερειών για ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, ευθυγραμμίζοντάς την με τα διεθνή πρότυπα ή, όπου αυτά δεν υπάρχουν, υιοθετώντας την πιο συντηρητική προσέγγιση. Έτσι δημιουργήθηκε ένας κανονισμός και ένας οδηγός που υποβλήθηκαν σε δημόσια διαβούλευση και εγκρίθηκαν από την ΕΚΤ. Ο Κανονισμός θα τεθεί σε ισχύ τον Οκτώβριο του 2016. Πρόκειται για σημαντικό βήμα προς ένα εναρμονισμένο κανονιστικό πλαίσιο για τη ζώνη του ευρώ.

Και πάλι όμως, το κανονιστικό πλαίσιο παραμένει σε κάποιο βαθμό κατακερματισμένο. Όσον αφορά π.χ. τη CRD IV, τα κράτη-μέλη έχουν ερμηνεύσει διαφορετικά ορισμένες διατάξεις. Η εθνική νομοθεσία ποικίλλει από την αυστηρή λέξη προς λέξη μεταφορά της ευρωπαϊκής νομοθεσίας μέχρι τον κανονιστικό υπερθεματισμό. Και σε ορισμένες χώρες οι εθνικοί νομοθέτες αυξάνουν ακόμη περισσότερο τον κατακερματισμό, ανάγοντας μη δεσμευτικές εποπτικές πρακτικές σε δεσμευτικές νομοθετικές πράξεις.

Η μεταφορά των οδηγιών της ΕΕ αποτελεί προνόμιο των εθνικών νομοθετών. Ωστόσο ένα κατακερματισμένο κανονιστικό πλαίσιο αντιβαίνει στους πρωταρχικούς σκοπούς της τραπεζικής ένωσης. Ταυτόχρονα, η ύπαρξη πολλών και διαφορετικών εθνικών νομοθεσιών απέχει πολύ από την ιδανική κατάσταση για τον ενιαίο φορέα εποπτείας στην Ευρώπη. Γι' αυτόν τον λόγο, ενθαρρύνουμε ενεργά την περαιτέρω **εναρμόνιση του κανονιστικού πλαισίου** για τον τραπεζικό τομέα. Όσο διατηρείται ο κατακερματισμός, η σύγκλιση των εποπτικών πρακτικών δεν μπορεί να διασφαλίζει την πραγματικά ισότιμη μεταχείριση. Από την άποψη αυτή, ο ΕΕΜ συμβάλλει ενεργά στο έργο που έχει αναλάβει η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) με σκοπό την καθιέρωση του ενιαίου εγχειριδίου κανόνων και του ενιαίου εγχειριδίου εποπτείας σε επίπεδο ΕΕ.

Ο τραπεζικός τομέας και οι εποπτικές δραστηριότητες το 2015

Αφετηρία του εποπτικού μας έργου το 2015 υπήρξαν τα αποτελέσματα της συνολικής αξιολόγησης του 2014. Αυτά συμπληρώθηκαν από ανάλυση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος και εκτενή ανάλυση των βασικών κινδύνων του τραπεζικού τομέα. Πάνω σε αυτές τις βάσεις, το Εποπτικό Συμβούλιο καθόρισε πέντε προτεραιότητες που αποτέλεσαν οδηγό για τις εποπτικές μας δραστηριότητες το 2015. Συγκεκριμένα πρόκειται για:

- επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας και παράγοντες κερδοφορίας,
- διακυβέρνηση και διάθεση ανάληψης κινδύνου,
- κεφαλαιακή επάρκεια,
- πιστωτικός κίνδυνος,
- κίνδυνοι στον κυβερνοχώρο και ακεραιότητα δεδομένων.

Στη διάρκεια του 2015, οι Μεικτές Εποπτικές Ομάδες (ΜΕΟ) είχαν συζητήσεις με τις διοικήσεις των τραπεζών για να διατυπώσουν ευκρινώς τις εποπτικές απαιτήσεις του ΕΕΜ και να ελέγξουν τη βιωσιμότητα των **επιχειρηματικών μοντέλων λειτουργίας και των παραγόντων κερδοφορίας**. Ομάδες ειδικών, στις οποίες είχαν ισχυρή εκπροσώπηση οι ΕΑΑ, διεξήγαγαν οριζόντιες αναλύσεις σε ομάδες ομοειδών ιδρυμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων επιχειρηματικών μοντέλων λειτουργίας.

Όσον αφορά τη **διακυβέρνηση και διάθεση ανάληψης κινδύνου**, τον Μάρτιο του 2015 ξεκίνησε ένας εκτεταμένος θεματικός έλεγχος, τα αποτελέσματα του οποίου αξιοποιήθηκαν στη SREP. Ο έλεγχος ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2016 με επιστολές για περαιτέρω ενέργειες προς τα ιδρύματα. Στο πλαίσιο του εποπτικού κύκλου, τα αποτελέσματα του θεματικού ελέγχου επίσης επέτρεψαν στις ΜΕΟ να προσδιορίσουν περαιτέρω εποπτικές δράσεις για το 2016 καθώς και τομείς για μελλοντικές επιτόπιες επιθεωρήσεις. Εντός του έτους θα δημοσιευθεί έκθεση με τις βέλτιστες πρακτικές, όπως προέκυψαν κατά τον θεματικό έλεγχο.

Το 2015, **η κεφαλαιακή επάρκεια** ήταν μια προτεραιότητα που μας απασχόλησε σε συνεχή βάση. Τα αποτελέσματα της συνολικής αξιολόγησης αποτέλεσαν για τις ΜΕΟ μια κατάλληλη αφετηρία για την ανάληψη περαιτέρω εποπτικών δράσεων. Οι εργασίες σχετικά με τις ΟΝΔ αποτέλεσαν σημαντικό βήμα προς έναν πιο εναρμονισμένο ορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων σε όλο τον ΕΕΜ. Ένα άλλο ζήτημα που μας απασχόλησε ήταν η προετοιμασία ενός στοχευμένου ελέγχου των εσωτερικών υποδειγμάτων των τραπεζών έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι εμπεριέχουν επαρκή σχέση του σταθμισμένου προς το σύνολο του ενεργητικού. Σκοπός είναι να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση των εν λόγω υποδειγμάτων με τα κανονιστικά πρότυπα και να ενισχυθεί η συνέπειά τους μεταξύ ιδρυμάτων. Το 2015 έγινε ένας πρώτος απολογισμός και καταρτίστηκε πρόταση για στοχευμένο έλεγχο των εσωτερικών υποδειγμάτων τα επόμενα χρόνια.

Όσον αφορά τον **πιστωτικό κίνδυνο**, το 2015 ξεκίνησε θεματικός έλεγχος της μοχλευμένης χρηματοδότησης. Ο έλεγχος στόχευε στην καλύτερη κατανόηση των δραστηριοτήτων μοχλευμένης χρηματοδότησης στα εποπτευόμενα ιδρύματα, στην αξιολόγηση των βασικών παραγόντων που διαμορφώνουν τη συγκεκριμένη αγορά και της δυναμικής της, καθώς και στην αναγνώριση των βέλτιστων πρακτικών. Ο έλεγχος επίσης στόχευε να καταστήσει δυνατό τον καθορισμό συγκριτικών δεικτών για τα ιδρύματα, όσον αφορά τη μοχλευμένη χρηματοδότηση. Επιπροσθέτως, το Εποπτικό Συμβούλιο συγκρότησε μια προσωρινή ομάδα εργασίας με έργο να αναπτύξει και να θέσει σε εφαρμογή μια συνεπή εποπτική προσέγγιση όσον αφορά τα εποπτευόμενα ιδρύματα που έχουν μεγάλο ύψος μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Όσον αφορά τους **κινδύνους στον κυβερνοχώρο και την ακεραιότητα των δεδομένων**, στις αρχές του 2015 ξεκίνησε θεματικός έλεγχος με σκοπό να αποτυπωθούν τα χαρακτηριστικά των σημαντικών ιδρυμάτων ως προς τον κυβερνοκίνδυνο και να διεξαχθεί άσκηση βάσει συγκριτικών δεικτών επί των δεδομένων που συλλέγονται από τις τράπεζες. Με βάση τα αρχικά αποτελέσματα αναγνωρίστηκαν οι τράπεζες στις οποίες θα πραγματοποιηθούν επιτόπιες επιθεωρήσεις το 2015 και το 2016. Το Εποπτικό Συμβούλιο ενέκρινε επίσης ένα πρότυπο επιχειρησιακών λειτουργιών και επικοινωνίας σε περιπτώσεις ηλεκτρονικού εγκλήματος καθώς και την ίδρυση βάσης δεδομένων για την καταγραφή τέτοιων συμβάντων. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι εργασίες σε αυτούς τους τομείς, δημιουργήθηκε ομάδα εμπειρογνωμόνων με τη συμμετοχή των ΕΑΑ.

Ο ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας στις αρχές του 2016

Το πρώτο τρίμηνο του 2016, ο ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας αντιμετώπισε επιδείνωση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού περιβάλλοντος. Παρ' όλα αυτά, είναι σήμερα πολύ διαφορετικός από ό,τι στο παρελθόν. Πρώτον και κύριον, οι τράπεζες έχουν βελτιώσει **την ποιότητα και την ποσότητα των κεφαλαίων** τους. Σε σχέση με το 2012 ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών (CET1) των σημαντικών ιδρυμάτων της ζώνης του ευρώ έχει αυξηθεί από 9% σε 13% κατά μέσο όρο. Αυτά τα ιδρύματα είναι επαρκώς προετοιμασμένα για την πλήρη μετάβαση στις νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις βάσει του κανονιστικού πλαισίου που θα ισχύουν από το 2019 και εξής. Όσον αφορά τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για τους σκοπούς της εποπτείας, η ευρωπαϊκή τραπεζική εποπτεία έχει αποσαφηνίσει το ύψος των κεφαλαίων του Πυλώνα 2 που αναμένει να διακρατούν οι τράπεζες σε σταθερή βάση. Εφόσον όλοι οι άλλοι παράγοντες παραμείνουν σταθεροί, οι εποπτικές απαιτήσεις δεν θα αυξηθούν περαιτέρω.

Συνολικά, ο ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας είναι σήμερα πολύ πιο προετοιμασμένος να αντιμετωπίσει απροσδόκητες καταστάσεις από ό,τι πριν από μερικά χρόνια. Επιπλέον, τα σημαντικά ιδρύματα αύξησαν περαιτέρω τα κέρδη τους το 2015. Συνεπώς ήταν σε θέση να εφαρμόσουν κατάλληλες πολιτικές διανομής μερισμάτων, ικανοποιώντας παράλληλα τις απαιτήσεις για τα εποπτικά κεφάλαια. Αυτό ισχύει και για τη διανομή κερδών επιπρόσθετων κεφαλαιακών μέσων που υπάγονται στην κατηγορία 1.

Υπάρχει όμως ακόμα ένα υποσύνολο ευρωπαϊκών τραπεζών που εμφανίζουν αυξημένα επίπεδα **μη εξυπηρετούμενων δανείων**. Αυτά τα δάνεια αναγνωρίστηκαν κατά τη συνολική αξιολόγηση του 2014, όπου για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε εναρμονισμένος ορισμός. Και, εξίσου σημαντικό, έχουν σχηματιστεί ικανοποιητικές προβλέψεις για αυτά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Βρισκόμαστε λοιπόν σε μια αρκετά ασφαλή θέση ώστε να προωθήσουμε περαιτέρω πρόοδο προς την μείωση του επιπέδου των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Τέλος, έγινε ένα ιδιαίτερα σημαντικό βήμα όσον αφορά τη διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος. Με την Οδηγία για την Ανάκαμψη και την Εξυγίανση των Τραπεζών (BRRD) και το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (SRB), υπάρχει πλέον ένα **καθεστώς εξυγίανσης** που προβλέπει τη συντεταγμένη πτώχευση τραπεζών. Το καθεστώς διασφαλίζει ότι το κόστος της εξυγίανσης δεν θα επιβαρύνει πλέον τους φορολογούμενους, αλλά τους μετόχους και τους δανειστές των τραπεζών. Ωστόσο, αν και η BRRD ενισχύει καταλλήλως τον πειθαρχικό ρόλο των αγορών, η αύξηση των διαφορών αποδόσεων (spreads) που παρατηρήθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2016 δεν φαίνεται δικαιολογημένη, δεδομένων των πολύ υψηλότερων επιπέδων κεφαλαίων που διατηρούν οι τράπεζες.

Εποπτικές προτεραιότητες για το 2016

Το 2016 τα επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας και οι παράγοντες κερδοφορίας των τραπεζών θα συνεχίσουν να αποτελούν βασικό τομέα δραστηριότητας της ευρωπαϊκής τραπεζικής εποπτείας. Και τα δύο αυτά στοιχεία συναντούν προκλήσεις λόγω της παρατεταμένης περιόδου χαμηλών επιτοκίων και του μεγάλου ύψους των επισφαλειών. Άλλα σημαντικά στοιχεία κινδύνου, η σπουδαιότητα των οποίων διαφέρει από τη μία χώρα στην άλλη, είναι ο πιστωτικός κίνδυνος και τα αυξημένα επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων όπως προαναφέρθηκε, η αντιστροφή της τάσης αναζήτησης αποδόσεων, κίνδυνοι συμπεριφοράς και διακυβέρνησης, κίνδυνος κρατικού χρέους, γεωπολιτικός κίνδυνος, αυξανόμενες ευπάθειες στις αναδυόμενες οικονομίες καθώς και, για άλλη μια φορά, κίνδυνος που συνδέεται με τα συστήματα πληροφορικής και το ηλεκτρονικό έγκλημα. Οι τράπεζες πρέπει επίσης να προετοιμαστούν για τις νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Οι παραπάνω κίνδυνοι και προκλήσεις λειτούργησαν ως αφετηρία στον καθορισμό των εποπτικών προτεραιοτήτων για το 2016. Καθώς πολλοί από τους βασικούς κινδύνους και προκλήσεις δεν έχουν αλλάξει σημαντικά από το 2015, υπάρχει επικάλυψη μεταξύ των περυσινών και των εφετινών εποπτικών προτεραιοτήτων. Επιπλέον, κάποιες από τις προτεραιότητες για το 2015 εξ ορισμού εκτείνονται πέραν του ενός έτους. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΕΕΜ υιοθέτησε πέντε εποπτικές προτεραιότητες για το 2016, οι οποίες ανακοινώθηκαν στις αρχές του έτους και είναι συγκεκριμένα:

- ο κίνδυνος που συνδέεται με τα επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας και την κερδοφορία,
- ο πιστωτικός κίνδυνος,

- η κεφαλαιακή επάρκεια,
- το πλαίσιο κινδύνων και η ποιότητα δεδομένων,
- η ρευστότητα.

Ο κίνδυνος που συνδέεται με τα **επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας και την κερδοφορία** παραμένει βασική προτεραιότητα το 2016. Έχοντας ως βάση τις αναλύσεις που εκπονήθηκαν το 2015, ξεκίνησε θεματικός έλεγχος των παραγόντων κερδοφορίας σε επίπεδο μεμονωμένων τραπεζών και για διάφορα επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας. Σε αυτό το πλαίσιο, ένας τομέας στον οποίο θα εστιάσει το εποπτικό έργο είναι η εξέταση του κατά πόσον η κερδοφορία επιτυγχάνεται μέσω μιας χαλάρωσης των κριτηρίων έγκρισης πιστοδοτήσεων, μεγαλύτερης εξάρτησης από βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση, αύξησης της έκθεσης σε κινδύνους κ.λπ.

Βασική προτεραιότητα εξακολουθεί να είναι και ο **πιστωτικός κίνδυνος**. Η επιδείνωση της πιστωτικής ποιότητας των δανείων προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά και των κριτηρίων αναδοχής πιστώσεων, καθώς και το επίμονα υψηλό επίπεδο μη εξυπηρετούμενων δανείων, αποτελούν πηγή ανησυχίας σε πολλές χώρες της ζώνης του ευρώ, ιδιαίτερα εκείνες που έχουν πληγεί από την κρίση. Εκτός από τη συνέχιση των εργασιών που ξεκίνησαν το 2015, η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ θα διερευνήσει και την υπερβολική συγκέντρωση κινδύνου σε ορισμένους τομείς, όπως π.χ. ο τομέας των ακινήτων. Ένα ιδιαίτερα συναφές θέμα είναι η εφαρμογή του νέου λογιστικού προτύπου IFRS 9, που έχει αντίκτυπο στη μέτρηση των προβλέψεων για τον πιστωτικό κίνδυνο, καθώς και στην αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Ο σχετικός θεματικός έλεγχος θα ξεκινήσει σύντομα.

Μια άλλη προτεραιότητα για το 2016 είναι η **κεφαλαιακή επάρκεια**. Ιδιαίτερη σημασία από αυτή την άποψη έχουν η συνέπεια και ποιότητα των εσωτερικών διαδικασιών αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών (ICAAP), συμπεριλαμβανομένης της ικανότητάς τους να εκπονούν εσωτερικά ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, και η διεξαγωγή εποπτικών ασκήσεων ακραίων καταστάσεων, όπως η πανευρωπαϊκή άσκηση που συντόνισε η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών. Άλλα κεντρικά στοιχεία της εποπτείας το 2016 είναι η συνέχιση των εργασιών όσον αφορά την ποιότητα και τη σύνθεση του κεφαλαίου των τραπεζών (σε σχέση και με τις ΟΝΔ) καθώς και η εξέταση της ετοιμότητας των τραπεζών ενόψει των νέων κανονιστικών προτύπων όπως οι ελάχιστες απαιτήσεις για τα ίδια κεφάλαια και τις επιλέξιμες υποχρεώσεις (MREL) και η συνολική ικανότητα απορρόφησης ζημιών (TLAC). Η στοχευμένη αξιολόγηση των εσωτερικών υποδειγμάτων των τραπεζών και της έντασης των σταθμισμένων ως προς τον κίνδυνο στοιχείων ενεργητικού τους (RWA intensity) θα αποτελέσει άλλη μία υψηλή προτεραιότητα για το 2016 και τα προσεχή έτη.

Η **διαχείριση κινδύνων εκ μέρους των τραπεζών και η ποιότητα των δεδομένων** αποτελούν προτεραιότητα και το 2016, υπό συνθήκες χαμηλής κερδοφορίας και δυνητικής αναζήτησης αποδόσεων, σε συνδυασμό με φθηνή και άφθονη χρηματοδότηση. Επιπλέον, η χρηματοπιστωτική κρίση φανέρωσε ξεκάθαρα ότι τα διοικητικά συμβούλια των τραπεζών συχνά δεν διέθεταν τις πληροφορίες που χρειάζονταν για να λάβουν ορθές επιχειρηματικές αποφάσεις. Από αυτή την άποψη,

ο ΕΕΜ έχει θέσει ως προτεραιότητα να γνωστοποιήσει με σαφήνεια τις εποπτικές προσδοκίες στις τράπεζες. Επιπλέον, ένας θεματικός έλεγχος θα εξετάσει τη συμμόρφωση προς τις αρχές της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας (BCBS) για την αποτελεσματική κατάρτιση συγκεντρωτικών δεδομένων για τους κινδύνους και την υποβολή εκθέσεων κινδύνου. Αυτός ο έλεγχος θα ενισχύσει επίσης τις εργασίες που αναλήφθηκαν σε συνέχεια του θεματικού ελέγχου του ΕΕΜ το 2015 στο αντικείμενο της διαχείρισης κινδύνων και της διάθεσης για ανάληψη κινδύνου. Τέλος, η διασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας των δεδομένων προϋποθέτει υποδομή πληροφοριακών συστημάτων τελευταίας τεχνολογίας. Ως εκ τούτου, οι κίνδυνοι που συνδέονται με τα συστήματα πληροφορικής αποτελούν μέρος της ανάλυσης.

Τέλος, **η ρευστότητα** προστέθηκε ως νέα εποπτική προτεραιότητα για το 2016. Η εμπειρία που αποκομίστηκε από τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (SREP) του 2015 έδειξε ότι πολλές τράπεζες δεν ικανοποιούν ακόμη πλήρως τις εποπτικές προσδοκίες όσον αφορά την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων ρευστότητας. Συνεπώς, η μεθοδολογία SREP για τον κίνδυνο ρευστότητας αναπτύσσεται περαιτέρω. Μεταξύ άλλων θα αναλυθεί η ευρωστία του δείκτη κάλυψης ρευστότητας των τραπεζών και η αξιοπιστία της διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας και της διάθεσης ανάληψης κινδύνου εκ μέρους των τραπεζών όπως εκφράζονται μέσα από τη διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης της επάρκειας ρευστότητας (ILAAP) ή άλλο συγκρίσιμο πλαίσιο.

Από πολλές απόψεις, αυτές οι προτεραιότητες αφορούν τόσο τις σημαντικές τράπεζες, που εποπτεύονται άμεσα από την ΕΚΤ, όσο και τα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα, που εποπτεύονται άμεσα από τις ΕΑΑ και έμμεσα από την ΕΚΤ. Η συνεπής προσέγγιση εξασφαλίζεται σε όλο τον ΕΕΜ σε στενή συνεργασία με τις ΕΑΑ και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

Εδραίωση του μοντέλου εποπτείας του ΕΕΜ

Οι εποπτικές προτεραιότητες για το 2015 και το 2016 δίνουν έμφαση στην προσανατολισμένη προς το μέλλον προσέγγιση του ΕΕΜ στην τραπεζική εποπτεία. Βασικός μας σκοπός είναι να αντιμετωπίζουμε εγκαίρως ζητήματα που μπορεί να προκύψουν. Στηριζόμενοι στις αυξημένες ευκαιρίες για συγκριτική αξιολόγηση ομοειδών ιδρυμάτων, επίσης προάγουμε **την εξέταση των κινδύνων από διαφορετικές οπτικές γωνίες**. Επιδιώκουμε να κατανοήσουμε εις βάθος τους παράγοντες κινδύνου, τη διάθεση ανάληψης κινδύνου και το επιχειρηματικό μοντέλο λειτουργίας κάθε ιδρύματος, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ποικιλομορφία των επιχειρηματικών μοντέλων των τραπεζών στην Ευρώπη. Και αυτό αποτελεί σαφές πλεονέκτημα για μια ευρωπαϊκή εποπτική αρχή.

Όσα επιτεύχθηκαν μέχρι σήμερα οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην αφοσίωση και τη σκληρή δουλειά των ομάδων μας. Το 2016 θα συνεχίσουμε να αναπτύσσουμε το **ομαδικό πνεύμα του ΕΕΜ** εντός της ΕΚΤ και των ΕΑΑ. Αυτό το ομαδικό πνεύμα είναι σημαντικό δεδομένου ότι όλοι αυτοί οι άνθρωποι με τα υψηλά προσόντα που συμβάλλουν στον ΕΕΜ εργάζονται σε διαφορετικές αρχές, σε διαφορετικές χώρες

και συμμετέχουν σε μια μοναδική μορφή ολοκληρωμένης συνεργασίας. Σύμφωνα με το γενικό αίτημα των νομοθετικών οργάνων της ΕΕ, θα συνεχίσουμε να αναπτύσσουμε πολιτικές για το ανθρώπινο δυναμικό οι οποίες θα αφορούν την κατάρτιση, την αξιολόγηση των επιδόσεων και την κινητικότητα εντός του ΕΕΜ προκειμένου να προωθήσουμε μια κοινή εποπτική κουλτούρα και έναν αληθινά ολοκληρωμένο εποπτικό μηχανισμό.

Ο ΕΕΜ πρέπει να κάνει ακόμη πολλά προκειμένου να εφαρμοστούν βέλτιστες πρακτικές για μια ανεξάρτητη, παρεμβατική και μελλοντικής προοπτικής εποπτεία, η οποία θα διασφαλίζει ισότιμη μεταχείριση για τις τράπεζες της ζώνης του ευρώ. Καθώς αποκομίζουμε εμπειρία και ερχόμαστε πιο κοντά, θα επιταχυνθεί και η πορεία μας προς την επίτευξη αυτού του στόχου.

1 Οργανωτική δομή: Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ

Κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, η οργανωτική δομή της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ[2] αποδείχθηκε ικανή να στηρίξει το έργο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕΜ). Ωστόσο, δεδομένου του μεγέθους του εγχειρήματος και της σύντομης περιόδου προετοιμασίας, θα προκαλούσε έκπληξη αν κανένας τομέας δεν έχρηζε βελτίωσης. Συνεπώς έγιναν ενέργειες για την περαιτέρω ενίσχυση του οργανωτικού πλαισίου, ενώ πρόσθετες ενέργειες θα ακολουθήσουν το προσεχές διάστημα.

Λόγω του μεγάλου αριθμού αποφάσεων που απαιτούνται εντός του ΕΕΜ, τέθηκαν σε εφαρμογή μια σειρά μέτρα για να απλοποιηθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων. Επίσης κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας διαπιστώθηκε ότι ορισμένα βασικά καθήκοντα έχουν μεγαλύτερες ανάγκες σε πόρους από ό,τι αναμενόταν. Για τον λόγο αυτό τα δύο επόμενα χρόνια θα γίνουν προσλήψεις προσωπικού.

Προκειμένου να διασφαλίζεται η χρηστή διακυβέρνηση, το Πλαίσιο Δεοντολογίας του προσωπικού της ΕΚΤ αναθεωρήθηκε ώστε να αντικατοπτρίζει τα νέα καθήκοντα στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας και τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2015. Παράλληλα, ιδρύθηκε Γραφείο Συμμόρφωσης και Διακυβέρνησης, έργο του οποίου είναι να συμβουλεύει το προσωπικό και να υποστηρίζει την εφαρμογή του πλαισίου. Ο διαχωρισμός της νομισματικής πολιτικής και των εποπτικών καθηκόντων σε επίπεδο λήψης αποφάσεων διασφαλίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια του 2015, οπότε δεν απαιτήθηκε η παρέμβαση της Επιτροπής Μεσολάβησης. Τέλος, βελτιώθηκε περαιτέρω η διαθεσιμότητα δεδομένων υψηλής ποιότητας για τους σκοπούς της εποπτείας, καθώς και των συστημάτων διαχείρισης πληροφοριών για ολόκληρο τον ΕΕΜ.

1.1 Εκπλήρωση των υποχρεώσεων λογοδοσίας

Η παρούσα Ετήσια Έκθεση καταρτίζεται ως ένας από τους κύριους διαύλους λογοδοσίας της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ, σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕΜ. Ο Κανονισμός ορίζει ότι η ανάθεση εποπτικών καθηκόντων στην ΕΚΤ θα πρέπει να ισοσταθμίζεται από τις δέουσες υποχρεώσεις διαφάνειας και λογοδοσίας. Η διατήρηση και ενίσχυση του πλαισίου λογοδοσίας - όπως θεσπίστηκε βάσει της Διοργανικής Συμφωνίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της ΕΚΤ και του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ του Συμβουλίου της ΕΕ και της ΕΚΤ - εξακολούθησε να αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της ΕΚΤ για το 2015.

[2] Σύμφωνα με τις υφολογικές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται στα κείμενα της ΕΚΤ που συντάσσονται στα αγγλικά, ο όρος "Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ" υποδηλώνει το εποπτικό σκέλος της ΕΚΤ.

Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το 2015 η Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου παρουσίασε ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων την Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ για την εποπτική δραστηριότητα 2014 (31 Μαρτίου), ενώ επίσης συμμετείχε σε δύο τακτικές δημόσιες ακροάσεις (25 Ιουνίου και 19 Οκτωβρίου) και σε δύο έκτακτες ανταλλαγές απόψεων (25 Ιουνίου και 19 Οκτωβρίου). Ανάμεσα στα σημαντικότερα θέματα που συζητήθηκαν ήταν οι "εθνικές επιλογές και διακριτικές ευχέρειες" στη δέσμη CRR/CRD IV, καθώς και η Διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (SREP). Στη διάρκεια του 2015 η ΕΚΤ δημοσίευσε στον δικτυακό της τόπο 26 απαντήσεις σε ερωτήσεις μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με εποπτικά θέματα. Οι επιστολές εξηγούσαν το νομικό πλαίσιο καθώς και τις πολιτικές της ΕΚΤ σχετικά με ένα μεγάλο εύρος εποπτικών θεμάτων, όπως η συνολική αξιολόγηση του 2014, οι εποπτικές δράσεις της ΕΚΤ, η αναλογικότητα των εποπτικών αποφάσεων και οι ειδικοί κίνδυνοι για τις εποπτευόμενες τράπεζες.

Επιπλέον, όπως προβλέπει η Διοργανική Συμφωνία, η ΕΚΤ διαβίβασε τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Εποπτικού Συμβουλίου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Όσον αφορά το Συμβούλιο της ΕΕ, το 2015 η Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου παρέστη σε δύο συνεδριάσεις του Eurogroup στη σύνθεσή του για θέματα τραπεζικής ένωσης: στις 24 Απριλίου η Πρόεδρος παρουσίασε την Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ για την εποπτική δραστηριότητα 2014 και στις 7 Δεκεμβρίου συμμετείχε σε ανταλλαγή απόψεων για θέματα όπως η εφαρμογή του πλαισίου εποπτείας, η εναρμόνιση των εθνικών επιλογών και διακριτικών ευχερειών στη δέσμη CRR/CRD IV και η συνολική αξιολόγηση του 2015.

Στο πλαίσιο της υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕΜ, εκπρόσωποι της ΕΚΤ που συμμετέχουν στην τραπεζική εποπτεία είχαν ανταλλαγές απόψεων με εθνικά κοινοβούλια.

1.2 Λήψη αποφάσεων

1.2.1 Εποπτικό Συμβούλιο και Διευθύνουσα Επιτροπή

Το 2015 ήταν ο πρώτος χρόνος πλήρους λειτουργίας του ΕΕΜ. Πραγματοποιήθηκαν 38 συσκέψεις του Εποπτικού Συμβουλίου, 22 στη Φραγκφούρτη και 16 μέσω τηλεδιάσκεψης. Σε αυτές τις συσκέψεις, το Εποπτικό Συμβούλιο συζήτησε διάφορα θέματα που αφορούσαν τόσο μεμονωμένες εποπτευόμενες τράπεζες όσο και πιο γενικά θέματα, όπως η κατάρτιση υπομνημάτων πολιτικής και κοινής μεθοδολογίας. Πέραν των συσκέψεων και των τηλεδιασκέψεων, το Εποπτικό Συμβούλιο μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις με γραπτή διαδικασία[3]. Οι περισσότερες αποφάσεις που

[3] Σύμφωνα με το άρθρο 6.7 του Εσωτερικού Κανονισμού του Εποπτικού Συμβουλίου, οι αποφάσεις είναι δυνατόν να ληφθούν και μέσω γραπτής διαδικασίας, εκτός αν φέρουν αντίρρηση τρία τουλάχιστον μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου που έχουν δικαίωμα ψήφου. Σε αυτή την περίπτωση, το θέμα εντάσσεται στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης του Εποπτικού Συμβουλίου. Για τη γραπτή διαδικασία κανονικά απαιτούνται τουλάχιστον πέντε εργάσιμες ημέρες εξέτασης από το Εποπτικό Συμβούλιο.

ελήφθησαν το 2015 ακολούθησαν αυτή τη διαδικασία, ιδίως αποφάσεις περί καταλληλότητας των διαδικασιών αξιολόγησης.

Σχήμα 1
Οι δραστηριότητες του Εποπτικού Συμβουλίου σε αριθμούς

* Σημειώσεις: Οι αριθμοί αφορούν μεμονωμένες εποπτικές αποφάσεις, που απευθύνονται σε εποπτευόμενες οντότητες ή τους δυνητικούς αγοραστές τους. Επιπλέον, το Εποπτικό Συμβούλιο έλαβε αποφάσεις για μία σειρά οριζόντια ζητήματα (π.χ. κοινή μεθοδολογία) και θεσμικά θέματα.
1) Οι 921 αποφάσεις για τις διαδικασίες εποπτικής έγκρισης καλύπτουν περισσότερες από 2.000 μεμονωμένες διαδικασίες (βλ. Ενότητα 3.4.1.2).

Η ΕΚΤ εξέδωσε πολλές αποφάσεις σχετικά με μεμονωμένες τράπεζες (βλ. Σχήμα 1). Αυτό προϋποθέτει την αποτελεσματική διακυβέρνηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Το κάθε σχέδιο απόφασης υποβάλλεται προς έγκριση στο Εποπτικό Συμβούλιο και κατόπιν στο Διοικητικό Συμβούλιο για τελική έγκριση σύμφωνα με τη διαδικασία μη διατύπωσης αντίρρησης. Επιπλέον, δεν έχουν συμφωνήσει όλες οι εποπτευόμενες τράπεζες να λαμβάνουν τις επίσημες αποφάσεις της ΕΚΤ στα αγγλικά: για 34 τράπεζες οι αποφάσεις διαβιβάστηκαν σε άλλη επίσημη γλώσσα της ΕΕ.

Αν και η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ βασίζεται στο δίκαιο της ΕΕ, και συγκεκριμένα στη δέσμη CRR/CRD IV, δεν ενσωμάτωσαν όλα τα κράτη-μέλη την CRD IV στην εθνική τους νομοθεσία με τον ίδιο τρόπο. Αυτό αποτελεί μία ακόμη λειτουργική δυσκολία για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθώς απαιτείται γνώση και σε κεντρικό επίπεδο του καθενός από τα 19 διαφορετικά εθνικά νομοθετικά πλαίσια. Και το κανονιστικό πλαίσιο εξακολουθεί να κατακερματίζεται ακόμη περισσότερο για τον λόγο ότι ορισμένες χώρες μετατρέπουν μη δεσμευτικές εποπτικές πρακτικές σε δεσμευτικές νομοθετικές πράξεις. Επιπλέον, η μεταφορά σε εθνικό επίπεδο της CRD IV και οι εθνικές κανονιστικές απαιτήσεις που εκτείνονται πέραν των ευρωπαϊκών κανόνων έχουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, οδηγήσει σε διαφωνίες ως προς τις επακριβείς εποπτικές εξουσίες της ΕΚΤ. Σε αρκετές περιπτώσεις, αυτό οδήγησε την ΕΚΤ να ασκήσει εποπτεία μέσω οδηγιών προς τις εθνικές αρμόδιες αρχές (ΕΑΑ).

Το 2015 έγιναν βήματα για την απλοποίηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Για τη διαχείριση του μεγάλου όγκου προτεινόμενων αποφάσεων θα διερευνηθούν περαιτέρω οι δυνατότητες ανάθεσης αρμοδιοτήτων.

Πέραν των αποφάσεων που αφορούσαν συγκεκριμένες τράπεζες, το Εποπτικό Συμβούλιο έλαβε αποφάσεις για διάφορα οριζόντια ζητήματα, κυρίως την εφαρμογή κοινής μεθοδολογίας και κοινών πλαισίων σε ειδικούς τομείς εποπτείας. Σε τρεις περιπτώσεις, το Εποπτικό Συμβούλιο ανέθεσε σε προσωρινές δομές (δύο ομάδες υψηλού επιπέδου και μία ομάδα δράσης), αποτελούμενες από ανώτερα στελέχη της ΕΚΤ και των ΕΑΑ, το προπαρασκευαστικό έργο για (α) την άσκηση επιλογών και

διακριτικών ευχερειών που προβλέπονται στο δίκαιο της ΕΕ, (β) τη μεθοδολογία SREP και (γ) μια συνεπή εποπτική προσέγγιση απέναντι στα εποπτευόμενα ιδρύματα με υψηλά επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Εποπτικό Συμβούλιο

Πρώτη σειρά (εμπρός, από τα αριστερά):
Alexander Demarco, Jouni Timonen, Cyril Roux, António Varela

Δεύτερη σειρά (από τα αριστερά):
Andreas Dombret, Fabio Panetta, Julie Dickson, Luc Coene, Danièle Nouy, Sabine Lautenschläger, Anneli Tuominen, Stanislava Zadravec Caprirolo, Jan Sijbrand

Τρίτη σειρά (από τα αριστερά):
Mathias Dewatripont, Vladimír Dvořáček, Robert Ophèle, Ignazio Angeloni, Karol Gabarretta, Γιάγκος Δημητρίου, Claude Simon, Fernando Restoy Lozano, Zoja Razmusa

Τέταρτη σειρά (από τα αριστερά):
Raimund Röseler, Andreas Ittner, Andres Kurgpõld (αναπληρωτής του Mr Kessler), Helmut Ettl, Ingrida Šimonytė, Norbert Goffinet, Ηλίας Πλασκοβίτης

Πρόεδρος	Danièle Nouy
Αντιπρόεδρος	Sabine Lautenschläger
Εκπρόσωποι ΕΚΤ	Ignazio Angeloni Luc Coene (από τις 11 Μαρτίου 2015) Julie Dickson Sirkka Hämäläinen
Βέλγιο	Mathias Dewatripont (Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique)
Γερμανία	Elke König (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (μέχρι τις 28.02.2015) Felix Hufeld (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (από την 1 Μαρτίου 2015) Andreas Dombret (Deutsche Bundesbank)
Εσθονία	Kilvar Kessler (Finantsinspektsioon) Madis Müller (Eesti Pank)
Ιρλανδία	Cyril Roux (Central Bank of Ireland/Banc Ceannais na hÉireann)
Ελλάδα	Βασιλική Ζάκκα (Τράπεζα της Ελλάδος) (μέχρι τις 31 Ιουλίου 2015) Ηλίας Πλασκοβίτης (Τράπεζα της Ελλάδος) (από τις 31 Ιουλίου 2015)
Ισπανία	Fernando Restoy Lozano (Banco de España)
Γαλλία	Robert Ophèle (Banque de France)
Ιταλία	Fabio Panetta (Banca d'Italia)
Κύπρος	Γιάγκος Δημητρίου (Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου)
Λεττονία	Kristaps Zakulis (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (μέχρι τις 28 Ιανουαρίου 2016) Pēters Putniņš (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (από τις 15 Φεβρουαρίου 2016) Zoja Razmusa (Latvijas Banka)
Λιθουανία	Ingrida Šimonytė (Lietuvos bankas)
Λουξεμβούργο	Claude Simon (Commission de Surveillance du Secteur Financier) Norbert Goffinet (Banque centrale du Luxembourg)
Μάλτα	Karol Gabarretta (Malta Financial Services Authority) Alexander Demarco (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta)
Ολλανδία	Jan Sijbrand (De Nederlandsche Bank)
Αυστρία	Helmut Ettl (Finanzmarktaufsicht) Andreas Ittner (Oesterreichische Nationalbank)
Πορτογαλία	António Varela (Banco de Portugal) (μέχρι τις 7 Μαρτίου 2016)
Σλοβενία	Stanislava Zadravec Caprirolo (Banka Slovenije)
Σλοβακία	Vladimír Dvořáček (Národná banka Slovenska)
Φινλανδία	Anneli Tuominen (Finanssivalvonta) Kimmo Virolainen (Suomen Pankki – Finlands Bank) (μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2016) Jouni Timonen (Suomen Pankki – Finlands Bank) (από την 1η Ιανουαρίου 2016)

Η Διευθύνουσα Επιτροπή, που απαρτίζεται από οκτώ μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου, υποστηρίζει τις δραστηριότητές του και προετοιμάζει τις συναντήσεις του, συνήλθε 22 φορές το 2015: 19 συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν στη Φραγκφούρτη και 3 μέσω τηλεδιάσκεψης[4]. Τον Απρίλιο πραγματοποιήθηκε η πρώτη ανανέωση των πέντε μελών που προέρχονται από τις ΑΕΕ, καθώς η θητεία τους είναι ετήσια.

1.2.2 Δραστηριότητες του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης

Το 2015 υποβλήθηκαν **οκτώ αιτήματα** επανεξέτασης εποπτικών αποφάσεων της ΕΚΤ[5]. Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης εξέδωσε έξι γνώμες: σε δύο πρότεινε να διατηρηθεί η αρχική απόφαση και σε τέσσερις πρότεινε την τροποποίησή της ή τη βελτίωση του σκεπτικού. Τα άλλα δύο αιτήματα αποσύρθηκαν από τους αιτούντες.

Διαδικασία και πεδίο εφαρμογής

Διαδικαστικά, η διοργάνωση **ακρόασης** του αιτούντος (ή των αιτούντων), που αποτελεί δυνατότητα σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης[6], αποδείχθηκε σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας επανεξέτασης. Προσφέρει στους αιτούντες, που συχνά εκπροσωπούνται από ανώτερα διοικητικά στελέχη, τη δυνατότητα να εκθέσουν το αίτημά τους στο Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης και στην ΕΚΤ τη δυνατότητα να παρουσιάσει τις απόψεις της.

Στις δύο περιπτώσεις όπου το αίτημα αποσύρθηκε πριν την έκδοση γνώμης από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης, το Συμβούλιο, συμπεριλαμβανομένης της Γραμματείας του, συνέβαλε στην **επίλυση ζητημάτων** κατά τρόπο που ικανοποιεί τόσο τους αιτούντες όσο και την ΕΚΤ, έχοντας αναλάβει ρόλο διαμεσολαβητή ανάμεσα στις δύο πλευρές.

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 24.1 και στην αιτιολογική σκέψη 64 του Κανονισμού ΕΕΜ, αντικείμενο της επανεξέτασης από το Διοικητικό Συμβούλιο είναι η διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση των αποφάσεων της ΕΚΤ με τον Κανονισμό ΕΕΜ, πάντοτε με σεβασμό προς το **περιθώριο διακριτικής ευχέρειας της ΕΚΤ**. Στις περιπτώσεις που η ΕΚΤ άσκησε αυτή την ευχέρεια, η επανεξέταση εκ μέρους του Συμβουλίου περιορίστηκε, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο να αποφανθεί αν η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει από πρόδηλο σφάλμα ή εσφαλμένη χρήση εξουσίας και αν προδήλως υπερβαίνει τα όρια διακριτικής ευχέρειας της ΕΚΤ. Το Συμβούλιο επίσης επαλήθευσε την τήρηση

---

4 Βλ. άρθρο 26 (10) του Κανονισμού ΕΕΜ.

5 Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης απαρτίζεται από πέντε μέλη και συγκεκριμένα: τον Jean-Paul Redouin (Πρόεδρο), την Concetta Brescia Morra (Αντιπρόεδρο), τον F. Javier Arístegui Yáñez, τον André Camilleri και τον Edgar Meister, και δύο αναπληρωτές: τον René Smits και τον Kaarlo Jännäri (μέχρι 6 Νοεμβρίου 2015)/ Ivan Šramko (από 3 Φεβρουαρίου 2016).

6 Απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 14ης Απριλίου 2014 σχετικά με την ίδρυση Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης και τον Κανονισμό Λειτουργίας του (ΕΚΤ/2014/16).

των σχετικών διαδικαστικών κανόνων και την ακρίβεια της πραγματικής βάσης των προσβαλλόμενων αποφάσεων.

Ζητήματα που εξετάστηκαν και συναφή θέματα

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης ασχολήθηκε με τα ακόλουθα θέματα κατά την εξέταση των αποφάσεων που εντάσσονται στο αντικείμενό του: το πεδίο εφαρμογής της ενοποιημένης εποπτείας (π.χ. οι εξουσίες της ΕΚΤ προκειμένου για μια εταιρεία συμμετοχών ως μητρικής τραπεζικού ομίλου), και τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, ιδίως όσον αφορά τον διαχωρισμό μεταξύ εποπτικών και διοικητικών λειτουργιών εντός των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Κατά την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, το Διοικητικό Συμβούλιο παρατήρησε **έλλειψη εναρμόνισης ως προς την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας σε εθνικό επίπεδο** σε τομείς όπως η τραπεζική ενοποίηση και οι διαδικασίες αξιολόγησης καταλληλότητας. Κατά την εξέταση των αιτημάτων, το Συμβούλιο σημείωσε ότι, επειδή υπάρχει μεγάλο εύρος ερμηνειών μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων, αυτές οι διαφορές καθιστούν δύσκολη τη συνεπή επανεξέταση των αποφάσεων της ΕΚΤ.

Τέλος το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης είχε την ευκαιρία να υπογραμμίσει τη **σημασία της χρηστής εσωτερικής διακυβέρνησης** των πιστωτικών ιδρυμάτων, ιδίως όσον αφορά την ευθύνη των μελών της διοίκησης να δημιουργήσουν μια πρώτη γραμμή ελέγχου εντός του πιστωτικού ιδρύματος.

1.3 Στελέχωση της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ

1.3.1 Στελέχωση το 2015

Η διαδικασία επιλογής προσωπικού της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ διεξήχθη επιτυχώς. Πριν την έναρξη των εργασιών τον Νοέμβριο του 2014 είχε προσληφθεί μια κρίσιμη μάζα νέων υπαλλήλων. Μέχρι το τέλος του 2014, είχε προσληφθεί το 85% από τα 1.073,5 ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης (ΙΠΑ)[7] που είχαν εγκριθεί για το 2015, με 769 εγκεκριμένες θέσεις για τις πέντε υπηρεσιακές μονάδες της ΕΚΤ που ασχολούνται με την τραπεζική εποπτεία και 304,5 ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης για τις συναφείς κοινές υπηρεσίες[8]. Το 2015 συνεχίστηκε η κάλυψη των υπόλοιπων θέσεων και μέχρι το τέλος του έτους είχε καλυφθεί το 96% περίπου των εγκεκριμένων θέσεων. Εκτός από τα προαναφερόμενα ΙΠΑ, που αφορούν

[7] Εξ αυτών, 984,5 ΙΠΑ αφορούν μόνιμες θέσεις και 89 ΙΠΑ αφορούν θέσεις περιορισμένου χρόνου.

[8] Υπηρεσιακές μονάδες της ΕΚΤ που αφορούν τομείς όπως πληροφορική, ανθρώπινο δυναμικό και διοίκηση, οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες στην Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ κατά τον τρόπο που επιτελούν και λοιπά καθήκοντα της ΕΚΤ.

μόνιμες θέσεις ή συμβάσεις ορισμένου χρόνου, η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ κάλυψε και 40,5 ΙΠΑ με βραχυχρόνιες συμβάσεις.[9]

Διάγραμμα 1

Εγκεκριμένη δύναμη προσωπικού της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ στις 31 Δεκεμβρίου 2015 - ανάλυση ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης

Το Διάγραμμα 1 απεικονίζει την κατανομή της εγκεκριμένης δύναμης προσωπικού στις πέντε υπηρεσιακές μονάδες της ΕΚΤ που ασχολούνται με την τραπεζική εποπτεία, όπως ίσχυαν στις 31 Δεκεμβρίου 2015.

Από την έναρξη των προσλήψεων για την Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ το 2013, έχουν διεξαχθεί συνολικά 113 διαδικασίες προσλήψεων, για τις οποίες συγκεντρώθηκαν περισσότερες από 25.000 αιτήσεις.

Οι προσλήψεις οργανώθηκαν με διαφανείς και ανταγωνιστικές διαδικασίες και με μια προσέγγιση από πάνω προς τα κάτω, ώστε τα διευθυντικά στελέχη να μπορούν να συγκροτήσουν τις δικές τους ομάδες. Η διαδικασία επιλογής είχε στόχο την πρόσληψη υπαλλήλων με το ύψιστο επίπεδο ικανοτήτων, αποδοτικότητας και ακεραιότητας. Κατά την ιδιαιτέρως απαιτητική διαδικασία επιλογής, όλοι οι υποψήφιοι έπρεπε να επιδείξουν όχι μόνο τις απαιτούμενες τεχνικές ικανότητες, αλλά και ικανότητες συνδεόμενες με τη συμπεριφορά και διευθυντικές δεξιότητες, κατά περίπτωση. Για την αξιολόγηση των απαιτούμενων ικανοτήτων και δεξιοτήτων χρησιμοποιήθηκε ποικιλία εργαλείων και τεχνικών, συμπεριλαμβανομένων δοκιμαστικών εξετάσεων μέσω διαδικτύου, γραπτών εξετάσεων, παρουσιάσεων και δομημένων συνεντεύξεων.

Στόχος της διαδικασίας επιλογής είναι να εξασφαλίζει ποικιλομορφία όσον αφορά την εθνικότητα, την ηλικία, το φύλο και το υπόβαθρο. Από τους υπαλλήλους που προσλήφθηκαν το 38% ήταν γυναίκες και το 62% άνδρες. Τα νέα μέλη του προσωπικού διαθέτουν ποικιλόμορφη επαγγελματική εμπειρία, ενώ στην πλειονότητά τους προέρχονται από τους τομείς της κεντρικής τραπεζικής και της εποπτείας.

Όσον αφορά τη σύνθεση κατά φύλο, ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τα σχετικά στοιχεία:

Πίνακας 1

Το προσωπικό της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ κατά φύλο

% γυναικών / σύνολο προσωπικού	38%
% γυναικών σε θέσεις υφισταμένων / σύνολο θέσεων υφισταμένων	40%
% γυναικών σε θέσεις ευθύνης/ σύνολο θέσεων ευθύνης	31%

[9] Οι βραχυχρόνιες συμβάσεις μπορούν να έχουν διάρκεια έως 12 μήνες και δεν μπορούν να παραταθούν πέραν αυτής. Στόχος αυτών των συμβάσεων είναι να παρέχουν στην ΕΚΤ ευελιξία να ανταποκριθεί σε επείγουσες και βραχυχρόνιες ανάγκες.

1.3.2 Έλεγχος πόρων της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ (αποφάσεις που ελήφθησαν το 2015 και θα εφαρμοστούν το 2016)

Η αρχική δύναμη προσωπικού της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ εκτιμήθηκε το 2013 με βάση τις καλύτερες δυνατές προσπάθειες και παραδοχές. Τότε όμως, ο οργανισμός βρισκόταν ακόμη σε φάση εκκίνησης και δεν διέθετε ουσιαστική άμεση λειτουργική εμπειρία. Μετά από ένα σχεδόν έτος εποπτικής εμπειρίας, η ΕΚΤ απέκτησε καλύτερη εικόνα για τις τράπεζες που εποπτεύει και φάνηκε ότι για ορισμένα βασικά καθήκοντα απαιτούνται περισσότερες θέσεις από ό,τι αναμενόταν.

Για παράδειγμα, ήταν απαραίτητο να ενισχυθεί το προσωπικό που απασχολείται στην άμεση εποπτεία των σημαντικών τραπεζών, κυρίως των μικρού και μεσαίου μεγέθους σημαντικών τραπεζών και τραπεζικών ομίλων έτσι ώστε να διασφαλίζεται ένα επαρκές ελάχιστο επίπεδο συμμετοχής στο Πρόγραμμα Εποπτικής Εξέτασης (ΠΕΕ), λαμβανομένου υπόψη και του προφίλ κινδύνου κάθε τράπεζας. Επιπλέον, για όλες τις άμεσα εποπτευόμενες τράπεζες, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, αλλά βάσει ποιοτικών κριτηρίων, απαιτούνται πόροι μεταξύ άλλων για (α) αναβάθμιση της μεθοδολογίας, (β) επιτόπιες επιθεωρήσεις, και (γ) αξιολόγηση των εσωτερικών υποδειγμάτων.

Τον Σεπτέμβριο του 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε να αυξήσει τη δύναμη προσωπικού κατά την επόμενη διετία. Για το 2016, οι θέσεις (μόνιμου προσωπικού και ορισμένου χρόνου) στις υπηρεσιακές μονάδες που σχετίζονται με την εποπτεία θα αυξηθούν κατά 160 ΙΠΑ[10]. Όσον αφορά την (κατά πάσα πιθανότητα σημαντικά μικρότερη) αύξηση το 2017, θα γίνουν συζητήσεις και θα ληφθεί η απόφαση κατά το τρέχον έτος.

Ο κύκλος προσλήψεων για το 2016 ξεκίνησε με τη δημοσίευση των πρώτων κενών θέσεων τον Οκτώβριο του 2015 προκειμένου να καλυφθούν οι θέσεις προσωπικού το συντομότερο δυνατόν. Οι προσλήψεις διοργανώνονται με διαφανείς και ανταγωνιστικές διαδικασίες και με μια προσέγγιση από επάνω προς τα κάτω, ξεκινώντας από τις θέσεις των διευθυντικών στελεχών και των συμβούλων. Η διαδικασία επιλογής έχει στόχο την πρόσληψη υπαλλήλων με το ύψιστο επίπεδο ικανοτήτων, αποδοτικότητας και ακεραιότητας. Στο πλαίσιο της πάγιας διαδικασίας επιλογής που εφαρμόζει η ΕΚΤ, όλοι οι υποψήφιοι θα πρέπει να επιδείξουν όχι μόνο τα απαιτούμενα τεχνικά προσόντα, αλλά και ικανότητες συνδεόμενες με τη συμπεριφορά καθώς και διευθυντικές δεξιότητες, κατά περίπτωση.

1.3.3 Άλλες πρωτοβουλίες που αφορούν τη στελέχωση

Η ΕΚΤ τροποποίησε τους κανόνες των προγραμμάτων μαθητείας έτσι ώστε να επιτρέπει σε νέους πτυχιούχους να πραγματοποιούν μέρος της μαθητείας τους, πέρα από την ΕΚΤ, σε έως δύο ΕΑΑ. Η κινητικότητα των μαθητευόμενων μεταξύ των

[10] Πρόκειται για 125 μόνιμες θέσεις και 35 θέσεις ορισμένου χρόνου. Για τους νέους ρόλους, ο λόγος των θέσεων ορισμένου χρόνου προς τις μόνιμες είναι 24%, πολύ υψηλότερος από το 8% για την υπάρχουσα δύναμη προσωπικού. Για τις κοινές υπηρεσίες εγκρίθηκαν πρόσθετοι πόροι, συγκεκριμένα 43 θέσεις (29 μόνιμες και 14 περιορισμένου χρόνου).

διαφόρων ιδρυμάτων εντός του ΕΕΜ προσφέρει στους νέους πτυχιούχους πανευρωπαϊκή επαγγελματική εμπειρία, συμβάλλοντας έτσι σε μια κοινή ευρωπαϊκή κουλτούρα τραπεζικής εποπτείας και δημιουργώντας μια δεξαμενή νέων ταλέντων για το όλο σύστημα. Το πρώτο πρόγραμμα μαθητείας στον ΕΕΜ ξεκίνησε το 2015 με στόχο την προώθηση της συνεργασίας εντός του ΕΕΜ. Τον Απρίλιο του 2016, 38 άτομα, που είχαν επιλεγεί από ένα σύνολο 1.000 περίπου αιτήσεων, θα ξεκινήσουν τα προγράμματα μαθητείας τους.

1.4 Εφαρμογή του Κώδικα Συμπεριφοράς

Σύμφωνα με το άρθρο 19(3) του Κανονισμού ΕΕΜ, η ΕΚΤ είχε υποχρέωση να καταρτίσει και να δημοσιεύσει Κώδικα Συμπεριφοράς για το προσωπικό και τα διοικητικά στελέχη της ΕΚΤ που συμμετέχουν στην τραπεζική εποπτεία. Την 1η Ιανουαρίου 2015 τέθηκε σε ισχύ το αναθεωρημένο Πλαίσιο Δεοντολογίας της ΕΚΤ και ιδρύθηκε Γραφείο Συμμόρφωσης και Διακυβέρνησης για την εφαρμογή του και την παροχή συμβουλών σε όλα τα μέλη του προσωπικού της ΕΚΤ σε θέματα δεοντολογίας.

Στη διάρκεια του 2015 το Γραφείο Συμμόρφωσης και Διακυβέρνησης έλαβε από το προσωπικό της ΕΚΤ πάνω από 1.300 αιτήματα που αφορούσαν μεγάλο εύρος θεμάτων (όπως ιδιωτικές χρηματοοικονομικές συναλλαγές, δώρα και φιλοξενία, εξωτερικές δραστηριότητες). Το Γραφείο Συμμόρφωσης και Διακυβέρνησης για περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων διαπίστωσε μη συμμόρφωση με το αναθεωρημένο Πλαίσιο Δεοντολογίας, το 1/3 εκ των οποίων αφορούσε υπαλλήλους και διοικητικά στελέχη του τομέα της τραπεζικής εποπτείας. Καμία από αυτές τις περιπτώσεις - κυρίως αυτές που συνδέονταν με (εικαζόμενες) συγκρούσεις συμφερόντων - δεν αφορούσε εκ προθέσεως παράπτωμα του προσωπικού της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ.

Από τους υπαλλήλους και τα διοικητικά στελέχη του τομέα της τραπεζικής εποπτείας που παραιτήθηκαν στη διάρκεια του 2015, μόνο σε μία περίπτωση απαιτήθηκε μεταβατική περίοδος σύμφωνα με το αναθεωρημένο Πλαίσιο Δεοντολογίας.

Προκειμένου να διασφαλίσει υψηλά πρότυπα δεοντολογίας στις επιμέρους συνιστώσες του ΕΕΜ, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ εξέδωσε Κατευθυντήρια Γραμμή τον Μάρτιο του 2015, η οποία ορίζει τις κοινές αρχές του Πλαισίου Δεοντολογίας της ΕΚΤ και των ΕΑΑ. Ειδική ομάδα δράσης υποστηρίζει το Διοικητικό Συμβούλιο στην εφαρμογή αυτών των αρχών προκειμένου να διασφαλιστεί επαρκής εταιρική και ηθική κουλτούρα σε όλο τον ΕΕΜ.

Μια Επιτροπή Δεοντολογίας υψηλού επιπέδου, που επίσης συστάθηκε το 2015 προκειμένου να συμβουλεύει τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ, εξέδωσε σε δύο περιπτώσεις συμβουλές που σχετίζονταν με τον ΕΕΜ: και στις δύο περιπτώσεις επρόκειτο για δραστηριότητες που είχαν αναληφθεί υπό την προσωπική τους ιδιότητα.

1.5 Εφαρμογή της αρχής του διαχωρισμού μεταξύ καθηκόντων νομισματικής πολιτικής και εποπτικών καθηκόντων

Στη διάρκεια του 2015, η εφαρμογή του διαχωρισμού μεταξύ καθηκόντων νομισματικής πολιτικής και εποπτικών καθηκόντων επηρέασε κυρίως την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ διαφορετικών τομέων πολιτικής[11]. Σύμφωνα με την Απόφαση ΕΚΤ/2014/39 για την εφαρμογή του διαχωρισμού μεταξύ νομισματικής πολιτικής και εποπτικών λειτουργιών της ΕΚΤ, η ανταλλαγή πληροφοριών γίνεται μόνο μεταξύ όσων είναι απαραίτητο να τις γνωρίζουν, δηλ. κάθε τομέας πολιτικής πρέπει να αποδείξει ότι οι πληροφορίες που ζητά είναι απαραίτητες για την επίτευξη των σκοπών πολιτικής του. Οι περισσότερες περιπτώσεις δεν αφορούσαν στοιχεία για μεμονωμένες τράπεζες και η πρόσβαση σε εμπιστευτικές πληροφορίες δόθηκε απευθείας από τη λειτουργία πολιτικής της ΕΚΤ που κατείχε τις πληροφορίες. Δεν απαιτήθηκε η παρέμβαση της Εκτελεστικής Επιτροπής για την επίλυση τυχόν συγκρούσεων συμφερόντων.

Ωστόσο, σύμφωνα με την Απόφαση ΕΚΤ/2014/39, η ανάμιξη της Εκτελεστικής Επιτροπής απαιτήθηκε σε λίγες περιπτώσεις προκειμένου να επιτραπεί η ανταλλαγή μη ανωνυμοποιημένων στοιχείων των FINREP και COREP[12], και άλλων πρωτογενών δεδομένων. Τέτοιες ανταλλαγές πληροφοριών αφορούσαν κυρίως πιστωτικά ιδρύματα σε χώρες που βρίσκονται σε πρόγραμμα. Δόθηκε προσωρινή πρόσβαση στα στοιχεία προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής ότι οι πληροφορίες παρέχονται μόνο σε όσους εκάστοτε είναι απαραίτητο να τις γνωρίζουν.

Ο διαχωρισμός σε επίπεδο λήψης αποφάσεων δεν δημιούργησε ζητήματα και δεν απαιτήθηκε η παρέμβαση της Επιτροπής Μεσολάβησης[13].

---

[11] Η Απόφαση ΕΚΤ/2014/39 περιλαμβάνει επίσης διατάξεις που αφορούν οργανωτικά θέματα.

[12] Τα υποδείγματα για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση (FINancial REPorting - FINREP) και την κοινή πληροφόρηση (COmmon REPorting - COREP) περιλαμβάνονται στα εκτελεστικά τεχνικά πρότυπα της ΕΑΤ. Τα FINREP αφορούν τη συλλογή χρηματοοικονομικών πληροφοριών από τραπεζικά ιδρύματα και αντιπροσωπεύουν τυποποιημένο μορφότυπο των ετήσιων λογαριασμών τους (ισολογισμός, λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης και λεπτομερή προσαρτήματα). Τα COREP αφορούν τη συλλογή, επίσης σε τυποποιημένο μορφότυπο, των πληροφοριών σχετικά με τον υπολογισμό βάσει του 1ου πυλώνα, δηλαδή λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα ίδια κεφάλαια, στοιχεία που αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια και κεφαλαιακές απαιτήσεις (για τον πιστωτικό και λειτουργικό κίνδυνο, και κίνδυνο αγοράς), καθώς και για τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα.

[13] Η Επιτροπή Μεσολάβησης συγκροτήθηκε δυνάμει του Κανονισμού ΕΚΤ/2014/26 προκειμένου να διασφαλίζεται ο διαχωρισμός μεταξύ καθηκόντων νομισματικής πολιτικής και εποπτικών καθηκόντων, σύμφωνα με το άρθρο 25 (5) του Κανονισμού ΕΕΜ.

1.6 Πλαίσιο υποβολής πληροφοριών και διαχείριση πληροφοριών

1.6.1 Εξελίξεις στο πλαίσιο υποβολής πληροφοριών

Η ποιότητα των δεδομένων και η ικανότητα κατάρτισης συγκεντρωτικών στοιχείων κινδύνου σε επίπεδο επιχείρησης και υποβολής εκθέσεων κινδύνου αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την αξιόπιστη και βασιζόμενη σε εκτίμηση των κινδύνων λήψη αποφάσεων στις τράπεζες. Σε συνδυασμό, καθορίζουν την ποιότητα της διαχείρισης κινδύνων. Σε αυτό το πλαίσιο και σύμφωνα με τις εποπτικές προτεραιότητες του ΕΕΜ για το 2015 αναπτύχθηκαν τρόποι βαθμολόγησης της ποιότητας των δεδομένων και ποσοτικοί δείκτες. Βοηθούν τον ΕΕΜ να εφαρμόσει τις αρχές για την αποτελεσματική κατάρτιση συγκεντρωτικών στοιχείων κινδύνου και υποβολής εκθέσεων κινδύνων όπως ορίζονται από την Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας.

Για να ανταποκριθεί στην ανάγκη για έγκαιρα, ποιοτικά και λεπτομερή δεδομένα, ο ΕΕΜ βασίζεται σε μια "**διαδοχική προσέγγιση υποβολής στοιχείων**", όπου οι ΕΑΑ αποτελούν το πρώτο σημείο συγκέντρωσης των στοιχείων και ποιοτικού ελέγχου τους. Η εμπειρία που αποκομίστηκε το 2015 φανέρωσε ότι οι εναρμονισμένες διαδικασίες σε όλες τις χώρες του ΕΕΜ αποτελούν προϋπόθεση για τη συγκέντρωση στοιχείων υψηλής ποιότητας και ζωτικό πρώτο επίπεδο ποιοτικού ελέγχου. Συνεπώς η ΕΚΤ και οι ΕΑΑ ανέλαβαν εργασίες για την αύξηση της εναρμόνισης με τη διαδοχική προσέγγιση.

Επιπλέον θεσπίστηκε εντός της ΕΚΤ μια δεύτερη βαθμίδα **ελέγχου ποιότητας**. Αυτοί οι έλεγχοι συμβάλλουν στην εφαρμογή των ίδιων προτύπων για την ποιότητα των στοιχείων σε όλα τα εποπτευόμενα ιδρύματα. Προσφέρουν επίσης στα όργανα εποπτείας σαφείς ενδείξεις για το επίπεδο των ελέγχων ποιότητας και των διαδικασιών που εφαρμόζουν τα ίδια τα ιδρύματα, όπως προβλέπει η CRD IV.

Σε αυτό το πλαίσιο, η συνδεσιμότητα με το **σύστημα εποπτικών τραπεζικών δεδομένων (Supervisory Banking data system - SUBA)** επεκτάθηκε προκειμένου να βελτιωθεί η επικοινωνία με τις ΕΑΑ. Τα προγράμματα Agile Collection Environment και Stress Test Accounts Reporting (STAR) θεσπίστηκαν προκειμένου να καλυφθούν τα κενά πληροφόρησης που δεν καλύπτονται με την τακτική υποβολή στοιχείων. Θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση μελλοντικών απαιτήσεων της ΕΚΤ για την εκπλήρωση της μακροπροληπτικής και της μικροπροληπτικής της αρμοδιότητας. Για την καλύτερη εξισορρόπηση μεταξύ διαθεσιμότητας ολοκληρωμένης, συνεπούς και τακτικής πληροφόρησης και αποφυγής περιττού φόρτου προβλέπονται πρόσθετες απαιτήσεις υποβολής στοιχείων που τηρούν αποτελεσματικά την αρχή της αναλογικότητας και θα κοινοποιηθούν σε εύλογο διάστημα πριν τεθούν σε εφαρμογή.

Κανονισμός της ΕΚΤ για την υποβολή εποπτικών αναφορών σχετικά με χρηματοοικονομική πληροφόρηση

Ο Κανονισμός για την υποβολή εποπτικών αναφορών σχετικά με χρηματοοικονομική πληροφόρηση (ΕΚΤ/2015/13) εκδόθηκε στις 17 Μαρτίου 2015. Σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕΜ, το σχέδιο κανονισμού υπεβλήθη για δημόσια διαβούλευση το 2014. Ο κανονισμός καλύπτει ορισμένα κενά εποπτικής πληροφόρησης κατά οριστικό και εναρμονισμένο τρόπο. Συγκεκριμένα, επεκτείνει την εναρμονισμένη τακτική υποβολή χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ώστε να περιλαμβάνει εκθέσεις των τραπεζών σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με εθνικά λογιστικά πλαίσια, καθώς και σε ατομική βάση, π.χ. για τις εποπτευόμενες οντότητες που δεν αποτελούν ομίλους.

Ο Κανονισμός σέβεται την αρχή της **αναλογικότητας** και προς τον σκοπό αυτό διακρίνει ομάδες φορέων υποβολής στοιχείων με βάση τα ακόλουθα κριτήρια: αν είναι σημαντικοί ή λιγότερο σημαντικοί, αν υποβάλλουν στοιχεία σε ενοποιημένη ή σε ατομική βάση και αν το σύνολο του ενεργητικού τους υπερβαίνει ή όχι τα 3 δισεκ. ευρώ.

Ο Κανονισμός δεν επηρεάζει τα **λογιστικά πρότυπα** που εφαρμόζουν οι εποπτευόμενοι όμιλοι και οντότητες στους ενοποιημένους ή ετήσιους λογαριασμούς τους ούτε μεταβάλλει τα λογιστικά πρότυπα που ισχύουν για την υποβολή εποπτικών στοιχείων.

Ο Κανονισμός χρησιμοποιεί τυποποιημένα υποδείγματα που έχουν σχεδιαστεί από την ΕΑΤ και αποτελούν τμήμα του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 680/2014 της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, υπάρχουν εξειδικευμένα εθνικά υποδείγματα σύμφωνα με τα Γενικώς Παραδεδεγμένα Λογιστικά Πρότυπα που εναρμονίζουν την υποβολή εκθέσεων από τις οντότητες που υπόκεινται σε αυτά τα λογιστικά πρότυπα, σεβόμενα τις διαφορές έναντι των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Επιπλέον η ΕΚΤ συνεργάζεται με τις ΕΑΑ και παρέχει στις τράπεζες που ακολουθούν εθνικά Γενικώς Παραδεδεγμένα Λογιστικά Πρότυπα περαιτέρω καθοδήγηση για να τις διευκολύνει στην υποβολή στοιχείων.

1.6.2 Εξελίξεις στη διαχείριση πληροφοριών

Οι δραστηριότητες του ΕΕΜ εξαρτώνται από τη διαθεσιμότητα εργαλείων πληροφορικής που θα υποστηρίζουν τα όργανα εποπτείας είτε στην ΕΚΤ είτε στις ΕΑΑ στις καθημερινές τους εργασίες. Τα συστήματα που λειτουργούσαν πριν από την επίσημη έναρξη εργασιών του ΕΕΜ στις 4 Νοεμβρίου 2014 διαδραμάτισαν καίριο ρόλο στην υποστήριξη του πρώτου κύκλου εποπτείας. Αξίζει να αναφερθεί σχετικώς το **σύστημα IMAS (Information System for SSM: πληροφοριακό σύστημα για τον ΕΕΜ)**, που αποτέλεσε στοιχείο καίριας σημασίας για την υποστήριξη των κεντρικών διαδικασιών του ΕΕΜ και τη διασφάλιση μιας εναρμονισμένης εποπτικής προσέγγισης σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ.

Στη διάρκεια του 2015 βελτιώθηκε σημαντικά το IMAS. Συγκεκριμένα, το σύστημα έχει ενσωματωθεί σε μια εποπτική πύλη που λειτουργεί ως ενιαίο σημείο εισόδου για

όλες τις πηγές πληροφοριών και τα εργαλεία πληροφορικής που χρησιμοποιούνται εντός του ΕΕΜ.

2 Συμβολή της εποπτείας στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα

Το 2015, καθώς οι σοβαρότεροι κίνδυνοι για τις τράπεζες στη ζώνη του ευρώ σχετίζονταν με τα επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας και με παράγοντες που επηρεάζουν την κερδοφορία, η κερδοφορία των τραπεζών της ζώνης του ευρώ βελτιώθηκε, υποβοηθούμενη σε μεγάλο βαθμό από τις σταθερότερες μακροοικονομικές συνθήκες και το χαμηλό κόστος χρηματοδότησής τους. Ωστόσο, μέρος της βελτίωσης οφειλόταν και σε έκτακτα κέρδη. Επιπλέον, η κερδοφορία πολλών τραπεζών της ζώνης του ευρώ παρέμεινε παρ' όλα αυτά σε χαμηλότερα επίπεδα από το κόστος ιδίων κεφαλαίων.

Η Ελλάδα βρέθηκε και πάλι στο προσκήνιο, καθώς η πολιτική αβεβαιότητα οδήγησε σε έντονες δυσχέρειες ρευστότητας για τις ελληνικές τράπεζες. Ενώ η κατάσταση ρευστότητας των τραπεζών εξασφαλίστηκε μέσω του μηχανισμού έκτακτης ρευστότητας από την κεντρική τράπεζα (ELA), η φερεγγυότητά τους επιδεινώθηκε και αυτή στη διάρκεια του 2015. Για να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κρίσης λήφθηκαν ορισμένα μέτρα εποπτείας, συμπεριλαμβανομένης της συνολικής αξιολόγησης των τεσσάρων σημαντικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα. Η υστέρηση κεφαλαίων που διαπιστώθηκε από τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού (AQR) και την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σύμφωνα με το βασικό σενάριο καλύφθηκε από ιδιώτες επενδυτές, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις χρειάστηκε πρόσθετη κρατική ενίσχυση προκειμένου να καλυφθούν οι κεφαλαιακές ανάγκες που προέκυπταν με βάση το σενάριο δυσμενών εξελίξεων.

Το 2015 έγιναν μεγάλα βήματα προς την εναρμόνιση της ευρωπαϊκής τραπεζικής εποπτείας, με την εφαρμογή εναρμονισμένης μεθοδολογίας στη Διαδικασία Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης (SREP). Για πρώτη φορά, όλα τα σημαντικά ιδρύματα στη ζώνη του ευρώ αξιολογήθηκαν σε σχέση με ένα κοινό μέτρο σύγκρισης. Η εναρμονισμένη SREP είναι βέβαιο ότι θα παίξει πρωτεύοντα ρόλο στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τραπεζών. Η ΕΚΤ συνέβαλε επίσης στη θέσπιση ενός πλαισίου διαχείρισης κρίσεων για την τραπεζική ένωση. Το πλαίσιο αυτό βασίζεται στην Οδηγία για την Ανάκαμψη και την Εξυγίανση των Τραπεζών (BRRD) και τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης (ΕΜΕ). Σκοπός του πλαισίου είναι να εξασφαλίσει την ομαλή διαχείριση δυνητικών πτωχεύσεων τραπεζών και την αποτροπή κρίσεων στο μέτρο του εφικτού.

Αναφορικά με τη μακροπροληπτική πολιτική, το 2015 ήταν επίσης το πρώτο πλήρες έτος κατά το οποίο η ΕΚΤ άσκησε τις αρμοδιότητές της σε αυτόν τον τομέα. Εντούτοις, δεδομένης της τρέχουσας φάσης του χρηματοπιστωτικού κύκλου, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ το 2015 δεν διαπίστωσε ανάγκη να υιοθετηθούν οριζόντια αντικυκλικά μακροπροληπτικά μέτρα.

2.1 Πιστωτικά ιδρύματα: βασικοί κίνδυνοι και γενικές επιδόσεις το 2015

2.1.1 Βασικοί κίνδυνοι το 2015

Για το 2015, υψηλότερος μεταξύ των βασικών κινδύνων που αντιμετώπισε ο τραπεζικός τομέας της ζώνης του ευρώ ήταν **η βιωσιμότητα των επιχειρηματικών μοντέλων λειτουργίας και η χαμηλή κερδοφορία**.[14] Η σημασία των λοιπών κινδύνων που αναγνωρίστηκαν διέφερε από χώρα σε χώρα της ζώνης του ευρώ. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά ορισμένοι από τους βασικούς κινδύνους το 2015, οι οποίοι στην πλειονότητά τους παραμένουν επίκαιροι και το 2016.

Το 2015, τα επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας αλλά και η κερδοφορία των τραπεζών αντιμετώπισαν προκλήσεις, που οφείλονταν ιδίως στο υψηλό επίπεδο των απομειωμένων στοιχείων ενεργητικού και την παρατεταμένη περίοδο χαμηλών επιτοκίων. Τα κέρδη εξακολούθησαν να δέχονται πιέσεις, με τη μέση απόδοση των ιδίων κεφαλαίων να παραμένει χαμηλότερα από το κόστος κεφαλαίου. Η χαμηλή κερδοφορία ενδέχεται να επηρεάσει τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα των επιχειρηματικών μοντέλων λειτουργίας ορισμένων τραπεζών και να παρακωλύσει τη χρηματοδότησή τους με εσωτερικά κεφάλαια και την πρόσβασή τους στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Η κερδοφορία του τραπεζικού τομέα παρεμποδίστηκε από αρκετές προκλήσεις. Ο κυριότερος παράγοντας είναι το περιβάλλον χαμηλού ρυθμού αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ και χαμηλών επιτοκίων, το οποίο επηρεάζει τις παραδοσιακές τραπεζικές δραστηριότητες (όπως χορηγήσεις στο πλαίσιο της λιανικής τραπεζικής) που βασίζονται σε μετασχηματισμό ληκτότητας (maturity transformation). Επιπλέον, το απόθεμα των προβληματικών στοιχείων ενεργητικού που παραμένουν στους ισολογισμούς των τραπεζών επιδρά και αυτό ανασταλτικά στην κερδοφορία.

Οι **πιστωτικοί κίνδυνοι** δεν αποτέλεσαν πηγή ανησυχίας σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ, αλλά παραμένουν ανοικτό ζήτημα για τις περισσότερες από όσες δέχθηκαν σοβαρό πλήγμα από τη χρηματοπιστωτική κρίση. Οι πιστωτικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν την επιδείνωση της πιστωτικής ποιότητας των δανείων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις, εταιρίες και νοικοκυριά και την επιδείνωση των πιστοδοτικών κριτηρίων.

Το τρέχον περιβάλλον με τα ιστορικώς χαμηλά ασφάλιστρα κινδύνου και τους επενδυτές σε αναζήτηση αποδόσεων μπορεί δυνητικά να οδηγήσει σε αιφνίδια αντιστροφή των ασφαλίστρων κινδύνου παγκοσμίως. Αυτό μπορεί να επηρεάσει τις τράπεζες με πολλούς τρόπους. Πρώτον, οι τίτλοι που διακρατούν ίσως χρειαστεί να αποτιμηθούν εκ νέου, με αποτέλεσμα ζημίες ιδίως για τα περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Δεύτερον, οι χαμηλότερες τιμές των περιουσιακών στοιχείων μπορεί να οδηγήσουν σε υψηλότερες απαιτήσεις για εξασφαλίσεις,

[14] Η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ αξιολογεί τους βασικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα σε στενή συνεργασία με τις ΕΑΑ, αξιοποιώντας πληροφορίες και παρατηρήσεις από τις Μεικτές Εποπτικές Ομάδες (ΜΕΟ), τους άλλους τομείς αρμοδιοτήτων της ΕΚΤ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ).

επηρεάζοντας τις τράπεζες που σε μεγάλο βαθμό χρηματοδοτούνται έναντι ασφάλειας. Τρίτον, για τις τράπεζες που βασίζονται κατά πολύ στη χρηματοδότηση χονδρικής, τα υψηλότερα ασφάλιστρα κινδύνου είναι πιθανόν να μεταφραστούν σε υψηλότερο κόστος άντλησης κεφαλαίων. Τέλος, για τις τράπεζες με σημαντικές δραστηριότητες στις αγορές κεφαλαίων, η υψηλότερη μεταβλητότητα θα μπορούσε να αποτελέσει εμπόδιο στην κερδοφορία τους. Ένας δείκτης των συμπιεσμένων ασφαλίστρων κινδύνου είναι οι προσαρμοσμένες ως προς τον κίνδυνο αποδόσεις των κρατικών ομολόγων. Αυτές βαίνουν μειούμενες από το 2006, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι επενδυτές αποδέχονται χαμηλότερες αποδόσεις για το ίδιο επίπεδο κινδύνου. Άλλες ενδείξεις του ότι οι επενδυτές δέχονται χαμηλότερες αποδόσεις αποτελούν ο παρατηρούμενος περιορισμός της κλίσης της καμπύλης αποδόσεων και η μείωση των περιθωρίων των συμβολαίων CDS μεταξύ ομολόγων υψηλής απόδοσης και ομολόγων επενδυτικής βαθμίδας (investment grade).

Κίνδυνοι συμπεριφοράς και διακυβέρνησης – αναφορικά και με πρότυπα ηθικής και δεοντολογίας – αναδείχθηκαν και αυτοί ανάμεσα στους πλέον σημαντικούς κινδύνους. Σε αρκετές τράπεζες της ζώνης του ευρώ τα τελευταία χρόνια ασκήθηκε δίωξη και επιβλήθηκαν πρόστιμα για παραβάσεις κανόνων, νόμων και προτύπων, με επιπτώσεις στα κέρδη και τη φήμη τους. Άλλες δικαστικές υποθέσεις εξακολουθούν να εκκρεμούν και ίσως δημιουργήσουν αβεβαιότητες σχετικά με το μελλοντικό κόστος για τις τράπεζες που εμπλέκονται. Οι εξέχουσες περιπτώσεις πλημμελούς διαγωγής σχετίζονται μεταξύ άλλων με αθέμιτες πρακτικές πωλήσεων (mis-selling), χειραγώγηση της αγοράς, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), φορολογική απάτη και παραβάσεις κυρώσεων των ΗΠΑ.

Οι **γεωπολιτικές εντάσεις** στη Ρωσία και την Ουκρανία καθώς και οι αυξανόμενες ευπάθειες στην Κίνα και τις αναδυόμενες οικονομίες δημιούργησαν κινδύνους – όχι μόνο λόγω άμεσων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων των τραπεζών αλλά και λόγω φαινομένων μετάδοσης αρνητικών επιδράσεων. Τα άμεσα χρηματοδοτικά ανοίγματα περιορίζονται σε λίγα σημαντικά ιδρύματα, ενώ οι δευτερογενείς επιδράσεις από χρηματοπιστωτικές ή μακροοικονομικές διασυνδέσεις θα μπορούσαν να βλάψουν το τραπεζικό σύστημα της ζώνης του ευρώ συνολικά.

Τα προγράμματα μείωσης του κόστους καθώς και η αυξημένη εξάρτηση από λύσεις πληροφορικής σε συνδυασμό με την αυξανόμενη πολυπλοκότητά τους επηρεάζουν την αξιοπιστία των συστημάτων πληροφορικής των τραπεζών και τις εκθέτουν σε κίνδυνο **ηλεκτρονικού εγκλήματος**. Οι κίνδυνοι αυτοί θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε λειτουργικές ζημίες, να βλάψουν το κύρος και να διαταράξουν την επιχειρησιακή συνέχεια των ιδρυμάτων. Έμμεσα, τα ευάλωτα συστήματα πληροφορικής θα μπορούσαν να έχουν αρνητική επίδραση στην ποιότητα των υποβαλλόμενων διαχειριστικών αναφορών και να παρακωλύουν την ευέλικτη προσαρμογή σε νέες απαιτήσεις. Ένα ακόμη ζήτημα είναι ότι η **ποιότητα των δεδομένων** για την παροχή εσωτερικής και εξωτερικής πληροφόρησης ενδέχεται να είναι ανεπαρκής, οδηγώντας με τη σειρά της σε εσφαλμένη εκτίμηση των κινδύνων που είναι εγγενείς στις εργασίες των ιδρυμάτων.

2.1.2 Γενικές επιδόσεις των σημαντικών τραπεζών το 2015

Πίνακας 2

Σημαντικές τράπεζες στη ζώνη του ευρώ

	Σύνολο ενεργητικού (σε δισεκ. ευρώ)	**Σταθμισμένο ως προς τον κίνδυνο ενεργητικό** (σε δισεκ. ευρώ)	**Κεφάλαιο CET1** (σε δισεκ. ευρώ)	**Δείκτης CET1** (ποσοστά %)	**Λόγος κόστους/εσόδων** (ποσοστά %)
ΣΙ του ΕΕΜ	21.573	8.046	1.027	12,77	61,50
Τράπεζες G-SIB στον ΕΕΜ	*11.247*	*3.980*	474	11,92	63,88
Σύνολο τραπεζών G-SIB στην ΕΕ	*17.669*				
Τράπεζες G-SIB σε ολόκληρο τον κόσμο	*41.929*				

1) Στοιχεία τέλους Σεπτεμβρίου 2015. Τράπεζες παγκόσμιου συστημικού ενδιαφέροντος (G-SIB) στην περιοχή του ΕΕΜ: BNP Paribas, Deutsche Bank, BBVA, Groupe BPCE, Groupe Crédit Agricole, ING Bank, Santander, Société Générale, Unicredit Group.

Διάγραμμα 2

Οι μειούμενες προβλέψεις για τον πιστωτικό κίνδυνο παραμένουν κύριος παράγοντας της βελτίωσης της κερδοφορίας των σημαντικών τραπεζών το 2015

(Όλα τα στοιχεία είναι σταθμικοί μέσοι όροι ως ποσοστό των ιδίων κεφαλαίων)

* Στοιχεία γ΄ τριμήνου 2015 ανηγμένα σε ετήσια βάση
Πηγή: Πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (FINREP) (102 σημαντικά ιδρύματα που υποβάλλουν στοιχεία σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ στο υψηλότερο επίπεδο ενοποίησης).

Στη διάρκεια του 2015 η κερδοφορία των σημαντικών τραπεζών βελτιώθηκε, αν και από πολύ χαμηλά επίπεδα: προκαταρτικά στοιχεία φανερώνουν ότι, συγκεντρωτικά, ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος 101 ιδρυμάτων ανήλθε σε 4,6% στο τέλος του 2015, από 2,8% ένα χρόνο νωρίτερα (βλ. Διάγραμμα 2), διαμορφώθηκε όμως σε σαφώς χαμηλότερο επίπεδο από τους δείκτες αναφοράς του κόστους ιδίων κεφαλαίων (8% σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, βλ. Financial Stability Review, ECB, Νοέμβριος 2015).

Η βελτίωση οφειλόταν κατά πολύ στη σταθεροποίηση των μακροοικονομικών συνθηκών, γεγονός που μείωσε τις ζημίες από δάνεια: οι προβλέψεις επί δανείων και λοιπών χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού μειώθηκαν σε 5,9% των συνολικών ιδίων κεφαλαίων το 2015, από 7,7% το 2014. Αν και η βελτίωση έγινε αισθητή σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, το ύψος των ζημιών από δάνεια εξακολούθησε να παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των χωρών. Ταυτόχρονα, οι προβλέψεις απομείωσης επί μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, όπως η φήμη και πελατεία, αυξήθηκαν από 0,7% σε 1,0% των συνολικών ιδίων κεφαλαίων μεταξύ 2014 και 2015, καθώς οι τράπεζες συνέχισαν τις προσπάθειές τους να ευθυγραμμίσουν τις προ της κρίσεως αποτιμήσεις με τις τρέχουσες συνθήκες στην αγορά.

Το καθαρό εισόδημα από τόκους, η κυριότερη πηγή εσόδων για τις σημαντικές τράπεζες, αποδείχθηκε αρκετά ανθεκτικό το 2015 παρά το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων: συγκεντρωτικά, το χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης των τραπεζών αντιστάθμισε πλήρως την αρνητική επίδραση των χαμηλών επιτοκίων στο εισόδημα από τόκους. Το τελευταίο μάλιστα εν μέρει επηρεάστηκε ευνοϊκά από τη μέτρια

αύξηση του συνόλου των δανείων προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις (+2,6%), η οποία αφορούσε κατά κύριο λόγο τα μεγάλα ιδρύματα. Ομοίως, τα έσοδα από προμήθειες αυξήθηκαν ως απόλυτο μέγεθος κυρίως λόγω των δραστηριοτήτων διαχείρισης ενεργητικού και ιδιωτικής τραπεζικής.

Οι δαπάνες αυξήθηκαν παράλληλα με τα έσοδα: ο μέσος λόγος κόστους/εσόδων παρέμεινε σταθερός στο 63,3%.

Τέλος, μέρος της βελτίωσης της κερδοφορίας των τραπεζών οφειλόταν σε κέρδη λόγω αποτίμησης στις τιμές της αγοράς και υπεραξίες από τη διάθεση χαρτοφυλακίων ομολόγων, εφάπαξ κέρδη που ενδέχεται να μην επαναληφθούν τα επόμενα τρίμηνα.

2.2 Συμμετοχή στη διαχείριση κρίσεων

2.2.1 Συμμετοχή στην κρίση της Ελλάδος και η συνολική αξιολόγηση των σημαντικών ιδρυμάτων της

Από τις αρχές Δεκεμβρίου 2014, η πολιτική αβεβαιότητα στην Ελλάδα οδήγησε τις τράπεζες της χώρας σε σοβαρά προβλήματα ρευστότητας, που οφείλονταν σε: (α) σημαντικές εκροές καταθέσεων, (β) μη ανανέωση βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης χονδρικής (καλυπτόμενης από ασφάλεια και μη), (γ) αυξανόμενες ανάγκες ρευστότητας των θυγατρικών και υποκαταστημάτων εξωτερικού και (δ) υψηλά επίπεδα ανοιγμάτων σε δανειολήπτες του δημόσιου τομέα, τα οποία κρίνονταν λιγότερο διατηρήσιμα δεδομένων των περιστάσεων. Κατά συνέπεια, οι ελληνικές τράπεζες αύξησαν σημαντικά την προσφυγή τους στον ELA το πρώτο εξάμηνο του 2015, η οποία σταθεροποιήθηκε μόλις στα τέλη Ιουνίου, μετά την τραπεζική αργία και την εφαρμογή περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Οι δείκτες φερεγγυότητας των τεσσάρων ελληνικών σημαντικών ιδρυμάτων επιδεινώθηκαν και αυτοί στη διάρκεια του 2015, ιδίως το β΄ τρίμηνο, όταν σχηματίστηκαν σημαντικού ύψους προβλέψεις εν αναμονή του αποτελέσματος της συνολικής αξιολόγησης.

Συνολική αξιολόγηση των τεσσάρων ελληνικών σημαντικών ιδρυμάτων

Υπό αυτές τις συνθήκες, η ΕΚΤ διενήργησε συνολική αξιολόγηση των τεσσάρων ελληνικών σημαντικών ιδρυμάτων προκειμένου να παράσχει μια εκτίμηση των κεφαλαιακών τους αναγκών με προοπτικό χαρακτήρα. Η αξιολόγηση αυτή ζητήθηκε από την ΕΚΤ στο πλαίσιο της εποπτικής αρμοδιότητάς της μετά την υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος στις 19 Αυγούστου 2015. Περιλάμβανε έναν ελέγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού (AQR) και μια άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test) και διενεργήθηκε στο διάστημα από τις αρχές Ιουλίου έως το τέλος Οκτωβρίου 2015.

Ο έλεγχος της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού (**AQR**) ήταν μια επακριβής καταγραφή της αξίας των στοιχείων ενεργητικού των τραπεζών σε δεδομένη χρονική στιγμή, δηλαδή στις 30 Ιουνίου 2015, και το αποτέλεσμά του χρησίμευσε ως ένα σημείο εκκίνησης για την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Βάσει του ελέγχου της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού, ο ελάχιστος δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1 ratio) που έπρεπε να διατηρούν οι τράπεζες ήταν 9,5%. Η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (**stress test**) ήταν μια προοπτικού χαρακτήρα εξέταση της ανθεκτικότητας της φερεγγυότητας των τραπεζών σε δύο υποθετικά σενάρια: σύμφωνα με το βασικό σενάριο ο ελάχιστος δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 που έπρεπε να διατηρούν οι τράπεζες ήταν 9,5%, ενώ σύμφωνα με το σενάριο δυσμενών εξελίξεων 8%.

Όσον αφορά τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, ο έλεγχος της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού βασίστηκε σε ενιαίους και εναρμονισμένους ορισμούς που λάμβαναν υπόψη τους ισχύοντες κανονισμούς λογιστικής απεικόνισης και προληπτικής εποπτείας. Ήταν επίσης συνεπής με τη μεθοδολογία που είχε χρησιμοποιηθεί κατά τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού στο πλαίσιο της συνολικής αξιολόγησης των τραπεζών ολόκληρης της ζώνης του ευρώ το 2014. Σε ορισμένους τομείς η μεθοδολογία της ΕΚΤ συμπεριλάμβανε και πρόσθετες παραδοχές ώστε να αντανακλά καλύτερα τις συνθήκες στην αγορά, π.χ. όσον αφορά τα κριτήρια ενεργοποίησης απομειώσεων (impairment triggers), τον υπολογισμό επιμέρους ειδικών προβλέψεων και τις αποτιμήσεις εξασφαλίσεων. Η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων διενεργήθηκε κεντρικά με βάση στοιχεία που υπέβαλαν οι τράπεζες μέσω τυποποιημένων υποδειγμάτων καθώς και στοιχεία ηλεκτρονικών φακέλων δανείων (loan tapes). Οι προβολές καταρτίστηκαν από την ΕΚΤ. Έλαβαν χώρα συναντήσεις εποπτικού διαλόγου με κάθε μία από τις τέσσερις τράπεζες, όπου γνωστοποιήθηκαν και συζητήθηκαν τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της συνολικής αξιολόγησης.

Τα τελικά αποτελέσματα χρησίμευσαν ως βάση για τη **διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης** στα τέλη του 2015, η οποία κάλυψε πλήρως την υστέρηση κεφαλαίων που είχε διαπιστωθεί κατά τη συνολική αξιολόγηση. Το αποτέλεσμα της συνολικής αξιολόγησης του 2015, που δημοσιεύθηκε στα τέλη Οκτωβρίου, έδειξε για τα τέσσερα ελληνικά σημαντικά ιδρύματα συγκεντρωτικά υστέρηση κεφαλαίων ύψους 4,4 δισεκ. ευρώ σύμφωνα με το βασικό σενάριο της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (με ελάχιστο όριο του δείκτη CET1 το 9,5%) και 14,4 δισεκ. ευρώ σύμφωνα με το σενάριο δυσμενών εξελίξεων (με ελάχιστο όριο του δείκτη CET1 το 8,0%).

Πίνακας 3

Αποτέλεσμα της συνολικής αξιολόγησης των τεσσάρων ελληνικών σημαντικών ιδρυμάτων

	Σημείο εκκίνησης: δείκτης CET1 πριν τον AQR	Σημείο εκκίνησης: δείκτης CET1 μετά τον AQR	Δείκτης CET1 μετά το βασικό σενάριο[1]	Δείκτης CET1 μετά το σενάριο δυσμενών εξελίξεων	Μέγιστη υστέρηση κεφαλαίων (σενάριο δυσμενών εξελίξεων)	
					(σε μονάδες βάσης)	(σε δισεκ. ευρώ)
Alpha Bank	12,7%	9,6%	9,6%	2,1%	590	2,74
Eurobank	13,7%	8,6%	8,7%	1,3%	670	2,12
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	11,6%	8,1%	7,3%	-0,2%	822	4,60
Τράπεζα Πειραιώς	10,8%	5,5%	5,2%	-2,3%	1.035	4,93
Συγκεντρωτικά	*12,1%*	*7,9%*	*7,6%*	*0,1%*		*14,40*

1) Οι δείκτες CET για το βασικό σενάριο και το σενάριο δυσμενών εξελίξεων αφορούν τον Δεκέμβριο του 2017 και, για το βασικό σενάριο, δεν αντανακλούν απαραίτητα τους χαμηλότερους δείκτες στη διάρκεια των 2,5 ετών του ορίζοντα της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων.

Προκειμένου να καλύψουν τις κεφαλαιακές ανάγκες που διαπιστώθηκαν κατά τη συνολική αξιολόγηση, ζητήθηκε από τις τράπεζες να παρουσιάσουν στην ΕΚΤ σχέδια ανακεφαλαιοποίησης που να εξηγούν πώς προτίθενται να τις καλύψουν. Τα μέτρα που προτείνονταν στα σχέδια θα έπρεπε κατόπιν να έχουν υλοποιηθεί μέχρι τις 11 Δεκεμβρίου 2015. Δύο από τα ιδρύματα κατόρθωσαν να καλύψουν το σύνολο των απαιτούμενων κεφαλαίων από ιδιώτες επενδυτές, ενώ τα άλλα δύο ιδρύματα έλαβαν πρόσθετη κρατική ενίσχυση βάσει του πλαισίου προληπτικής ανακεφαλαιοποίησης που περιγράφεται στην Οδηγία 2014/59/ΕΕ, η οποία θεσπίζει πλαίσιο για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων. Αυτή η στήριξη με δημόσιους πόρους αποσκοπούσε στην κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών που προέκυψαν σύμφωνα με το σενάριο δυσμενών εξελίξεων της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, καθώς οι ανάγκες που προέκυψαν σύμφωνα με τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού ή/και το βασικό σενάριο της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων είχαν ήδη καλυφθεί από τον ιδιωτικό τομέα.

Προσεκτική παρακολούθηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και εποπτικές ενέργειες με στόχο να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κρίσης

Παράλληλα με τη διενέργεια της συνολικής αξιολόγησης, το εποπτικό έργο το 2015 παρέμεινε επικεντρωμένο σε τρεις συμπληρωματικές δραστηριότητες:

1. την προσεκτική παρακολούθηση των κυριότερων κινδύνων εντός του ελληνικού τραπεζικού συστήματος,

2. τη συνεχή ανταλλαγή πληροφοριών και ενημέρωση των ενδιαφερόμενων σχετικά με θέματα που αφορούν τις ελληνικές τράπεζες,

3. ενέργειες με στόχο να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κρίσης.

Το 2015 η εποπτική δραστηριότητα εξακολούθησε να είναι ιδιαίτερα εντατική, απαιτώντας προσεκτική παρακολούθηση από τις ΜΕΟ (που αποτελούνται από στελέχη της ΕΚΤ και της Τράπεζας της Ελλάδος) σε συνεργασία με το Τμήμα Διαχείρισης Κρίσεων της ΕΚΤ. Για την παρακολούθηση των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων, η Γενική Διεύθυνση Μικροπροληπτικής Εποπτείας ΙΙΙ της ΕΚΤ συνεργάστηκε επίσης στενά με την Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία διενήργησε συνολική αξιολόγηση αυτών των τραπεζών.

Για να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και την ομαλή συνεργασία, η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ διατήρησε στενές επαφές με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη: τις ελληνικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων της Τράπεζας της Ελλάδος και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ), καθώς και τις εποπτικές αρχές χωρών όπου έχουν παρουσία οι ελληνικές τράπεζες (Ηνωμένο Βασίλειο, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, Σερβία και Τουρκία).

Στη διάρκεια του 2015, δρομολογήθηκαν πολλές εποπτικές ενέργειες για να αντιμετωπιστεί η δύσκολη κατάσταση που επηρέαζε τον ελληνικό τραπεζικό τομέα και να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κρίσης. Αυτές περιλάμβαναν: αποφάσεις για να διαφυλαχθεί η θέση ρευστότητας των τεσσάρων σημαντικών ιδρυμάτων, π.χ. με περιορισμούς ορισμένων επενδύσεων και δραστηριοτήτων, καθώς και προσπάθειες για να αποφευχθεί η μετάδοση αρνητικών επιδράσεων στις μονάδες εξωτερικού των ελληνικών τραπεζών, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη ρευστότητα των θυγατρικών και υποκαταστημάτων τους στο εξωτερικό.

2.2.2 Συμβολή στο νέο πλαίσιο διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ

Το 2015 η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ συνέβαλε στη θέσπιση του πλαισίου διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, με βάση την Οδηγία για την Ανάκαμψη και την Εξυγίανση των Τραπεζών (BRRD) και τον Κανονισμό για τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης.

Το πλαίσιο διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ επιβάλλει στις αρχές εποπτείας και εξυγίανσης το καθήκον να συνεργάζονται μεταξύ τους. Αφενός, ως αρμόδια αρχή η ΕΚΤ πρέπει να συνεργάζεται στενά με το **Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (ΕΣΕ)** όσον αφορά τα σχέδια ανάκαμψης, την εφαρμογή μέτρων έγκαιρης παρέμβασης και την αξιολόγηση τραπεζών υπό πτώχευση ή που ενδέχεται να πτωχεύσουν. Αφετέρου, το ΕΣΕ οφείλει να συνεργάζεται με την ΕΚΤ όσον αφορά τα σχέδια εξυγίανσης και την αξιολόγηση της δυνατότητας εξυγίανσης κάθε τράπεζας, καθώς και την εφαρμογή μέτρων εξυγίανσης.

Ξεκίνησε στενή συνεργασία με το ΕΣΕ, το οποίο συστάθηκε τον Ιανουάριο του 2015 και από την 1η Ιανουαρίου 2016 ανέλαβε τα καθήκοντά του σχετικά με την εξυγίανση οντοτήτων και ομίλων που υπάγονται στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ και άλλων διασυνοριακών ομίλων στην τραπεζική ένωση. Σχετικά με αυτό, με την ιδιότητα του μόνιμου παρατηρητή η ΕΚΤ παρίσταται στις εκτελεστικές συνόδους και στις συνόδους ολομέλειας των συνεδριάσεων του ΕΣΕ. Ομοίως, η ΕΚΤ ξεκίνησε να καλεί την Πρόεδρο του ΕΣΕ, κα Elke König, να συμμετέχει ως παρατηρητής στις συνεδριάσεις του Εποπτικού Συμβουλίου της ΕΚΤ προκειμένου για συζητήσεις που

σχετίζονται άμεσα με το ΕΣΕ. Επιπλέον στα τέλη του 2015 υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της ΕΚΤ και του ΕΣΕ (βλ. επίσης την ενότητα 4.1.1).

Βάσει του πλαισίου για την πρόληψη κρίσεων της ΕΕ, κάθε ίδρυμα οφείλει να έχει εκπονήσει και να διατηρεί σχέδιο ανάκαμψης που να περιγράφει τα μέτρα που πρόκειται να λάβει για να αποκαταστήσει τη χρηματοοικονομική θέση του σε περίπτωση σημαντικής επιδείνωσης. Στη διάρκεια του 2015 τα σημαντικά ιδρύματα άρχισαν να υποβάλλουν τα εν λόγω **σχέδια ανάκαμψης** στην Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ για πλήρη αξιολόγηση. Η ΕΚΤ αξιολογεί κατά πόσον τα σχέδια είναι ολοκληρωμένα και θα μπορούσαν με αξιόπιστο τρόπο να αποκαταστήσουν έγκαιρα τη βιωσιμότητα του ιδρύματος σε περιόδους εντάσεων.

Όταν η χρηματοοικονομική κατάσταση ενός ιδρύματος επιδεινώνεται και εξετάζεται η λήψη μέτρων έγκαιρης παρέμβασης, οι ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ της αρμόδιας ΜΟΕ, του Τμήματος Διαχείρισης Κρίσεων της ΕΚΤ και του ΕΣΕ θα εντείνονται. Αν δεν υπάρχουν εποπτικά ή ιδιωτικά μέτρα ικανά να αποκαταστήσουν την ευρωστία μιας τράπεζας, μπορεί να ληφθεί απόφαση να κηρυχθεί αυτή ως ίδρυμα “υπό πτώχευση ή που ενδέχεται να πτωχεύσει”. Για τα σημαντικά ιδρύματα, η απόφαση αυτή λαμβάνεται από την ΕΚΤ ύστερα από διαβούλευση με το ΕΣΕ. Επίσης, θα ενημερώνονται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη, όπως οι αρχές εποπτείας και εξυγίανσης χωρών όπου έχουν παρουσία οι προκείμενες τράπεζες, τα συναφή συστήματα εγγύησης καταθέσεων ή τα αρμόδια υπουργεία. Αφότου ένα ίδρυμα χαρακτηριστεί ως ίδρυμα “υπό πτώχευση ή που ενδέχεται να πτωχεύσει”, η ΕΚΤ θα συνεργάζεται στενά με το ΕΣΕ όσον αφορά περαιτέρω δράσεις, όπως η χορήγηση άδειας λειτουργίας σε μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα και η ανάκληση της άδειας λειτουργίας του “παλαιού” ιδρύματος.

Στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων, ο ΕΕΜ το 2015 συμμετείχε σε φορείς ειδικούς για το εκάστοτε ίδρυμα με διασυνοριακές δραστηριότητες, όπως σε Ομάδες Διαχείρισης Κρίσεων, ενώ συνέβαλε και στις εργασίες χάραξης πολιτικής που ανέλαβαν διεθνείς φορείς όπως το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΣΧΣ) προκειμένου να μετριαστούν τα προβλήματα των συστημικής σημασίας ιδρυμάτων ("too-big-to-fail") και να ενισχυθεί η ευρωστία των τραπεζών και η χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

2.3 Οι “τακτικές” συνολικές αξιολογήσεις

2.3.1 Ενέργειες σε συνέχεια της άσκησης του 2014, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής σχεδίων κάλυψης κεφαλαιακών αναγκών

Πριν αναλάβει εποπτικές αρμοδιότητες, η ΕΚΤ οφείλει να διενεργήσει συνολική αξιολόγηση της εκάστοτε τράπεζας, η οποία συνίσταται σε έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού (AQR) και σε άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων εξετάζει την ανθεκτικότητα της φερεγγυότητας της τράπεζας σε δύο υποθετικά σενάρια: ένα βασικό σενάριο και ένα σενάριο δυσμενών εξελίξεων.

Το 2014 η ΕΚΤ διενήργησε τη συνολική αξιολόγηση 130 τραπεζών προκειμένου να προετοιμαστεί για την ανάληψη των καθηκόντων της στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας τον Νοέμβριο του 2014. Τα αποτελέσματα αυτής της ευρείας κλίμακας άσκησης δημοσιεύθηκαν τον Οκτώβριο του 2014 (για τα μέτρα που ελήφθησαν σε συνέχεια της άσκησης βλ. την Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ για την εποπτική δραστηριότητα 2014). Τον Απρίλιο του 2015 η ΕΚΤ εκτίμησε ότι από τις **συνολικές προσαρμογές** της αξίας των στοιχείων ενεργητικού που εντοπίστηκαν κατά τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού (AQR) για τα σημαντικά ιδρύματα (ύψους 42 δισεκ. ευρώ) περίπου τα 2/3 αποτυπώνονταν στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών για το 2014, ενώ κατά το υπόλοιπο 1/3 αντιμετωπίζονταν ως απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας. Επιπρόσθετα, το πρώτο εννεάμηνο του 2015 οι τράπεζες που υπάγονται στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ υλοποίησαν πάνω από το 75% των απαιτούμενων διορθωτικών ενεργειών βάσει των ποιοτικών ευρημάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν απαραίτητο να ξεκινήσουν μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα σχέδια, η πρόοδος των οποίων παρακολουθείται στενά εντός του ΕΕΜ.

Συνδυαστικά, ο έλεγχος της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων εντόπισαν 25 τράπεζες με **συνολική υστέρηση κεφαλαίων** ύψους 24,6 δισεκ. ευρώ. Από αυτές, 12 τράπεζες είχαν ήδη λάβει μέτρα ενίσχυσης των κεφαλαίων τους πριν τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της συνολικής αξιολόγησης. Επομένως, απέμεναν μόνο 13 τράπεζες που έπρεπε να λάβουν πρόσθετα μέτρα ενίσχυσης των κεφαλαίων τους προκειμένου να καλύψουν μια υστέρηση ύψους 9,5 δισεκ. ευρώ. Όλες οι τράπεζες με υστέρηση κεφαλαίων όφειλαν κατ' αρχήν να υποβάλλουν στην ΕΚΤ **σχέδιο κάλυψης κεφαλαιακών αναγκών** που να εξηγεί πώς θα κάλυπταν την υστέρηση. Κάθε υστέρηση που είχε εντοπιστεί με βάση τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού ή το βασικό σενάριο της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων έπρεπε να καλυφθεί εντός έξι μηνών, ενώ οι υστερήσεις που προέκυπταν με βάση το σενάριο δυσμενών εξελίξεων της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων έπρεπε να καλυφθούν εντός εννέα μηνών.

Για τις υπόλοιπες 13 τράπεζες, κάποια από τα σχέδια κάλυψης κεφαλαιακών αναγκών περιλάμβαναν μέτρα που εφαρμόστηκαν άμεσα για έναν από τους κάτωθι τρεις λόγους:

1. δεν παρουσίαζαν καθόλου ή σχεδόν καθόλου υστέρηση κεφαλαίων με βάση την προσέγγιση του δυναμικού ισολογισμού,[15]

2. η τράπεζα ήταν υπό εξυγίανση,[16]

[15] Τέτοια ήταν η περίπτωση της Eurobank και της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία έχει ήδη αναφερθεί στη "Συγκεντρωτική έκθεση σχετικά με τη συνολική αξιολόγηση", σελ. 11.

[16] Τέτοια ήταν η περίπτωση της Dexia, η οποία έχει ήδη αναφερθεί στη "Συγκεντρωτική έκθεση σχετικά με τη συνολική αξιολόγηση", σελ. 12.

3. η τράπεζα είχε εφαρμόσει μέτρα με σκοπό να βελτιώσει επαρκώς τη διαρθρωτική κερδοφορία της ώστε να καλύψει την υστέρηση κεφαλαίων.[17]

Τα υπόλοιπα σχέδια κάλυψης κεφαλαιακών αναγκών αξιολογήθηκαν από το Εποπτικό Συμβούλιο και ακολούθως εφαρμόστηκαν από τις τράπεζες. Τα μέτρα που έλαβαν οι τράπεζες περιλάμβαναν αποεπένδυση, άντληση νέων κεφαλαίων, αναδιάρθρωση, καθώς και βελτιώσεις στη διαχείριση κινδύνων.

Τελικά σε συνδυασμό οι ενέργειες που έγιναν σε συνέχεια της συνολικής αξιολόγησης του 2014 εκπλήρωσαν τους δεδηλωμένους στόχους τους για ενίσχυση των ισολογισμών των τραπεζών, βελτίωση της διαφάνειας και οικοδόμηση εμπιστοσύνης.

Σε αυτό συνηγορεί η σημαντική υποχώρηση των περιθωρίων των συμβολαίων CDS την περίοδο Οκτωβρίου 2014-Ιουλίου 2015 για τις 25 τράπεζες που δεν πέρασαν επιτυχώς τη συνολική αξιολόγηση το 2014.[18]

2.3.2 Συνολική αξιολόγηση νέων σημαντικών ιδρυμάτων το 2015

Δεδομένου ότι συνολική αξιολόγηση από την ΕΚΤ απαιτείται για όλες τις τράπεζες που υπάγονται ή είναι πιθανό να υπαχθούν στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ, εννέα τράπεζες που δεν συμμετείχαν στην άσκηση του 2014 υποβλήθηκαν σε αντίστοιχη αξιολόγηση το 2015. Η άμεση εποπτεία από την ΕΚΤ είχε ήδη ξεκινήσει για πέντε από αυτές τις τράπεζες τον Νοέμβριο του 2014 με την έναρξη λειτουργίας του ΕΕΜ,[19] ενώ για τις υπόλοιπες τέσσερις ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2016.

---

[17] Τέτοια ήταν η περίπτωση της Nova Ljubljanska Banka και της Nova Kreditna Banka Maribor. Τα κέρδη προ προβλέψεων και στις δύο τράπεζες έδειχναν την ικανότητά τους να αναδιαρθρώσουν τη βάση κόστους τους.

[18] Βλ. S. Steffen, "Capital shortfalls in SSM banks: How much progress has been made?", μελέτη που συντάχθηκε μετά από αίτημα της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Οκτώβριος 2015.

[19] Η Sberbank Europe AG, η VTB Bank (Austria) AG και η Banque Degroof S.A. δεν είχαν συμπεριληφθεί στην άσκηση του 2014 διότι κατά την οριστικοποίηση του καταλόγου των τραπεζών που θα υποβάλλονταν τότε σε αξιολόγηση, το κριτήριο βάσει του οποίου έμελλε να καταστούν σημαντικά ιδρύματα (ποσοστό των διασυνοριακών στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού) δεν είχε ακόμη καθοριστεί πλήρως στο νομικό πλαίσιο. Η Unicredit Slovenia δεν είχε συμπεριληφθεί διότι την εποχή εκείνη δεν είχε ακόμη χαρακτηριστεί το τρίτο μεγαλύτερο πιστωτικό ίδρυμα της Σλοβενίας. Η Novo Banco SA δεν υφίστατο ως νομικό πρόσωπο όταν ξεκίνησε η συνολική αξιολόγηση του 2014, εφόσον δημιουργήθηκε αργότερα στη διάρκεια του 2014, κατόπιν της εφαρμογής μέτρων εξυγίανσης για την Banco Espírito Santo.

Πίνακας 4

Τράπεζες που συμμετέχουν στη συνολική αξιολόγηση το 2015

Όνομα τράπεζας	Χώρα	Έναρξη άμεσης εποπτείας
Sberbank Europe AG	Αυστρία	4 Νοεμβρίου 2014
VTB Bank (Austria) AG	Αυστρία	4 Νοεμβρίου 2014
Banque Degroof S.A.	Βέλγιο	4 Νοεμβρίου 2014
Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance plc)	Φινλανδία	1 Ιανουαρίου 2016
Agence Française de Développement	Γαλλία	1 Ιανουαρίου 2016
J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A.	Λουξεμβούργο	1 Ιανουαρίου 2016
Medifin Holding Limited	Μάλτα	1 Ιανουαρίου 2016
Novo Banco SA	Πορτογαλία	4 Νοεμβρίου 2014
Unicredit Slovenia	Σλοβενία	4 Νοεμβρίου 2014

Η αξιολόγηση του 2015 βασιζόταν στις μεθοδολογίες που είχαν εφαρμοστεί και το 2014 και περιλάμβανε και αυτή έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Τα κατώτατα όρια για τον εντοπισμό κεφαλαιακών υστερήσεων ήταν ταυτόσημα με εκείνα του 2014: δείκτης CET1 8% για τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και το βασικό σενάριο της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων και δείκτης CET1 5,5% για το σενάριο δυσμενών εξελίξεων της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων.

Ο έλεγχος της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού (**AQR**) οδήγησε σε συνολικές προσαρμογές της αξίας των στοιχείων ενεργητικού ύψους 453 εκατ. ευρώ για το σύνολο των συμμετεχουσών τραπεζών, που οφείλονταν κυρίως στον εντοπισμό πρόσθετων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και τη συνακόλουθη αύξηση του ύψους των προβλέψεων. Τα αποτελέσματα του ελέγχου της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού χρησίμευσε ως αφετηρία για την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (**stress test**), η οποία αφορούσε προβολή της εξέλιξης της κεφαλαιακής θέσης των τραπεζών σε ορίζοντα τριετίας (2015-2017). Σύμφωνα με το σενάριο δυσμενών εξελίξεων[20] οι συμμετέχουσες τράπεζες θα αντιμετώπιζαν μεσοσταθμική μείωση 6,1 ποσοστιαίων μονάδων στους δείκτες CET1 τους.

Καμία τράπεζα δεν κατέγραψε δείκτη CET1 χαμηλότερο από το κατώτατο όριο του 8% μετά τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού. Ωστόσο, σε συνδυασμό ο έλεγχος της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων είχαν ως αποτέλεσμα πέντε τράπεζες να καταγράψουν δείκτη CET1 χαμηλότερο από το κατώτατο όριο του 5,5% στο σενάριο δυσμενών εξελίξεων. Η συνολική **υστέρηση κεφαλαίων** ήταν 1,74 δισεκ. ευρώ. Μέρος της είχε ήδη καλυφθεί από αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και άλλα αποδεκτά μέτρα που είχαν λάβει οι τράπεζες από τον Ιανουάριο του 2015.

[20] Το σενάριο δυσμενών εξελίξεων ενσωμάτωνε ένα φάσμα μακροχρηματοπιστωτικών κινδύνων που συμπεριλάμβανε αύξηση των αποδόσεων των ομολόγων παγκοσμίως, περαιτέρω επιδείνωση της πιστωτικής ποιότητας σε ευάλωτες χώρες, στασιμότητα των μεταρρυθμίσεων πολιτικής και μη εξυγίανση των ισολογισμών των τραπεζών στο βαθμό που απαιτείται για τη διατήρηση προσιτής χρηματοδότησης μέσω της αγοράς.

Όπως και στην άσκηση του 2014, οι τράπεζες πρέπει να καλύψουν τις εναπομένουσες κεφαλαιακές ανάγκες εντός εννέα μηνών από τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της συνολικής αξιολόγησης στις 14 Νοεμβρίου 2015. Για το σκοπό αυτό, όφειλαν να υποβάλουν σχέδια κάλυψης των αναγκών αυτών (**capital plans**) εντός δύο εβδομάδων μετά τη δημοσίευση, περιγράφοντας λεπτομερώς τα μέτρα που σκόπευαν να λάβουν ή είχαν ήδη λάβει. Η εφαρμογή και η παρακολούθηση των μέτρων αυτών ευθυγραμμίζονται με την ετήσια διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (SREP) που διενεργούν οι ΜΟΕ που είναι επιφορτισμένες με την εποπτεία των εν λόγω τραπεζών. Οι απαιτούμενες διορθωτικές ενέργειες δεν εξαντλούνται στην κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών, αλλά σχετίζονται επίσης και με ποιοτικά ευρήματα του ελέγχου της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού, όπως αδυναμίες στα συστήματα και τις διαδικασίες των τραπεζών.

2.4 Εφαρμογή του μοντέλου εποπτείας του ΕΕΜ

2.4.1 Εφαρμογή της μεθοδολογίας της διαδικασίας εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (SREP) του ΕΕΜ

Οι ΜΟΕ – που απαρτίζονται από στελέχη της ΕΚΤ και των ΕΑΑ – αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο για την εφαρμογή του μοντέλου εποπτείας του ΕΕΜ. Ως οι λειτουργικές μονάδες που είναι επιφορτισμένες με την άμεση εποπτεία των σημαντικών ιδρυμάτων, ασκούν τις συνεχείς καθημερινές εποπτικές δραστηριότητες. Αυτές, μαζί με τα πορίσματα των θεματικών ελέγχων, των επιτόπιων επιθεωρήσεων και του έργου επί των εσωτερικών υποδειγμάτων, παρέχουν κρίσιμες πληροφορίες για τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (SREP).

Το 2015, ο ΕΕΜ για πρώτη φορά εφάρμοσε τη διαδικασία SREP με βάση μια κοινή μεθοδολογία για τους τότε 123 μεγαλύτερους τραπεζικούς ομίλους στη ζώνη του ευρώ. Στόχος της διαδικασίας αυτής είναι να προάγει ένα ανθεκτικό τραπεζικό σύστημα ικανό να χρηματοδοτεί την πραγματική οικονομία της ζώνης του ευρώ κατά τρόπο αξιόπιστο και διατηρήσιμο. Οι παρελθούσες χρηματοπιστωτικές κρίσεις υπήρξαν εν μέρει απόρροια της υπερβολικής ευφορίας και της ανεπαρκούς κεφαλαιοποίησης των τραπεζικών συστημάτων, τα οποία με το ξέσπασμα της κρίσης διέκοψαν τις χορηγήσεις προκειμένου να επιτύχουν απομόχλευση, παρακωλύοντας έτσι τη διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη. Συνολικά, τα μακροπρόθεσμα οφέλη από ένα επαρκώς κεφαλαιοποιημένο τραπεζικό σύστημα υπερβαίνουν κατά πολύ το όποιο βραχυπρόθεσμο κόστος για τις τράπεζες που συμμετέχουν σε αυτό.

Σχήμα 2

Μεθοδολογία της διαδικασίας εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (SREP) του ΕΕΜ

Η μεθοδολογία του ΕΕΜ που απεικονίζεται στο Σχήμα 2 αναπτύχθηκε από την ΕΚΤ σε στενή συνεργασία με τις 19 εθνικές εποπτικές αρχές. Είναι συνεπής προς τις νομοθετικές διατάξεις της ΕΕ και τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΑΤ[21] και βασίζεται στις βέλτιστες πρακτικές εντός του ΕΕΜ και τις συστάσεις διεθνών φορέων. Στις 19.2.2016 δημοσιεύθηκε σχετικό μεθοδολογικό εγχειρίδιο της SREP του ΕΕΜ (SSM SREP Methodology Booklet).

Για την ανάπτυξη και εφαρμογή της νέας ενοποιημένης μεθοδολογίας σε τόσο σύντομο χρονικό πλαίσιο απαιτήθηκαν τεράστιες προσπάθειες από πλευράς ΕΕΜ σε θέματα συντονισμού, ανάλυσης, διαμόρφωσης, δοκιμής και εκπαίδευσης.

Στηριζόμενη κυρίως στη σημαντική συμβολή των ΜΟΕ, η διαδικασία SREP το 2015 αξιολόγησε τα εξής τέσσερα βασικά στοιχεία:

- **επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας** – αξιολόγηση της βιωσιμότητας των επιχειρηματικών μοντέλων και της διατηρησιμότητας της κερδοφορίας των ιδρυμάτων,
- **διακυβέρνηση και διαχείριση κινδύνων** – αξιολόγηση της λειτουργικής και οργανωτικής δομής των ιδρυμάτων και του συνολικού τους πλαισίου διαχείρισης κινδύνων,

[21] Κατευθυντήριες γραμμές για κοινές διαδικασίες και μεθοδολογίες για τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (SREP) (EBA/GL/2014/13), ΕΑΤ, 19 Δεκεμβρίου 2014.

- **κίνδυνοι για το κεφάλαιο** – εκτίμηση των κινδύνων και των μέτρων ελέγχου κινδύνων που συνδέονται με το κεφάλαιο, της ανάγκης θέσπισης πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων και της κεφαλαιακής επάρκειας,

- **κίνδυνοι για τη ρευστότητα και τη χρηματοδότηση** – ανάλυση των θέσεων ρευστότητας και χρηματοδότησης των ιδρυμάτων, των συναφών μέτρων ελέγχου κινδύνων και της ανάγκης πρόσθετων αποθεμάτων ρευστότητας ασφαλείας.

Κάθε στοιχείο αξιολογήθηκε με μια προσέγγιση ανά δομικό στοιχείο, με από κάτω προς τα πάνω αποτίμηση των κινδύνων, χωρισμένων αναλυτικά σε κατηγορίες και υποκατηγορίες. Κατά τις αξιολογήσεις υιοθετήθηκαν διάφορες οπτικές γωνίες, π.χ. με βάση την παρούσα κατάσταση ή με μια προσέγγιση περισσότερο προοπτικού χαρακτήρα.

Τα ποσοτικά και τα ποιοτικά στοιχεία συνδυάστηκαν με χρήση της οριοθετημένης κρίσης εμπειρογνωμόνων. Η προσέγγιση αυτή εξασφαλίζει συνέπεια συνολικά, ενώ παράλληλα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ιδρυμάτων. Επίσης, για πρώτη φορά κατέστη εφικτό να γίνουν εκτεταμένες συγκρίσεις ομοειδών ιδρυμάτων αλλά και αναλύσεις μεταξύ διαφόρων κατηγοριών ιδρυμάτων σε ευρεία κλίμακα.

Συνολικά, η διαδικασία SREP επέτρεψε μια ολιστική αξιολόγηση της κατάστασης και της βιωσιμότητας των ιδρυμάτων, από μια σκοπιά προοπτικού χαρακτήρα και εφαρμόζοντας την αρχή της αναλογικότητας. Η αξιολόγηση όλων των ιδρυμάτων κατά τρόπο συνεπή συνέβαλε στην περαιτέρω ενοποίηση της ενιαίας αγοράς τραπεζικών υπηρεσιών. Αποτέλεσμα της διαδικασίας SREP του 2015 ήταν ότι τα επίπεδα κεφαλαίου και οι απαιτήσεις ρευστότητας των τραπεζών που εποπτεύονται άμεσα από την ΕΚΤ καθορίστηκαν σύμφωνα με το προφίλ κινδύνου της καθεμίας. Πρόσθετα εποπτικά μέτρα εφαρμόστηκαν όπου κρίθηκε αναγκαίο.

Οι μέσες κεφαλαιακές απαιτήσεις βάσει του Πυλώνα 2[22] για τις τράπεζες αυξήθηκαν κατά 30 μονάδες βάσης το 2016 σε σχέση με το 2015. Μέρος αυτών των 30 μονάδων βάσης μπορεί να αποδοθεί στη φάση του οικονομικού κύκλου όπου βρίσκεται η ζώνη του ευρώ, η οποία απαιτεί διατήρηση και σε ορισμένες περιπτώσεις ενίσχυση του κεφαλαίου του τραπεζικού συστήματος. Πολλές τράπεζες ακόμη ανακάμπτουν από τη χρηματοπιστωτική κρίση και εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν κινδύνους και αντιξοότητες.

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις αυξήθηκαν κατά άλλες 20 μονάδες βάσης ως συνέπεια της σταδιακής δημιουργίας των συστημικών κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας. Κίνητρο για αυτά τα αποθέματα υπήρξε ένα βασικό δίδαγμα που αντλήθηκε από την κρίση και αντανακλάται στη νομοθεσία της ΕΕ: η ανάγκη να συγκρατηθούν οι συστημικές εξωτερικότητες, ιδίως από τις παγκοσμίως συστημικά σημαντικές τράπεζες (G-SIB) και τις τράπεζες εγχώριου συστημικού ενδιαφέροντος (D-SIB), και επηρεάζουν ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τελικά την πραγματική

[22] Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα 2 είναι εκείνες που επιβάλλονται από την αρμόδια εποπτική αρχή – επιπλέον των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων – με βάση τα αποτελέσματα της διαδικασίας SREP.

οικονομία της ζώνης του ευρώ. Για να συγκρατηθούν αυτές οι επιδράσεις, αλλά και όπως ορίζει η σχετική κατευθυντήρια γραμμή της ΕΑΤ, τα συστημικά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας (προκειμένου είτε για τις παγκοσμίως συστημικά σημαντικές τράπεζες (G-SIB) ή τις τράπεζες εγχώριου συστημικού ενδιαφέροντος (D-SIB), είτε για το κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας έναντι συστημικού κινδύνου) προστίθενται στις απαιτήσεις του Πυλώνα 2. Αυτά τα συστημικά αποθέματα θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται σταδιακά όπως αναμένεται μέχρι το 2019.

Όσον αφορά την εφαρμογή του πλαισίου για το μέγιστο διανεμητέο ποσό (ΜΔΠ), η προσέγγιση του ΕΕΜ παραπέμπει στη Γνώμη που εξέδωσε η ΕΑΤ στις 18 Δεκεμβρίου 2015. Η προσέγγιση αυτή ενδέχεται εντούτοις μελλοντικά να αναθεωρηθεί ώστε να ανταποκρίνεται σε κανονιστικές εξελίξεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο ή στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΑΤ, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνέπεια και η εναρμόνιση στην Ενιαία Αγορά.

Σχήμα 3
Ανάλυση των κεφαλαιακών απαιτήσεων

Το ύψος των κεφαλαιακών απαιτήσεων ελέγχθηκε προσεκτικά για τις σημαντικές τράπεζες, λαμβάνοντας ειδικά υπόψη τις πλήρως υλοποιημένες (fully-loaded) απαιτήσεις κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1). Στην περίπτωση των παγκοσμίως συστημικά σημαντικών τραπεζών (G-SIB), η προσαρμογή των σταδιακά υλοποιούμενων (phase-in) και των πλήρως υλοποιημένων (fully-loaded) κεφαλαιακών απαιτήσεων αντανακλά ορισμένες παραμέτρους, όπως η ανάγκη προαγωγής ενός συνεπούς πλαισίου για όλα τα ιδρύματα που εποπτεύει η ΕΚΤ, ο συστημικός αντίκτυπος των παγκοσμίως συστημικά σημαντικών τραπεζών (G-SIB) και των τραπεζών εγχώριου συστημικού ενδιαφέροντος (D-SIB), και μια ευρεία σύγκριση με παγκοσμίως συστημικά σημαντικές τράπεζες (G-SIB) σε άλλες επικράτειες.

Στόχος του ΕΕΜ είναι να οικοδομήσει ένα συνεκτικό πλαίσιο το οποίο να είναι το πλέον ενδεδειγμένο για το συγκεκριμένο περιβάλλον λειτουργίας του. Το τραπεζικό τοπίο υπό την αρμοδιότητα του ΕΕΜ παρουσιάζει διαφοροποιήσεις. Σε σχέση με άλλες χώρες, ο ΕΕΜ καλύπτει πολύ μεγαλύτερο σύνολο ανόμοιων ιδρυμάτων σε διαφορετικές χώρες με ακόμη εν μέρει ανομοιογενή νομικά συστήματα. Η μεθοδολογία του ΕΕΜ θα εξακολουθήσει επομένως να εξελίσσεται όποτε είναι αναγκαίο:

- για να αντανακλά τις εξελίξεις στο εφαρμοστέο κανονιστικό πλαίσιο, όπως ρυθμίσεις προληπτικής εποπτείας, συστάσεις ή κατευθυντήριες γραμμές της ΕΑΤ και τις Βασικές Αρχές της Επιτροπής της Βασιλείας,
- για να ενσωματώνει βέλτιστες πρακτικές, βελτιώσεις και περαιτέρω προηγμένα χαρακτηριστικά.

Μέσω απευθείας επικοινωνίας με τις τράπεζες η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ παρέχει τις επεξηγήσεις και την ασφάλεια δικαίου ως προς το εποπτικό πλαίσιο που χρειάζονται οι τράπεζες για τον κεφαλαιακό τους προγραμματισμό.

Ειδικότερα, το 2015 η ΕΚΤ εξέδωσε δύο συστάσεις σχετικά με τις πολιτικές διανομής μερισμάτων για τις χρήσεις 2014 και 2015 (αντίστοιχα ΕΚΤ/2015/2 και ΕΚΤ/2015/49) και έστειλε επιστολή προς τις διοικήσεις τραπεζών σχετικά με την πολιτική όσον αφορά τις μεταβλητές αποδοχές. Στα έγγραφα αυτά παρουσιάζονται οι προσδοκίες του ΕΕΜ όσον αφορά τις διανομές μερισμάτων ή αμοιβών εκ μέρους των ιδρυμάτων κατά τρόπο συμβατό με μια γραμμική πορεία προς τους απαιτούμενους πλήρως υλοποιημένους δείκτες.

Εφόσον όλοι οι άλλοι παράγοντες παραμείνουν σταθεροί, οι απαιτήσεις του Πυλώνα 2 που ορίζονται στις αποφάσεις της διαδικασίας SREP του 2015 παρέχουν και μια ένδειξη για το μέλλον. Συγκεκριμένα, το απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (capital conservation buffer) θα υλοποιείται σταδιακά μέχρι το 2019, με τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2 να μειώνονται ισόποσα.[23] Οι τράπεζες μπορούν επίσης να προγραμματίσουν και τη σταδιακή εφαρμογή της δέσμης CRR/CRD IV, δηλ. την αφαίρεση από το κεφάλαιο κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και τη σταδιακή εφαρμογή των κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας έναντι συστημικού κινδύνου. Οι οριστικές εξελίξεις της Βασιλείας ΙΙΙ δεν είναι πλήρως γνωστές, έχει πάντως ήδη αναγνωριστεί ότι δεν επιδιώκουν σημαντική αύξηση του κεφαλαίου στο σύστημα, αλλά την ενίσχυση της απλότητας, της συγκρισιμότητας και της διαφάνειας της κεφαλαιακής βάσης σε όλες τις τράπεζες.

[23] Οι αποφάσεις της διαδικασίας SREP λαμβάνουν υπόψη τις διαφορές από χώρα σε χώρα όσον αφορά τη σταδιακή εφαρμογή του κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (capital conservation buffer), με στόχο την προαγωγή ίσων όρων ανταγωνισμού για όλες τις τράπεζες του ΕΕΜ.

2.4.2 Έργο επί άλλων μεθοδολογιών

Έργο επί εσωτερικών υποδειγμάτων

Στο τέλος του 2015, 73 σημαντικά ιδρύματα χρησιμοποιούσαν τουλάχιστον ένα εσωτερικό υπόδειγμα για να υπολογίζουν τα απαιτούμενα ίδια κεφάλαια βάσει του Πυλώνα 1.

Αφότου αναπτύχθηκε μια διαδικασία έγκρισης σε επίπεδο ΕΕΜ και ένα πλαίσιο διενέργειας διερευνήσεων των εσωτερικών υποδειγμάτων, 137 διερευνήσεις εσωτερικών υποδειγμάτων εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο για το έτος 2015 υπό το νέο αυτό καθεστώς.

Διάγραμμα 3
Διερευνήσεις εσωτερικών υποδειγμάτων για το 2015 ανά κατηγορία κινδύνου

Δημιουργήθηκε **ενοποιημένο πλαίσιο** για τη συνεχή παρακολούθηση των υποδειγμάτων. Το εν λόγω πλαίσιο έχει ενσωματωθεί πλήρως στο ελάχιστο επίπεδο εποπτικής παρακολούθησης και εφαρμόστηκε στο πρόγραμμα εποπτικής εξέτασης (SEP) του 2016. Διευκόλυνε τη συμμετοχή των σημαντικών ιδρυμάτων στις ασκήσεις εφαρμογής συγκριτικών δεικτών της ΕΑΤ και της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας (BCBS). Συστάθηκε δίκτυο για να ορίσει τη διαδικασία για την εναρμονισμένη συλλογή στοιχείων από εκ των υστέρων ελέγχους για σημαντικά ιδρύματα με οικονομετρικά υποδείγματα κινδύνου αγοράς. Σε αυτή τη βάση, γίνεται ανάλυση των στοιχείων (που αφορούν είτε οριζόντια ζητήματα είτε συγκεκριμένες τράπεζες), η οποία αξιοποιείται στη συνεχή παρακολούθηση των υποδειγμάτων.

Με στόχο να προαγάγουν την ομοιογενή και σύμμορφη εφαρμογή των υποδειγμάτων του Πυλώνα 1 καθώς και την εναρμόνιση των εποπτικών πρακτικών εντός του ΕΕΜ, ξεκίνησαν εργασίες σχετικά με πρόταση για μια **στοχευμένη αξιολόγηση εσωτερικών υποδειγμάτων (TRIM)**. Για το σκοπό αυτόν, συστάθηκε ένα δίκτυο από υψηλόβαθμους εμπειρογνώμονες σε θέματα υποδειγμάτων από τις ΕΑΑ και την ΕΚΤ ώστε να συντονίζει τη διαδικασία. Η στοχευμένη αξιολόγηση των εσωτερικών υποδειγμάτων (TRIM) προβλέπει επιτόπιες διερευνήσεις επιλεγμένων υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου, κινδύνου αγοράς και πιστωτικού κινδύνου αντισυμβαλλομένου από το 2017 έως το 2018 (ή το 2019, αν το σχέδιο επεκταθεί για τον πιστωτικό κίνδυνο), ενώ το 2016 θα αφιερωθεί στις απαιτούμενες οριζόντιες αναλύσεις που θα καθορίσουν τον στόχο του σχεδίου όσον αφορά την εναρμόνιση.

Άλλες σημαντικές εργασίες που έγιναν στη διάρκεια του 2015 αναφορικά με **εποπτικές μεθοδολογίες για εσωτερικά υποδείγματα** ήταν η συνεχιζόμενη εκπόνηση κατευθύνσεων για την επικύρωση εσωτερικών υποδειγμάτων και για την αξιολόγηση του ουσιώδους αναφορικά με παρατάσεις και τροποποιήσεις υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου αντισυμβαλλομένου.

Έργο επί μεθοδολογιών επιτόπιων επιθεωρήσεων

Αρκετές ομάδες σύνταξης προσχεδίων που αποτελούνται από εμπειρογνώμονες της ΕΚΤ και των ΕΑΑ δημιουργήθηκαν για να επεξεργαστούν ορισμένες κατηγορίες κινδύνου και να αναπτύξουν περαιτέρω τις μεθοδολογίες των επιτόπιων επιθεωρήσεων. Μεθοδολογικές μελέτες αφιερωμένες αντίστοιχα στο επιχειρηματικό μοντέλο λειτουργίας και την κερδοφορία και στη διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης της επάρκειας ρευστότητας (ILAAP) ολοκληρώθηκαν στη διάρκεια του 2015. Άλλες εξειδικευμένες ομάδες εργάζονται επί του παρόντος σε θέματα όπως ο πιστωτικός κίνδυνος, ο πιστωτικός κίνδυνος αντισυμβαλλομένου, οι δραστηριότητες θεματοφυλακής, η λογιστική, ο κίνδυνος αγοράς και ο κίνδυνος που συνδέεται με τα συστήματα πληροφορικής. Επίσης προετοιμάζεται και ένα δημόσιο καταστατικό που θα καθορίζει τους όρους και τις πρακτικές λεπτομέρειες των επιτόπιων επιθεωρήσεων.

2.4.3 Εποπτεία μέσω επιτόπιων επιθεωρήσεων

Πρώτος κύκλος επιτόπιων επιθεωρήσεων

Ο πρώτος κύκλος επιτόπιων επιθεωρήσεων αποτέλεσε μέρος του συνολικού προγραμματισμού του SEP που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2014. Τον Ιούλιο του 2015, εγκρίθηκε επικαιροποίηση στα μέσα του έτους, η οποία περιλάμβανε τη διενέργεια πρόσθετων επιτόπιων επιθεωρήσεων το δεύτερο εξάμηνο. Συνολικά, για το έτος 2015 εγκρίθηκαν 250 επιτόπιες επιθεωρήσεις.

Πίνακας 5

Επιτόπιες επιθεωρήσεις: ανάλυση κατά κατηγορία κινδύνου

Κύριες κατηγορίες κινδύνου που καλύφθηκαν	Σύνολο	Κίνδυνος για την κερδοφορία	Κίνδυνος κεφαλαίου	Πιστωτικός κίνδυνος	Κίνδυνος διακυβέρνησης	Κίνδυνος επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο (IRRBB)	Κίνδυνος ρευστότητας	Κίνδυνος αγοράς	Λειτουργικός κίνδυνος
Συνολικός αριθμός επιθεωρήσεων	250	6	20	62	55	9	29	13	56

Πίνακας 6

Επιτόπιες επιθεωρήσεις: ανάλυση κατά ομάδα τραπεζών[24]

Ομάδα	Σύνολο	1	2	3	4	5
Αριθμός σημαντικών ιδρυμάτων	118	7	7	28	27	49
Συνολικός αριθμός επιθεωρήσεων	250	42	35	69	54	50

[24] Οι τραπεζικοί όμιλοι που υπάγονται στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ χωρίζονται σε πέντε ομάδες, όπου η ομάδα 1 απαρτίζεται από τους μεγαλύτερους και η ομάδα 5 από τους μικρότερους. Στον αριθμό των σημαντικών ιδρυμάτων που αναφέρονται (118) δεν συμπεριλαμβάνονται τα σημαντικά ιδρύματα που αποτελούν θυγατρικές μεγαλύτερου ιδρύματος εντός του ΕΕΜ (π.χ. η Deutsche Bank AG και η Deutsche Bank Malta Ltd καταγράφονται ως ένα ίδρυμα στον πίνακα).

Οι αποστολές για επιτόπιες επιθεωρήσεις προγραμματίζονται και επανδρώνονται σε στενή συνεργασία με τις ΕΑΑ, από τις οποίες προέρχεται η πλειονότητα των επικεφαλής και των μελών των αποστολών. Μέχρι και τον Οκτώβριο του 2015 οι ΕΑΑ παρείχαν 906 επιθεωρητές, που αντιστοιχούσαν στο 95% του ανθρώπινου δυναμικού που χρησιμοποιήθηκε στις επιτόπιες επιθεωρήσεις. Το υπόλοιπο 5% προερχόταν από το εξειδικευμένο Τμήμα Κεντρικής Διαχείρισης Επιτόπιων Επιθεωρήσεων της ΕΚΤ. Οι εν λόγω επιθεωρητές ηγήθηκαν 26 προγραμματισμένων αποστολών το 2015.

Με στόχο να προάγει τη διενέργεια επιτόπιων επιθεωρήσεων από μικτές ομάδες, το Εποπτικό Συμβούλιο ενέκρινε τον Μάιο του 2015 την εφαρμογή ενός καθεστώτος στη βάση υποδείγματος απόσπασης των επιθεωρητών των ΕΑΑ.

Για να εξασφαλιστεί η στενή συνεργασία με τις ΕΑΑ σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με επιτόπιες επιθεωρήσεις, το 2015 οργανώθηκαν συνολικά 8 συναντήσεις του δικτύου, επιπλέον από τις 21 ειδικές διμερείς συναντήσεις που έλαβαν χώρα με 16 ΕΑΑ. Παράλληλα, οργανώθηκαν αρκετά σεμινάρια και ερευνητικά εργαστήρια για τους επικεφαλής των αποστολών με στόχο να διευκολυνθεί η ανάπτυξη του δικτύου εντός της κοινότητας του ΕΕΜ.

Δραστηριότητες συνεχούς παρακολούθησης

Προκειμένου να εξασφαλιστεί ομοιογενής εφαρμογή της μεθοδολογίας για τις επιτόπιες επιθεωρήσεις, το Τμήμα Κεντρικής Διαχείρισης Επιτόπιων Επιθεωρήσεων της ΕΚΤ ασκεί ορισμένες δραστηριότητες παρακολούθησης καθ' όλη τη διάρκεια των επιθεωρήσεων:

- εξετάζει το σημείωμα που συντάσσεται πριν την επιθεώρηση (pre-inspection note) κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο των αποστολών,
- υποστηρίζει το κλιμάκιο της επιτόπιας αποστολής κατά το στάδιο της διερεύνησης,
- διασφαλίζει την ποιότητα όλων των πορισμάτων επιθεώρησης που υποβάλλουν οι επικεφαλής των αποστολών.

Όλες οι δραστηριότητες εκτελούνται μέσω διαδικασίας βασισμένης στο διάλογο ώστε να υποστηρίζεται η ανάπτυξη αμοιβαίας κατανόησης και μια κοινή προσέγγιση εντός των ΕΑΑ.

Το 2015, για να εναρμονίσει τις ενέργειες των ομάδων επιτόπιας επιθεώρησης, η ΕΚΤ πρότεινε ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές και υποδείγματα για τις αναφορές επιθεώρησης.

2.4.4 Θεματικοί έλεγχοι αναφορικά με τη διακυβέρνηση κινδύνων και τη διάθεση για ανάληψη κινδύνου, τους κινδύνους που συνδέονται με τα συστήματα πληροφορικής και θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, και τη μοχλευμένη χρηματοδότηση

2.4.4.1 Διακυβέρνηση κινδύνων και διάθεση ανάληψης κινδύνου

Αντικείμενο, μεθοδολογία και στόχοι

Δεδομένων των συνολικών επιδράσεων της εταιρικής διακυβέρνησης στο προφίλ κινδύνου και την επιχειρηματική βιωσιμότητα των ιδρυμάτων, το Εποπτικό Συμβούλιο ενέκρινε την έναρξη θεματικού ελέγχου της διακυβέρνησης κινδύνου και της διάθεσης για ανάληψη κινδύνου σε επίπεδο ΕΕΜ το 2015. Τροφοδοτώντας και τη διαδικασία SREP, **113 ΜΟΕ**[25] προέβησαν σε διεξοδικές και λεπτομερείς αξιολογήσεις (α) των οργάνων διοίκησης των τραπεζών που είναι επιφορτισμένα με εποπτικές και διοικητικές αρμοδιότητες, και (β) των πλαισίων των τραπεζών σχετικά με τη διάθεση ανάληψης κινδύνων (risk appetite frameworks). Αναπτύχθηκε αναλογική προσέγγιση, βάσει της οποίας λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος και η πολυπλοκότητα των επιμέρους ιδρυμάτων. Τα σχετικά εποπτικά εργαλεία περιλάμβαναν συναντήσεις με πρόσωπα που ασκούν βασικές λειτουργίες, αξιολόγηση των εγγράφων και των πρακτικών των συνεδριάσεων των διοικητικών συμβουλίων, και παρακολούθηση συνεδριάσεων διοικητικών συμβουλίων με την ιδιότητα του παρατηρητή. Επίσης, ελήφθησαν υπόψη τα συμπεράσματα επιτόπιων επιθεωρήσεων σχετικά με αυτά τα θέματα.

[25] Από τον συνολικό αριθμό των σημαντικών ιδρυμάτων, εξαιρέθηκαν όσα ακολουθούσαν διαδικασία εκκαθάρισης (wind-down process) ή πολύ συγκεκριμένα επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας.

Σχήμα 4

Διεξοδική αξιολόγηση 113 σημαντικών ιδρυμάτων με βάση μια κοινή προσέγγιση

Με στόχο να προάγει τη συνέπεια σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα, η αξιολόγηση υιοθέτησε μια προσέγγιση δύο επιπέδων:

1. αξιολόγηση της συμμόρφωσης προς την εθνική και την ευρωπαϊκή νομοθεσία,

2. αξιολόγηση της συνέπειας προς τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές.

Η αξιολόγηση αναγνώρισε τις διαφορές των εθνικών νομικών πλαισίων και το γεγονός ότι αποτελεσματική δομή διακυβέρνησης μπορεί να επιτευχθεί σε οποιοδήποτε εταιρικό μοντέλο. Τέλος, με στόχο την ενίσχυση των επαφών με τα διοικητικά συμβούλια, οι ΜΕΟ συζήτησαν με τα ιδρύματα τα ευρήματά τους, σε συναντήσεις εποπτικού διαλόγου που έγιναν τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο του 2015.

Αποτέλεσμα

Ο θεματικός έλεγχος έδωσε στις ΜΕΟ τη δυνατότητα να γνωρίσουν καλύτερα τη δομή διακυβέρνησης των ιδρυμάτων που εποπτεύουν και να εξειδικεύσουν τις σχετικές αξιολογήσεις τους. Επίσης, η οριζόντια προσέγγιση διευκόλυνε την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εμπειρογνωμόνων από την ΕΚΤ και από τις ΕΑΑ, τόσο στο επίπεδο των ΜΕΟ όσο και σε αυτό των οριζόντιων λειτουργιών.

Η οριζόντια προσέγγιση επέτρεψε να εντοπιστούν:

1. **συγκεντρωτικά συμπεράσματα:** ο θεματικός έλεγχος αποκάλυψε ότι, ακόμη και αν βρίσκονται σε συμμόρφωση προς το εθνικό δίκαιο της χώρας τους, κάποια σημαντικά ιδρύματα εξακολουθούν να απέχουν πολύ από το να είναι

συνεπή προς τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Οι βασικοί τομείς που χρήζουν προσοχής είναι η ικανότητα του Διοικητικού Συμβουλίου να λειτουργεί ως αντίβαρο, η συμπερίληψη προοπτικής κινδύνου στις συζητήσεις των διοικητικών συμβουλίων τους, και η αλληλεπίδραση μεταξύ του πλαισίου τους σχετικά με τη διάθεση ανάληψης κινδύνων και της στρατηγικής τους.

2. **τηρούμενες ορθές πρακτικές:** ο θεματικός έλεγχος επέτρεψε τον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών στην επιχειρησιακή εφαρμογή διεθνών προτύπων. Αυτές θα τροφοδοτήσουν έκθεση του ΕΕΜ σχετικά με τις εντοπισμένες βέλτιστες πρακτικές, η οποία θα δημοσιευθεί εντός του έτους.

3. **ομοιόμορφες συστάσεις:** ο θεματικός έλεγχος ήταν προσανατολισμένος στις δράσεις και οδήγησε σε συγκεκριμένες συστάσεις προς τα ιδρύματα προκειμένου να βελτιώσουν τα πλαίσιά τους σχετικά με τη διακυβέρνηση και τη διάθεση για ανάληψη κινδύνου. Η οριζόντια προσέγγιση εξασφάλισε την ομοιομορφία των συστάσεων, ούτως ώστε παρόμοια ευρήματα να οδηγούν σε παρόμοιες συστάσεις.

Στο πλαίσιο των εποπτικών δραστηριοτήτων τους για το 2016, οι ΜΕΟ θα αναλάβουν έργο σε συνέχεια της εφαρμογής των δράσεων που περιλαμβάνονταν στις επιμέρους επιστολές για περαιτέρω ενέργειες που στάλθηκαν σε τράπεζες. Ορισμένες ΜΕΟ θα εφαρμόσουν στην πράξη ενισχυμένη παρακολούθηση των πτυχών που προσδιορίστηκαν ως βασικοί τομείς που χρήζουν προσοχής.

2.4.4.2 Θεματικός έλεγχος των κινδύνων που συνδέονται με τα συστήματα πληροφορικής και θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο

Αντικείμενο, μεθοδολογία και στόχοι

Ο κίνδυνος που συνδέεται με τα συστήματα πληροφορικής και θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο αναγνωρίστηκε ως ένας από τους βασικότερους κινδύνους για το τραπεζικό σύστημα της ζώνης του ευρώ (βλ. ενότητα 2.1.1). Προκειμένου να γίνουν καλύτερα κατανοητοί αυτοί οι κίνδυνοι, συστάθηκε εντός του ΕΕΜ Ομάδα Εμπειρογνωμόνων για τον κίνδυνο που συνδέεται με τα συστήματα πληροφορικής, αποτελούμενη από εμπειρογνώμονες των ΕΑΑ και της ΕΚΤ, και ξεκίνησε θεματικός έλεγχος του κινδύνου που συνδέεται με θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο με τους ακόλουθους στόχους:

1. να ορίσει συγκεκριμένο και κοινό πλαίσιο του ΕΕΜ για την ανάλυση κινδύνων που συνδέονται με τα συστήματα πληροφορικής,

2. να προβεί σε επιμέρους αξιολογήσεις των προφίλ κινδύνου και των μέτρων ελέγχου κινδύνων που συνδέονται με θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, σε επιλεγμένο δείγμα 12 σημαντικών ιδρυμάτων (επιτόπιος έλεγχος).

3. να αναπτύξει μια οριζόντια προσέγγιση για να σχηματίσει μια πρώτη εικόνα σχετικά με τον βαθμό έκθεσης των σημαντικών ιδρυμάτων σε κινδύνους ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, και τα μέτρα ελέγχου αυτών των κινδύνων, και

πρακτικές αναφοράς για ομοειδή ιδρύματα, όπου είναι εφικτό (μη επιτόπιος έλεγχος).

Για τον μη επιτόπιο έλεγχο, η ΕΚΤ χρησιμοποίησε ως βάση το πλαίσιο για τη βελτίωση της ασφάλειας κρίσιμων υποδομών στον κυβερνοχώρο (Framework for Improving Critical Infrastructure Cybersecurity), του NIST.[26] Η ΕΚΤ βελτίωσε περαιτέρω και ενσωμάτωσε το πλαίσιο του NIST προκειμένου να δημιουργήσει το "Ερωτηματολόγιο σχετικά με εγκλήματα στον κυβερνοχώρο" ("Cybercrime risk questionnaire"), ένα ειδικά διαμορφωμένο εργαλείο ανάλυσης που διανεμήθηκε σε 110 σημαντικά ιδρύματα. Κατόπιν, οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν αναλύθηκαν για κάθε τράπεζα και οριζόντια για όλες τις τράπεζες.

Αποτέλεσμα

Ο θεματικός έλεγχος οδήγησε σε μια σειρά από συμπεράσματα σε διαφορετικά επίπεδα:

1. **συνεχής εποπτεία και ανάλυση κινδύνων:** για πρώτη φορά συλλέχθηκαν κατά συνεπή τρόπο για τα σημαντικά ιδρύματα σε επίπεδο ζώνης του ευρώ διαρθρωμένες πληροφορίες για το προφίλ κινδύνου τους που συνδέεται με θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, δίνοντας τη δυνατότητα στις ΜΕΟ να αναλάβουν περαιτέρω ενέργειες σε επιμέρους τράπεζες. Αυτοί οι υψηλότεροι κίνδυνοι θα πρέπει να μετριάζονται με μέτρα ελέγχου που ξεπερνούν τον μέσο όρο.

2. **εποπτεία μέσω επιτόπιων επιθεωρήσεων:** Ο θεματικός έλεγχος έδωσε αφορμή για 12 επιτόπιες διερευνήσεις, που οδήγησαν σε συγκεκριμένες συστάσεις σε επίπεδο επιχείρησης.

3. **μεθοδολογία:** οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν αξιοποιήθηκαν για περαιτέρω ανάπτυξη της μεθοδολογίας του ΕΕΜ για τις επιτόπιες επιθεωρήσεις σχετικά με κινδύνους που συνδέονται με θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο.

Εκτός από τα παραπάνω συμπεράσματα, ξεκίνησε και ένα παράλληλο έργο για τη θέσπιση συγκεκριμένης επιχειρησιακής και επικοινωνιακής διαδικασίας που θα πρέπει να ακολουθούν τα σημαντικά ιδρύματα σε περιπτώσεις κυβερνοεπιθέσεων. Η διαδικασία αυτή θα εφαρμοστεί το 2016 πιλοτικά, με τη συμμετοχή περιορισμένου αριθμού ιδρυμάτων.

[26] Εθνικό ίδρυμα προτύπων και τεχνολογίας (NIST) των ΗΠΑ. Το πλαίσιο (12 Φεβρουαρίου 2014) είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.nist.gov/cyberframework/upload/cybersecurity-framework-021214-final.pdf

2.4.4.3 Θεματικός έλεγχος της μοχλευμένης χρηματοδότησης

Αντικείμενο, μεθοδολογία και στόχοι

Η παρατεταμένη περίοδος πολύ χαμηλών επιτοκίων και οι συνακόλουθες στρατηγικές αναζήτησης αποδόσεων κατέστησαν επιβεβλημένη μια συγκεκριμένη παρακολούθηση της πιστωτικής ποιότητας. Έτσι το Εποπτικό Συμβούλιο αποφάσισε το 2015 να διενεργηθεί θεματικός έλεγχος της μοχλευμένης χρηματοδότησης. Ο έλεγχος κάλυψε μοχλευμένα δάνεια, ομόλογα υψηλής απόδοσης και υποχρεώσεις από δάνεια έναντι ενεχύρου, δηλ. στοιχεία που όλα τους ωφελούνται σημαντικά από τις ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης.

Για τον έλεγχο ορίστηκαν τρεις βασικοί στόχοι:

1. να παρέχει πληροφόρηση στις ΜΕΟ για τις τρέχουσες εξελίξεις σε επίπεδο ΕΕΜ και σε επίπεδο σχετικού ιδρύματος,

2. να εντοπίσει ακραίες περιπτώσεις όσον αφορά τη διάθεση για ανάληψη κινδύνου και τη διαχείριση κινδύνων, καθώς και ευπάθειες σε επίπεδο συστήματος,

3. να παρέχει συμβουλές σχετικά με το ενδεδειγμένο σύνολο διορθωτικών ενεργειών για όλο το δείγμα.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί ομοιόμορφη ανάλυση, καταρτίστηκε μια ολοκληρωμένη έρευνα με ερωτηματολόγια που διανεμήθηκε σε 37 τράπεζες με δραστηριότητες μοχλευμένης χρηματοδότησης. Οι στόχοι της έρευνας ήταν να καταγραφεί η εξέλιξη της έκθεσης σε μοχλευμένη χρηματοδότηση, το μέγεθος των προγραμματισμένων αναδοχών (underwriting pipeline), ενδεχόμενες συγκεντρώσεις ανοιγμάτων και η συνολική πιστωτική ποιότητα.

Αποτέλεσμα

Η αγορά μοχλευμένης χρηματοδότησης γνώρισε παγκοσμίως έντονη ανάκαμψη μετά την κρίση και χαρακτηρίζεται από οξύ ανταγωνισμό. Οι φιλικές προς τον δανειολήπτη συνθήκες μεταφράστηκαν σε αποδυνάμωση των όρων των συμφωνιών αναδοχής (αυξημένα επίπεδα μόχλευσης, εισαγωγή περιορισμένων συμβατικών απαιτήσεων (covenant-lite structures) στις ευρωπαϊκές αγορές), και σε πολλές περιπτώσεις οδήγησαν σε επιεικέστερες πιστοδοτικές πολιτικές των τραπεζών.

Τόσο η διάθεση για αναδοχή συναλλαγών όσο και η τάση για διατήρηση μερών του ανοίγματος αυξήθηκαν σε όλες τις βασικές τράπεζες που εποπτεύονται εντός του ΕΕΜ. Η εξέλιξη αυτή δικαιολογεί πιο εξονυχιστικό εποπτικό έλεγχο κατά την παρακολούθηση του κοινοπρακτικού κινδύνου και της θεμελιώδους πιστωτικής ποιότητας των ανοιγμάτων. Τέλος, εντοπίστηκαν και ορισμένοι τομείς όπου μπορούν να γίνουν βελτιώσεις στις πρακτικές παρακολούθησης που εφαρμόζουν οι τράπεζες.

Διάγραμμα 4

Οι 13 τράπεζες του ΕΕΜ με την εντονότερη δραστηριότητα μοχλευμένης δανειοδότησης - προγραμματισμένες αναδοχές και μερίδιο συναλλαγών που προορίζονται για διανομή ή παρακράτηση

(σε εκατ. ευρώ)

Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι ανησυχίες – που συνοψίζονται σε επιμέρους εκθέσεις για συγκεκριμένες τράπεζες και σε μια ενιαία συγκεντρωτική έκθεση – έγιναν οι εξής ενέργειες:

- **εποπτικές επιστολές** στάλθηκαν σε επιλεγμένο αριθμό τραπεζών καλώντας τις να διορθώσουν τις διαπιστωθείσες αδυναμίες,
- αναπτύσσεται ειδικός πίνακας (**dashboard**) για την τακτική παρακολούθηση των ανοιγμάτων των τραπεζών,
- συντάσσονται επί του παρόντος **κατευθύνσεις** προκειμένου να γνωστοποιηθούν με σαφήνεια οι προσδοκίες του ΕΕΜ όσον αφορά τη μοχλευμένη χρηματοδότηση.

2.4.5 Έμμεση εποπτεία των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων και εποπτική επίβλεψη

Το πλαίσιο για την έμμεση εποπτεία των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων ενσωματώνει ένα φάσμα συνεχών διαδικασιών για την καθημερινή συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ και των ΕΑΑ, καθώς και πρωτοβουλίες που αφορούν επιμέρους σχέδια για την ανάπτυξη κοινών εποπτικών προτύπων και μεθοδολογιών.

Συνεχείς διαδικασίες έμμεσης εποπτείας και εποπτικής επίβλεψης

Η συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ και των ΕΑΑ σε καθημερινή βάση αναφορικά με την εποπτεία των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων οργανώνεται μέσω ειδικών συνεχών

διαδικασιών. Οι διαδικασίες αυτές καθιστούν εφικτή την αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών, η οποία επιτρέπει στη Γενική Διεύθυνση Μικροπροληπτικής Εποπτείας ΙΙΙ της ΕΚΤ να εκπληρώνει τα καθήκοντα επίβλεψης που έχει αναλάβει και να παρέχει στήριξη και πληροφόρηση στις ΕΑΑ που είναι αρμόδιες για την άμεση εποπτεία των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων.

Μέσω ειδικού **πλαισίου κοινοποίησης**, η ΕΚΤ το 2015 έλαβε και αξιολόγησε συνολικά 54 εκ των προτέρων κοινοποιήσεις από ΕΑΑ σχετικά με ουσιώδεις εποπτικές διαδικασίες και με σχέδια αποφάσεων που αφορούν υψηλής προτεραιότητας λιγότερο σημαντικά ιδρύματα[27] σε ένα ευρύ φάσμα εποπτικών θεμάτων (π.χ. κεφαλαίου, ρευστότητας και διακυβέρνησης). Σε πολλές περιπτώσεις απαιτήθηκε να γίνουν ενέργειες σε συνέχεια αυτών των κοινοποιήσεων, κατά τις οποίες η ΕΚΤ και οι αρμόδιες ΕΑΑ συζήτησαν και αξιολόγησαν από κοινού τον πλέον ενδεδειγμένο τρόπο αντιμετώπισης. Ομοίως, η ΕΚΤ συμμετείχε και στην αξιολόγηση κοινών διαδικασιών (χορήγηση/ανάκληση άδειας λειτουργίας και διαδικασίες για τις ειδικές συμμετοχές) που αφορούν τα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα.

Τα εξειδικευμένα γραφεία για κάθε χώρα (**country desks**) εντός της Γενικής Διεύθυνσης Μικροπροληπτικής Εποπτείας ΙΙΙ βρίσκονταν σε συνεχή διάλογο με τις ΕΑΑ σχετικά με τις εξελίξεις σε επίπεδο τομέων και επιμέρους ιδρυμάτων, ιδίως αναφορικά με τα ιδρύματα που ταξινομούνται ως υψηλής προτεραιότητας. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην παρακολούθηση μέτρων που συνδέονται με την κρίση και αφορούν ορισμένα ιδρύματα που αντιμετωπίζουν σημαντική επιδείνωση της χρηματοοικονομικής τους κατάστασης.

Οι προαναφερθείσες λειτουργίες υποστηρίχθηκαν και από προσπάθειες για περαιτέρω εναρμόνιση των **μεθοδολογιών εποπτικής αξιολόγησης** των ΕΑΑ. Επιπλέον, διενεργήθηκαν ποικίλες αναλύσεις τραπεζών και τομέων προκειμένου να εντοπιστούν κίνδυνοι και ευπάθειες. Τα αποτελέσματα αυτών των αναλύσεων συνοψίζονταν σε τακτική βάση με τη μορφή ειδικών εκθέσεων κινδύνου, οι οποίες κατόπιν κοινοποιούνταν σε όλες τις εποπτικές αρχές του ΕΕΜ.

Ανάπτυξη κοινών εποπτικών προτύπων, αναλύσεων και μεθοδολογιών σχετικά με τα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα και άλλες πρωτοβουλίες που αφορούν επιμέρους σχέδια

Πρωταρχικός στόχος της έμμεσης εποπτείας και της εποπτικής επίβλεψης είναι η εξασφάλιση συνεπούς εφαρμογής υψηλών εποπτικών προτύπων σε ολόκληρο τον ΕΕΜ. Τα βασικά εργαλεία για την εποπτεία των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων είναι τα κοινά εποπτικά πρότυπα και οι κοινές μεθοδολογίες που αναπτύσσονται σε συνεργασία με τις ΕΑΑ. Τα κοινά πρότυπα σχεδιάζονται ώστε να συνάδουν απόλυτα με τις υπάρχουσες απαιτήσεις της ΕΑΤ.

[27] Το πλαίσιο για την κατά προτεραιότητα ιεράρχηση των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων περιγράφεται παρακάτω στην παρούσα ενότητα.

Κοινά εποπτικά πρότυπα που αναπτύχθηκαν το 2015

Ένα κοινό πρότυπο που αναπτύχθηκε το 2015 αφορά τη διαδικασία **εποπτικού προγραμματισμού**, μέσω της οποίας οι ΕΑΑ ιεραρχούν κατά προτεραιότητα, προγραμματίζουν και παρακολουθούν τις βασικές επιτόπιες και μη επιτόπιες εποπτικές δραστηριότητες για τα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα. Στόχος του κοινού προτύπου είναι να εξασφαλιστεί ότι η διαδικασία αυτή ακολουθείται ομοιόμορφα σε ολόκληρο τον ΕΕΜ.

Η εξασφάλιση ομοιόμορφης εφαρμογής είναι εξίσου σημαντική και στο πλαίσιο των **σχεδίων ανάκαμψης**, όπου λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της Οδηγίας για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών (BRRD) που παρέχουν στις αρμόδιες αρχές τη διακριτική ευχέρεια να εφαρμόζουν απλοποιημένες υποχρεώσεις στα σχέδια ανάκαμψης μη συστημικών ιδρυμάτων υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Σημαντικός αριθμός λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων αναμένεται να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των απλοποιημένων υποχρεώσεων. Κατά συνέπεια, ξεκίνησαν εργασίες που επικεντρώνονται σε τρεις βασικές διαστάσεις:

1. την αξιολόγηση του κατά πόσον τα ιδρύματα πληρούν τις προϋποθέσεις για να εφαρμοστούν απλοποιημένες υποχρεώσεις και απαλλαγές,

2. ένα ελάχιστο κοινό περιεχόμενο για τα σχέδια ανάκαμψης στο πλαίσιο της εφαρμογής απλοποιημένων υποχρεώσεων,

3. την αξιολόγηση των σχεδίων ανάκαμψης.

Οι αποταμιευτικές και οι συνεταιριστικές τράπεζες αντιπροσωπεύουν σημαντικό μέρος του τραπεζικού συστήματος που υπάγεται στον ΕΕΜ. Σε ορισμένες χώρες-μέλη, ιδρύματα αυτών των τομέων έχουν θεσπίσει **θεσμικά συστήματα προστασίας (institutional protection schemes - IPS)**, τα οποία αποτελούν συμφωνίες αμοιβαίας στήριξης της ρευστότητας και της φερεγγυότητας των συμμετεχόντων ιδρυμάτων. Ο Κανονισμός σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις (CRR) δίνει τη δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές να προβλέπουν για ιδρύματα που συμμετέχουν σε τέτοια συστήματα IPS προνομιακή μεταχείριση σε ορισμένες πτυχές, όπως π.χ. μηδενικό συντελεστή στάθμισης για ανοίγματα έναντι άλλων μελών συστημάτων IPS. Σε αρκετές περιπτώσεις στο ίδιο IPS συμμετέχουν τόσο σημαντικά όσο και λιγότερο σημαντικά ιδρύματα.

Για να εξασφαλιστεί η ομοιόμορφη μεταχείριση όλων των μελών συστημάτων IPS στην επικράτεια του ΕΕΜ, το 2015 η ΕΚΤ σε συνεργασία με τις ΕΑΑ εργάστηκε για την ανάπτυξη κοινής προσέγγισης αναφορικά με την εποπτική αξιολόγηση των συστημάτων IPS. Αυτή περιλάμβανε ορισμό κοινών κριτηρίων αξιολόγησης όσον αφορά τη συμμόρφωση προς τις προϋποθέσεις του κανονισμού CRR, καθώς και μια διαδικασία που να εξασφαλίζει τον συντονισμό μεταξύ της ΕΚΤ και των ΕΑΑ όταν στο ίδιο σύστημα IPS συμμετέχουν και σημαντικά και λιγότερο σημαντικά ιδρύματα.

Ανάλυση και μεθοδολογίες

Η αρχή της αναλογικότητας είναι θεμελιώδης για την έμμεση εποπτεία των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων δεδομένου του μεγάλου αριθμού τους (περισσότερα από 3.100[28] στις 30 Δεκεμβρίου 2015) και των διαφορών τους σε όρους μεγέθους και επιχειρηματικού μοντέλου λειτουργίας. Κατά συνέπεια, οι συνεχείς διαδικασίες (π.χ. το πλαίσιο κοινοποίησης και οι σχέσεις μεταξύ των ειδικών γραφείων για κάθε χώρα που περιγράφηκαν παραπάνω) και η ανάπτυξη κοινών προτύπων και μεθοδολογιών βασίζονται σε ένα **πλαίσιο ιεράρχησης κατά προτεραιότητα**. Το πλαίσιο αυτό ταξινομεί τα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα ως χαμηλής, μέσης και υψηλής προτεραιότητας, βάσει της εγγενούς τους επικινδυνότητας και των δυνητικών τους επιδράσεων στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η εν λόγω ταξινόμηση επιτρέπει να προσδιορίζονται αντίστοιχα η στόχευση και η ένταση του εποπτικού έργου. Η μεθοδολογία του πλαισίου βελτιώθηκε περαιτέρω το 2015 και εφαρμόζεται για τον εποπτικό κύκλο του 2016.

Ένα ακόμη επιμέρους έργο που βρίσκεται σε εξέλιξη αφορά την ανάπτυξη κοινής μεθοδολογίας για τα **συστήματα αξιολόγησης κινδύνων (risk assessment systems - RAS)** των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων.

Τα συστήματα RAS αποτελούν βασικό στοιχείο της διαδικασίας SREP που εκτελούν οι ΕΑΑ. Πρωταρχικός στόχος του συναφούς έργου είναι να προωθηθεί η σύγκλιση όσον αφορά τη διενέργεια της διαδικασίας SREP για τα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα, παρέχοντας στις ΕΑΑ ένα κοινό πλαίσιο ώστε να προσαρμόσουν και να βελτιώσουν περαιτέρω τη μεθοδολογία τους, και τελικά να εκτελέσουν τη διαδικασία SREP με ομοιόμορφη αξιολόγηση των κινδύνων αλλά και συνεκτίμηση του συγκεκριμένου περιβάλλοντος λειτουργίας κάθε ιδρύματος σε όλη τη ζώνη του ευρώ. Δεδομένου του γενικού στόχου να εξασφαλιστεί ότι ο ΕΕΜ θα λειτουργεί ως ένα ενιαίο ολοκληρωμένο σύστημα, η μεθοδολογία για τα συστήματα αξιολόγησης κινδύνων όσον αφορά τα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα θα βασίζεται σε εκείνη που χρησιμοποιείται για τα σημαντικά ιδρύματα. Θα προσαρμόζεται όμως, προκειμένου να εξασφαλίζει αναλογικότητα και να λαμβάνει υπόψη τις διαφορές μεταξύ των σημαντικών και των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων ως προς τη διαθεσιμότητα εποπτικών στοιχείων, καθώς και ειδικά χαρακτηριστικά των εθνικών λογιστικών πλαισίων (εθνικά Γενικώς Αποδεκτά Λογιστικά Πρότυπα) σε κάποιες χώρες-μέλη.

Το έργο για τη μεθοδολογία RAS ξεκίνησε το 2015, με κύριο αντικείμενο την ανάλυση επιχειρηματικών μοντέλων, την αξιολόγηση της εσωτερικής διακυβέρνησης και την αξιολόγηση των κινδύνων κεφαλαίου και των κινδύνων για τη ρευστότητα και τη χρηματοδότηση. Το έργο αυτό θα συνεχιστεί και το 2016 με έμφαση στον ποσοτικό προσδιορισμό των κεφαλαίων και της ρευστότητας και τη δοκιμή της νέας προτεινόμενης μεθοδολογίας.

[28] Μετρούμενα σε ενοποιημένη βάση.

Εποπτική στήριξη

Τα σχέδια εποπτικής στήριξης αποτελούν πρωτοβουλίες προσωρινού χαρακτήρα που στόχο έχουν να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες για επιπλέον πόρους ή/και εμπειρογνωμοσύνη που ενδέχεται να προκύψουν κατά τη συνεχή άμεση εποπτεία λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων από τις ΕΑΑ. Εμπειρογνώμονες από την ΕΚΤ και ενδεχομένως από άλλες ΕΑΑ αναλαμβάνουν προσωρινά να συνεργαστούν με το προσωπικό των ΕΑΑ σε κάποιο συγκεκριμένο σχέδιο. Για παράδειγμα, το 2015 εμπειρογνώμονες της Γενικής Διεύθυνσης Μικροπροληπτικής Εποπτείας ΙΙΙ της ΕΚΤ συνεργάστηκαν με το προσωπικό της αρμόδιας ΕΑΑ σε μια αποστολή επιτόπιας επιθεώρησης ενός λιγότερο σημαντικού ιδρύματος. Το πρόγραμμα εποπτικής στήριξης δοκιμάστηκε με επιτυχία το 2015 και θα εφαρμοστεί και το 2016.

Πλαίσιο

Έμμεση εποπτεία – ανάγκη για σύγκλιση προς συνεπή και υψηλά εποπτικά πρότυπα σε ολόκληρο τον ΕΕΜ

Η ΕΚΤ έχει αναλάβει καθήκοντα συνεχούς επίβλεψης προκειμένου να διασφαλίζει τη συνεπή εφαρμογή υψηλών εποπτικών προτύπων που συνάδουν με τις απαιτήσεις της ΕΕ, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την αρχή της αναλογικότητας.

Ως μέρος των καθηκόντων επίβλεψης που ασκεί σχετικά με την εποπτεία λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων (ΛΣΙ), αλλά και ως ανασκόπηση της υπάρχουσας κατάστασης κατά την έναρξη λειτουργίας του ΕΕΜ, η ΕΚΤ προέβη σε έναν απολογισμό των βασικών θεμάτων που σχετίζονταν με την εποπτεία των ΛΣΙ από τις ΕΑΑ το 2014. Ειδικότερα εξετάστηκαν οι αρμοδιότητες και η οργάνωση των ΕΑΑ, το ανθρώπινο δυναμικό τους που ασχολείται με την εποπτεία των ΛΣΙ, η άσκηση μη επιτόπιων και επιτόπιων δραστηριοτήτων (συμπεριλαμβανομένων εποπτικών αποφάσεων και ενεργειών), καθώς και οι μεθοδολογίες αξιολόγησης κινδύνων και οι άλλες εποπτικές πρακτικές.

Αν και το 2014 ήταν ιδιαίτερο έτος για την τραπεζική εποπτεία στη ζώνη του ευρώ (δεδομένης της ίδρυσης του ΕΕΜ και της διενέργειας της συνολικής αξιολόγησης) και επομένως δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα σταθερή ομοιόμορφη βάση, αυτή η αρχική αξιολόγηση των εποπτικών πρακτικών πριν την έναρξη λειτουργίας του ΕΕΜ επιβεβαιώνει πόσο σημαντική θα ήταν η εδραίωση μιας κοινής ορολογίας και βαθύτερης κατανόησης των εποπτικών πρακτικών και η ανάπτυξη συνεπών προσεγγίσεων. Σημαντικές διαφοροποιήσεις αναφέρθηκαν σε τομείς όπως:

- το ανθρώπινο δυναμικό ανά εποπτευόμενο ΛΣΙ,
- ο αριθμός των εποπτικών αποφάσεων που ελήφθησαν από ΕΑΑ σχετικά με ΛΣΙ (που υποδηλώνει διαφορές μεταξύ των ΕΑΑ στις προσεγγίσεις τους όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων),
- οι μέσες διάρκειες των επιτόπιων επιθεωρήσεων σε ΛΣΙ,
- η συχνότητα και το είδος των τακτικών επαφών με ΛΣΙ,
- διαφορετικές μεθοδολογίες αξιολόγησης κινδύνων (π.χ. ως προς τη συχνότητα, την κλίμακα βαθμολόγησης ή τη μέθοδο συγκεντρωτικής απεικόνισης στοιχείων).

Κάποιες από αυτές τις διαφοροποιήσεις σχετίζονται με προσωρινούς παράγοντες, με διαφορές στην ορολογία ή με την ανομοιομορφία των τομέων των ΛΣΙ εντός του ΕΕΜ, ενώ ορισμένες άλλες αποκαλύπτουν ουσιωδέστερες διαφορές στον τρόπο άσκησης της εποπτείας κατά την έναρξη λειτουργίας του ΕΕΜ.

Τα ευρήματα αυτού του απολογισμού στηρίζουν τις προσπάθειες της ΕΚΤ, που ήδη συνεχίζονταν το 2015, για την εκπλήρωση του συνολικού στόχου του ΕΕΜ που αφορά την εφαρμογή συνεπών και υψηλών εποπτικών προτύπων. Το 2016 θα συνεχιστεί η συνεργασία με τις ΕΑΑ στα θέματα όπου διαπιστώθηκε ανάγκη σύγκλισης, π.χ. στην ανάπτυξη του κοινού συστήματος αξιολόγησης κινδύνων για τα ΛΣΙ, καθώς και στη διερεύνηση ευρύτερων πτυχών της Διαδικασίας Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης, και την προετοιμασία κοινών εποπτικών προτύπων σε θέματα όπως οι επιτόπιες επιθεωρήσεις. Γενικότερα, πρόοδος καταγράφεται στις εργασίες για τη σύνταξη μιας επιτομής κοινών εποπτικών προτύπων και νομικών πράξεων που θα εξασφαλίζει συνέπεια στους βασικούς τομείς της εποπτείας των ΛΣΙ από τις ΕΑΑ.

2.4.6 Μακροπροληπτικά καθήκοντα

Το 2015 ήταν επίσης το πρώτο πλήρες έτος κατά το οποίο η ΕΚΤ άσκησε τις αρμοδιότητές της στον τομέα της μακροπροληπτικής πολιτικής, όπως ορίζει το άρθρο 5 του κανονισμού ΕΕΜ. Εντός αυτού του καθορισμένου πλαισίου μακροπροληπτικής πολιτικής, η ΕΚΤ έχει δύο αρμοδιότητες:

1. Έχει τη δυνατότητα να εφαρμόσει απαιτήσεις για τα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας υψηλότερες από εκείνες που εφαρμόζουν οι εθνικές αρχές. Μπορεί επίσης να εφαρμόσει αυστηρότερα μέτρα για την αντιμετώπιση συστημικών ή μακροπροληπτικών κινδύνων, με την επιφύλαξη των διαδικασιών που ορίζονται από τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ. Για παράδειγμα, η ΕΚΤ δύναται να εφαρμόζει υψηλότερες απαιτήσεις από τις τράπεζες αναφορικά με: αντικυκλικά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας, αποθέματα ασφαλείας έναντι συστημικού κινδύνου, πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα συστημικώς σημαντικά ιδρύματα, σταθμίσεις κινδύνου για ανοίγματα προς τον τομέα των ακινήτων και ανοίγματα μεταξύ ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα.

2. Οι εθνικές αρχές οφείλουν να ενημερώνουν την ΕΚΤ όταν σκοπεύουν να εφαρμόσουν ή να τροποποιήσουν μακροπροληπτικά μέτρα που περιλαμβάνονται στον Κανονισμό CRR ή στην Οδηγία CRD IV. Η ΕΚΤ στη συνέχεια αξιολογεί τα σχεδιαζόμενα μέτρα και μπορεί να διατυπώσει αντιρρήσεις. Οι εθνικές αρχές λαμβάνουν υπόψη τα σχόλια της ΕΚΤ πριν καταλήξουν στην οριστική τους απόφαση. Παρόμοια υποχρέωση ενημέρωσης των ΕΑΑ ισχύει και στην περίπτωση που η ΕΚΤ αποφασίζει να εφαρμόσει υψηλότερες απαιτήσεις.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ έχει την τελική ευθύνη να λαμβάνει αποφάσεις μακροπροληπτικής πολιτικής, αποδεχόμενο, απορρίπτοντας, ή τροποποιώντας τα σχέδια αποφάσεων που υποβάλλει το Εποπτικό Συμβούλιο. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί επίσης, με δική του πρωτοβουλία, να ζητήσει από το Εποπτικό

Συμβούλιο να υποβάλει πρόταση σχετικά με την εφαρμογή υψηλότερων απαιτήσεων για τα μακροπροληπτικά εργαλεία.

Το 2015 το Διοικητικό Συμβούλιο δεν διαπίστωσε ανάγκη υιοθέτησης οριζόντιων αντικυκλικών μακροπροληπτικών μέτρων, δεδομένης της τρέχουσας φάσης του οικονομικού κύκλου. Η διαπίστωση αυτή έλαβε υπόψη και το γεγονός ότι περισσότερα από 80 μακροπροληπτικά μέτρα είχαν ήδη εφαρμοστεί σε χώρες της ζώνης του ευρώ με στόχο να αυξηθεί η ανθεκτικότητα του τραπεζικού συστήματος και να προληφθεί η εμφάνιση πιθανών ανισορροπιών, ειδικά στον τομέα των ακινήτων.

Το 2015 οι εθνικές αρχές των 19 χωρών του ΕΕΜ κοινοποίησαν στην ΕΚΤ 48 μακροπροληπτικά μέτρα: 28 κοινοποιήσεις αφορούσαν αντικυκλικά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας, 18 αφορούσαν "λοιπά συστημικώς σημαντικά ιδρύματα" και 2 αφορούσαν την εισαγωγή αποθεμάτων ασφαλείας έναντι συστημικών κινδύνων (βλ. επισκόπηση των εθνικών μακροπροληπτικών μέτρων από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου). Σε όλες τις χώρες θεσπίστηκαν επισήμως αντικυκλικά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας, αλλά ο συντελεστής τους διατηρήθηκε μηδενικός – υποδηλώνοντας ανυπαρξία κυκλικών επιδράσεων στη συσσώρευση κεφαλαίου. Σε σχεδόν όλες τις περιπτώσεις, πριν από την επίσημη κοινοποίηση προηγήθηκε ανεπίσημη, στο πνεύμα της συνεργασίας μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών αρχών. Μόλις του κοινοποιήθηκαν οι αποφάσεις μακροπροληπτικής πολιτικής που είχαν ληφθεί από εθνικές αρμόδιες ή εντεταλμένες αρχές, το Διοικητικό Συμβούλιο προέβη στην αξιολόγηση των μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 5(1) του Κανονισμού ΕΕΜ και αποφάσισε να μη διατυπώσει αντίρρηση επί των αποφάσεων των αρχών αυτών.

Προκειμένου να διασφαλιστεί ο αποτελεσματικός συνδυασμός μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής θεώρησης και η παροχή των κατάλληλων αναλυτικών στοιχείων, τα μακροπροληπτικά θέματα συζητούνται σε κοινές συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου (Φόρουμ Μακροπροληπτικής Εποπτείας – Macroprudential Forum). Το Φόρουμ Μακροπροληπτικής Εποπτείας συνεδρίασε σε τριμηνιαία βάση στη διάρκεια του 2015 για να συζητήσει σχετικά με τους κινδύνους που απειλούν όλη την επικράτεια ή επιμέρους χώρες του ΕΕΜ, καθώς και άλλα συναφή θέματα από πλευράς μακροπροληπτικής εποπτείας.

3 Εποπτική έγκριση, αναφορά παραβάσεων, επιβολή συμμόρφωσης και επιβολή κυρώσεων

Η ΕΚΤ, παρόλο που εποπτεύει άμεσα τα σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα, είναι η αρμόδια αρχή για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά τη χορήγηση ή ανάκληση άδειας λειτουργίας και την αξιολόγηση της απόκτησης ειδικών συμμετοχών (γνωστές ως “κοινές διαδικασίες”). Η ΕΚΤ είναι επίσης αρμόδια για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών της διοίκησης των σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και για τις διαδικασίες "ενιαίου διαβατηρίου". Συνολικά, σημαντικό μέρος των ευρωπαϊκών αποφάσεων τραπεζικής εποπτείας αφορά τις διαδικασίες εποπτικής έγκρισης.

Το 2015 κοινοποιήθηκαν στην ΕΚΤ περισσότερες από 3.000 διαδικασίες εποπτικής έγκρισης – οι οποίες αφορούσαν κυρίως την αξιολόγηση της καταλληλότητας, και έναν μικρό αριθμό αιτημάτων αδειοδότησης τραπεζών. Μεγάλη προσπάθεια καταβλήθηκε για τη βελτίωση των διαδικασιών ως προς την απλότητα και την αναλογικότητα, καθώς και για την ανάπτυξη κατευθύνσεων πολιτικής επί σειράς θεμάτων.

Επίσης, η ΕΚΤ εκπλήρωσε το καθήκον διασφάλισης αποτελεσματικών μηχανισμών για την αναφορά από οποιοδήποτε πρόσωπο παραβάσεων της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ. Το 2015 υποβλήθηκαν 79 αναφορές παραβάσεων, 51 από τις οποίες εμπίπτουν στο πεδίο των εποπτικών καθηκόντων της ΕΚΤ. Οι εν λόγω αναφορές αφορούσαν κυρίως ζητήματα διακυβέρνησης και τον υπολογισμό των ιδίων κεφαλαίων και των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

3.1 Διαδικασία εποπτικής έγκρισης

3.1.1 Μεταβολές του αριθμού των ιδρυμάτων υπό την άμεση εποπτεία της ΕΚΤ

Στις 4.11.2014 η ΕΚΤ άρχισε να εποπτεύει άμεσα 120 οντότητες, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως σημαντικά ιδρύματα με βάση τα κριτήρια του άρθρου 6 παράγραφος 4 του Κανονισμού ΕΕΜ (δηλ. ιδρύματα που πληρούν ορισμένα ποσοτικά κριτήρια, σπουδαιότητας για την οικονομία και σημαντικής διασυνοριακής δραστηριότητας, που έχουν ζητήσει ή λαμβάνουν ήδη δημόσια χρηματοδοτική στήριξη ή συγκαταλέγονται μεταξύ των τριών πιο σημαντικών ιδρυμάτων ενός συμμετέχοντος κράτους-μέλους). Όλα τα υπόλοιπα ιδρύματα χαρακτηρίζονται ως λιγότερο σημαντικά. Ένας πρώτος κατάλογος σημαντικών ιδρυμάτων και λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων δημοσιεύθηκε στις 4 Σεπτεμβρίου 2014.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό για το πλαίσιο ΕΕΜ, ο χαρακτηρισμός των εποπτευόμενων οντοτήτων και ομίλων ως σημαντικών ή λιγότερο σημαντικών πρέπει να επανεξετάζεται τουλάχιστον σε ετήσια βάση. Στο πλαίσιο αυτής της ετήσιας επανεξέτασης της σημαντικότητας, η ΕΚΤ αξιολογεί όλους τους εποπτευόμενους ομίλους για τους οποίους δεν έχει ληφθεί ειδική (ad hoc) απόφαση χαρακτηρισμού τους ως σημαντικών ή μη μετά την προηγούμενη γενική αξιολόγηση, ώστε να διαπιστώσει κατά πόσον: (α) οι οντότητες που έχουν χαρακτηριστεί ως σημαντικές εξακολουθούν να πληρούν τα σχετικά κριτήρια και (β) οι οντότητες που έχουν χαρακτηριστεί ως λιγότερο σημαντικές καλύπτουν πλέον τα κριτήρια. Επίσης, η αξιολόγηση εξετάζει αν συντρέχουν εξαιρετικές περιπτώσεις που ενδεχομένως πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Μετά την ετήσια αξιολόγηση της σημαντικότητας που διενεργήθηκε το 2015, ο αριθμός των τραπεζών και των τραπεζικών ομίλων που εποπτεύονται άμεσα από την ΕΚΤ ανήλθε σε 129. Ο ενημερωμένος κατάλογος των εποπτευόμενων οντοτήτων δημοσιεύθηκε στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ για την τραπεζική εποπτεία στις 30 Δεκεμβρίου 2015.

Οκτώ πρόσθετες οντότητες, δηλ. επτά πιστωτικά ιδρύματα/τραπεζικοί όμιλοι και ένα υποκατάστημα, χαρακτηρίστηκαν ως σημαντικές κατά την ημερομηνία αναφοράς 31 Δεκεμβρίου 2014 και εξής:

- Η RCI Banque SA, το γαλλικό υποκατάστημα της Barclays Bank plc, η Credito Emiliano S.p.A., η Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance Plc) και η Agence Française de Développement, οι οποίες υπερέβησαν το ελάχιστο ύψος ενεργητικού 30 δισεκ. ευρώ.
- Το σύνολο του ενεργητικού της J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A. υπερέβη το 20% του ΑΕΠ του Λουξεμβούργου.
- Οι Medifin Holding Limited και Abanka d.d. ανήκουν στα τρία μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα της Μάλτας και της Σλοβενίας αντίστοιχα.

Επιπλέον, η ΕΚΤ έλαβε υπόψη της ότι άλλαξε η κατάταξη της Deutsche Bank (Malta) Ltd και της Unicredit Banka Slovenija d.d. από πλευράς μεγέθους στις αντίστοιχες χώρες. Έτσι, οι δύο αυτές οντότητες δεν συγκαταλέγονται πλέον στα τρία μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα σε συμμετέχον κράτος-μέλος και, ως εκ τούτου, δεν πληρούν τα κριτήρια χαρακτηρισμού τους ως σημαντικών σε υποενοποιημένη βάση. Ωστόσο, δεδομένου ότι και οι δύο ανήκουν σε εποπτευόμενους ομίλους που έχουν χαρακτηριστεί ως σημαντικοί σε άλλο συμμετέχον κράτος-μέλος, παραμένουν υπό την άμεση εποπτεία της ΕΚΤ.

Η άμεση εποπτεία των προαναφερθέντων ιδρυμάτων που χαρακτηρίστηκαν προσφάτως ως σημαντικά ξεκίνησε μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 1ης Φεβρουαρίου 2016, βάσει της ημερομηνίας κοινοποίησης των αντίστοιχων αποφάσεων στα εν λόγω ιδρύματα.

Πέραν της ετήσιας αξιολόγησης, στη μεταβολή του αρχικού αριθμού των σημαντικών ιδρυμάτων (120) στη διάρκεια του 2015 οδήγησαν και οι εξής εξελίξεις:

- Με την ένταξη της Λιθουανίας στη ζώνη του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2015, τα τρία μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας (SEB bankas, Swedbank and DNB bankas) προστέθηκαν στον κατάλογο των σημαντικών ιδρυμάτων που εποπτεύονται άμεσα από την ΕΚΤ.

- Η Catalunya Banc, S.A. εξαγοράστηκε από την Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A. και συνεπώς δεν χαρακτηρίζεται πλέον ως σημαντικό ίδρυμα, ούτε στο υψηλότερο επίπεδο ενοποίησης ούτε ως αυτοτελής οντότητα.

- Η αναδιάρθρωση του ομίλου State Street Group οδήγησε στη δημιουργία μιας νέας σημαντικής εποπτευόμενης οντότητας, δηλ. της State Street Europe Holdings S.a.r.l. & Co. KG, πέραν της υφιστάμενης State Street Bank Luxembourg S.A.

Σημειώνεται ότι, σε μερικές περιπτώσεις, η διαδικασία αναδιάρθρωσης σε έναν τραπεζικό όμιλο οδήγησε στον χαρακτηρισμό ενός νέου ιδρύματος στο υψηλότερο επίπεδο του ομίλου ως σημαντικού, χωρίς να συνεπάγεται αύξηση του συνολικού αριθμού των σημαντικών ιδρυμάτων.

Γενικά, μετά τις προαναφερθείσες μεταβολές του αριθμού των σημαντικών ιδρυμάτων, το σύνολο του ενεργητικού υπό την άμεση εποπτεία της ΕΚΤ συνεχίζει να αποτελεί το 82% περίπου του συνολικού ενεργητικού του τραπεζικού τομέα στη ζώνη του ευρώ.

Πίνακας 7

Σημαντικά και λιγότερο σημαντικά ιδρύματα στον ΕΕΜ

	Σύνολο ενεργητικού (σε δισεκ. ευρώ)	**Αριθμός οντοτήτων**	
		σε ενοποιημένο επίπεδο	**σε ατομικό επίπεδο**
Σημαντικά ιδρύματα	21.818,10	129	1.117
Λιγότερο σημαντικά ιδρύματα	4.689,10	3.167	3.443
Ιδρύματα στον ΕΕΜ	26.507,20	3.296	4.560

Σημειώσεις: Σύνολο ενεργητικού στις 30 Δεκεμβρίου 2015 με ημερομηνία αναφοράς την 31η Δεκεμβρίου 2014 (ή 30 Ιουνίου 2015 εάν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία). Αριθμός λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων με ημερομηνία αναφοράς ως προς τη διάρθρωση του ομίλου την 30ή Σεπτεμβρίου 2015.

3.1.2 Κοινές διαδικασίες (άδειες λειτουργίας και ειδικές συμμετοχές), αξιολογήσεις καταλληλότητας και διαδικασίες “ενιαίου διαβατηρίου”

Μεγάλος αριθμός διαδικασιών

Το 2015 περίπου 3.400 διαδικασίες εποπτικής έγκρισης κοινοποιήθηκαν από τις ΕΑΑ στην Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ, που περιλάμβαναν 37 αιτήματα αδειοδότησης, 61 ανακλήσεις άδειας λειτουργίας (συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων λήξης της άδειας), 137 αγορές ειδικών συμμετοχών, 435 διαδικασίες ενιαίου διαβατηρίου και 2.730 διορισμούς διοικητικών στελεχών και μελών των εποπτικών οργάνων (δηλ. αξιολογήσεις καταλληλότητας ως προς τα κριτήρια για την

επιλογή στελεχών με κύρος, καθώς και με επαρκείς γνώσεις, προσόντα και πείρα).[29] Συνολικά, σημαντικό μέρος των ευρωπαϊκών αποφάσεων τραπεζικής εποπτείας αφορά τις διαδικασίες εποπτικής έγκρισης.

Το 2015 το Εποπτικό Συμβούλιο και το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκριναν συνολικά περίπου 2.000 διαδικασίες εποπτικής έγκρισης.[30] Επιπλέον, ολοκληρώθηκαν περίπου 650 διαδικασίες εποπτικής έγκρισης που δεν απαιτούσαν επίσημη απόφαση της ΕΚΤ, όπως διαδικασίες ενιαίου διαβατηρίου, περιπτώσεις λήξης άδειας, καθώς και εσφαλμένες και ανασταλείσες/παυθείσες άδειες λειτουργίας.[31]

Πίνακας 8

Διαδικασίες εποπτικής έγκρισης που κοινοποιήθηκαν στην ΕΚΤ[32]

Χορήγηση άδειας λειτουργίας		Ανάκληση ή λήξη άδειας λειτουργίας		Ειδικές συμμετοχές		Καταλληλότητα		Διαδικασίες ενιαίου διαβατηρίου	
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
7	37	5	61	9	137	115	2.730	34	435

Σχεδόν οι μισές κοινές διαδικασίες (δηλ. οι διαδικασίες χορήγησης/ανάκλησης αδειών και οι διαδικασίες ειδικών συμμετοχών) που κοινοποιούνται στην ΕΚΤ αφορούν σημαντικά ιδρύματα, στις περισσότερες περιπτώσεις θυγατρικές σημαντικών ιδρυμάτων, γεγονός που επιβεβαιώνει την τάση προς απλοποίηση των τραπεζικών ομίλων μέσω εσωτερικής αναδιοργάνωσης.

Οι διαδικασίες εποπτικής έγκρισης ήταν μάλλον άνισα κατανεμημένες μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών, γεγονός που εν μέρει φαίνεται να αποτυπώνει τις διαφορές ως προς τη διάρθρωση των εθνικών τραπεζικών αγορών.

Συνολικά υποβλήθηκε ένας αρκετά περιορισμένος αριθμός αιτημάτων για χορήγηση άδειας λειτουργίας τραπεζών, αν και δεν διατίθενται συγκρίσιμα μεγέθη για τα προηγούμενα έτη. Η πλειοψηφία των αιτημάτων αδειοδότησης που κοινοποιήθηκαν σχετίζονταν με την παράταση υφιστάμενων αδειών λειτουργίας ή την αναδιάρθρωση υφιστάμενων τραπεζών. Λίγα μόνο αφορούσαν την ίδρυση νέου πιστωτικού ιδρύματος. Τα αιτήματα χορήγησης νέων αδειών λειτουργίας τραπεζών που αφορούν παραδοσιακή τραπεζική έτειναν να είναι περιορισμένα, ενώ τα αιτήματα που υποβλήθηκαν αφορούσαν συνήθως εξαρτημένες δραστηριότητες (στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας ή της τεχνολογίας). Επιπλέον, το 2015 χορηγήθηκαν

29 Περιλαμβάνεται μικρός αριθμός αιτημάτων για πρόσθετα μέλη του διοικητικού συμβουλίου (18).

30 Αυτές οι 2.000 διαδικασίες εποπτικής έγκρισης ενσωματώθηκαν στις 921 νομικές πράξεις της ΕΚΤ (βλ. Σχήμα 1 στην Ενότητα 1.2). Ορισμένες νομικές πράξεις καλύπτουν περισσότερες από μία διαδικασίες εποπτικής έγκρισης (π.χ. αξιολογήσεις καταλληλότητας περισσότερων μελών της διοίκησης του ίδιου σημαντικού ιδρύματος ή αποκτήσεις ειδικών συμμετοχών σε διαφορετικές θυγατρικές που προκύπτουν από μία συναλλαγή).

31 Οι εσφαλμένες και ανακληθείσες διαδικασίες καλύπτουν όλες τις διαδικασίες που υποβάλλονται επίσημα από τις ΕΑΑ, αλλά για διάφορους λόγους διακόπτονται προτού ολοκληρωθούν, μετά από αίτημα των ΕΑΑ. Ορισμένες πιθανές αιτίες είναι: (α) η εσφαλμένη επιλογή διαδικασίας, (β) η απόσυρση της αίτησης από τον αιτούντα, (γ) η ολοκλήρωση εμπίπτει στην αρμοδιότητα των ΕΑΑ (δηλ. αρνητική απόφαση για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας) και (δ) η επιλογή άλλης λύσης (συγκεκριμένα, εάν η διαδικασία σχετίζεται με πρόθεση εξυγίανσης) κ.λπ.

32 Υπενθύμιση: Το έτος 2014 αφορά μόνο τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο. Επίσης, η τελευταία ημερομηνία για τα στοιχεία του 2014 είναι 15 Ιανουαρίου 2015. Ως εκ τούτου, παρατηρείται μικρή επικάλυψη μεταξύ των στοιχείων του 2014 και του 2015.

τέσσερις άδειες λειτουργίας μεταβατικών πιστωτικών ιδρυμάτων. Πολλές από τις κοινοποιηθείσες διαδικασίες αναστολής/παύσης ή λήξης άδειας λειτουργίας προέκυψαν από συγχώνευση δύο πιστωτικών ιδρυμάτων του ίδιου ομίλου, όπου η απορροφώμενη οντότητα έπαψε να υπάρχει. Στις περιπτώσεις αυτές, τα περισσότερα κράτη-μέλη υποβάλλουν αίτημα για λήξη της άδειας λειτουργίας του απορροφώμενου ιδρύματος, ενώ λίγες μόνο απαιτούν ρητή απόφαση αναστολής/παύσης της άδειας λειτουργίας από την ΕΚΤ.

Οι διαδικασίες εποπτικής έγκρισης βελτιώθηκαν …

Η επεξεργασία των διαδικασιών εποπτικής έγκρισης απαιτεί εξονυχιστικό έλεγχο αλλά, προπάντων, στενή συνεργασία μεταξύ του Τμήματος Εποπτικής Έγκρισης της ΕΚΤ και των ΕΑΑ, των ΜΕΟ και της Γραμματείας του Εποπτικού Συμβουλίου. Αξιοποιώντας την εμπειρία που αποκτήθηκε στη διάρκεια του 2015, οι διαδικασίες και τα υποδείγματα που χρησιμοποιήθηκαν για την κοινοποίηση των διαδικασιών στην ΕΚΤ βελτιώθηκαν περαιτέρω, μετά τις αλλαγές που εφαρμόστηκαν το 2014.

Η **διαδικασία αξιολόγησης καταλληλότητας** απλοποιήθηκε, με έμφαση στην αύξηση της αποτελεσματικότητας και τη βελτίωση του χρονικού πλαισίου. Εν όψει της αρχής της αναλογικότητας, καθιερώθηκαν νέα υποδείγματα που διακρίνουν μεταξύ των ουσιωδών και μη ουσιωδών θυγατρικών εταιριών των σημαντικών ιδρυμάτων. Πλέον οι ΕΑΑ αναλαμβάνουν αυξημένες αρμοδιότητες για τις μη ουσιώδεις θυγατρικές. Επίσης, αναλαμβάνουν αυξημένες ευθύνες για τις διαδικασίες επαναδιορισμού στελεχών σε όλες τις θυγατρικές. Όσον αφορά τις **ειδικές συμμετοχές**, συμφωνήθηκε μια απλοποιημένη προσέγγιση για τις διαδικασίες εσωτερικής αναδιοργάνωσης, ενώ καθιερώθηκε αναθεωρημένη μεθοδολογία για τις εξαγορές από συγκεκριμένους αγοραστές, όπως ιδιωτικά επιχειρηματικά κεφάλαια, αμοιβαία κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου και επενδυτικά κεφάλαια κρατικού πλούτου. Επιπλέον, συντονίστηκαν οι παράλληλες διαδικασίες που επηρεάζουν τις θυγατρικές ενός ομίλου σε διαφορετικά κράτη-μέλη, ώστε η ΕΚΤ να λαμβάνει συνεπείς αποφάσεις.

… ωστόσο παραμένουν σημαντικές προκλήσεις

Παρά αυτές τις προσπάθειες, η έγκαιρη διαχείριση των διαδικασιών εποπτικής έγκρισης αποτέλεσε πρόκληση. Ιδιαίτερα δύσκολη αποδείχθηκε η διαχείριση του **μεγάλου αριθμού αξιολογήσεων καταλληλότητας**, αφενός επειδή όλες οι θυγατρικές των σημαντικών ιδρυμάτων υπόκεινται στη διαδικασία αξιολόγησης καταλληλότητας και αφετέρου λόγω των διαφορών ως προς το ισχύον νομικό καθεστώς. Έτσι, σε συνδυασμό με ορισμένους περιορισμούς στο παραγωγικό δυναμικό, παρατηρήθηκε σταδιακή συσσώρευση εκκρεμών αιτημάτων όσον αφορά τη διενέργεια ελέγχων καταλληλότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, στη διάρκεια του 2015 λήφθηκαν ορισμένα μέτρα, όπως οι αυξήσεις προσωπικού. Τα εν λόγω μέτρα, σε συνδυασμό με τη μείωση του αριθμού των κοινοποιημένων διαδικασιών προς το τέλος του 2015, συνέβαλαν στον περιορισμό των εκκρεμών αιτημάτων. Ωστόσο, απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για τον περιορισμό τους σε αποδεκτό επίπεδο.

Συγκεκριμένα για τις αξιολογήσεις ειδικών συμμετοχών και, σε μικρότερο βαθμό, για τις διαδικασίες εποπτικής έγκρισης, ήταν δύσκολο να τηρηθούν οι **πιεστικές προθεσμίες** λήψης αποφάσεων βάσει του Κανονισμού για το πλαίσιο ΕΕΜ – 15 ημέρες για τις ειδικές συμμετοχές και 10 ημέρες για την αδειοδότηση. Το διάστημα από την υποβολή της τελικής πρότασης της ΕΑΑ μέχρι την προθεσμία λήψης της απόφασης ήταν συχνά πολύ σύντομο, γεγονός που δημιούργησε αυξημένη πίεση στην ΕΚΤ για αξιολόγηση της τελικής πρότασης (εάν ληφθεί υπόψη και η τακτική διαδικασία λήψης αποφάσεων). Παρόμοιες πιέσεις ανέκυψαν σε σχέση με τις διαδικασίες αξιολόγησης καταλληλότητας σε περιπτώσεις όπου η εθνική νομοθεσία προβλέπει πιεστικές προθεσμίες.[33] Μάλιστα, πολύ συχνά το αποτέλεσμα ήταν η συντόμευση των χρονοδιαγραμμάτων έγκρισης σε επίπεδο Εποπτικού Συμβουλίου. Η προώθηση της συνεργασίας και της επικοινωνίας με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη από την αρχική κοινοποίηση της διαδικασίας στην ΕΑΑ μέχρι την υποβολή της πρότασης στην ΕΚΤ αποδείχθηκε καίριος παράγοντας που συνέβαλε στη διαχείριση των πιεστικών χρονοδιαγραμμάτων και τη συμμόρφωση προς τις προβλεπόμενες από τον νόμο προθεσμίες.

Διαμόρφωση κατευθύνσεων πολιτικής

Το 2015 καταβλήθηκε μεγάλη προσπάθεια και για τη διαμόρφωση κατευθύνσεων πολιτικής επί σειράς θεμάτων. Παρόλο που οι απαιτήσεις που απορρέουν από τη CRD IV ενσωματώνονται στην εθνική νομοθεσία, τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη δίνουν διαφορετική ερμηνεία στις εν λόγω διατάξεις, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικά αποτελέσματα. Προκειμένου να διασφαλίζεται η εναρμονισμένη εφαρμογή των εν λόγω απαιτήσεων, καθορίστηκαν κατευθύνσεις πολιτικής και εποπτικές πρακτικές για τη ζώνη του ευρώ. Μέσω ενός εξειδικευμένου δικτύου εμπειρογνωμόνων, η ΕΚΤ και οι ΕΑΑ κατόρθωσαν να συνδιαμορφώσουν κοινές κατευθύνσεις πολιτικής για τον ΕΕΜ επί αρκετών ζητημάτων, ιδίως σε σχέσει με τις αξιολογήσεις καταλληλότητας και την αξιολόγηση της απόκτησης ειδικών συμμετοχών.

Όσον αφορά τις διαδικασίες αξιολόγησης καταλληλότητας, αναπτύχθηκαν κατευθύνσεις πολιτικής μεταξύ άλλων για τα εξής θέματα:

- την αξιολόγηση εκκρεμών ποινικών και διοικητικών διαδικασιών,
- την αφιέρωση επαρκούς χρόνου για την εκτέλεση των καθηκόντων τους,
- τον τρόπο υπολογισμού των διευθυντικών θέσεων που μπορεί να κατέχει ένα μέλος της διοίκησης,
- τη δημοσιοποίηση και τη στάθμιση ενδεχόμενης σύγκρουσης συμφερόντων,
- την αξιολόγηση της συλλογικής καταλληλότητας ενός διοικητικού οργάνου.

[33] Περίπου το 10% των αποφάσεων για διαδικασίες αξιολόγησης καταλληλότητας (για κράτη-μέλη με προθεσμία) δεν ελήφθησαν εντός των προσδιορισμένων προθεσμιών βάσει της εθνικής νομοθεσίας.

Περαιτέρω κατευθύνσεις πολιτικής ολοκληρώθηκαν στις αρχές του 2016, συγκεκριμένα σε σχέση με τις συνεντεύξεις των υποψηφίων, την αξιολόγηση της σχετικής εμπειρίας και τα κριτήρια για έγκριση υπό προϋποθέσεις.

Αναφορικά με την αξιολόγηση ειδικών συμμετοχών, αναπτύχθηκαν εναρμονισμένες κατευθύνσεις για την αξιολόγηση της απόκτησης ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα από αγοραστές που χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό πολυπλοκότητας ή αδιαφάνεια (**συγκεκριμένοι αγοραστές**), όπως ιδιωτικά επιχειρηματικά κεφάλαια, αμοιβαία κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου και επενδυτικά κεφάλαια κρατικού πλούτου. Στην περίπτωση αγοραστών αυτού του είδους, είναι δύσκολη η ταυτοποίηση του τελικού δικαιούχου ώστε να αξιολογηθεί το κύρος του. Επιπλέον, αυτοί οι αγοραστές χρηματοδοτούν κατά κανόνα την εξαγορά μέσω μιας μορφής μόχλευσης, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει την οικονομική ευρωστία και τη σταθερότητά τους, καθώς και τη μακροχρόνια δέσμευσή τους. Η κατεύθυνση πολιτικής που διαμορφώθηκε παρέχει κατευθύνσεις για ζητήματα τέτοιου είδους.

3.2 Αναφορά παραβάσεων, επιβολή συμμόρφωσης και επιβολή κυρώσεων

3.2.1 Η εμπειρία από την αναφορά παραβάσεων βάσει του άρθρου 23 του Κανονισμού ΕΕΜ

Η ΕΚΤ έχει καθήκον να διασφαλίζει ότι υπάρχουν αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την αναφορά, από οποιοδήποτε πρόσωπο, παραβάσεων της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ. Προκειμένου να ανταποκριθεί στο καθήκον αυτό, η ΕΚΤ δημιούργησε έναν μηχανισμό αναφοράς παραβάσεων (BRM), ο οποίος περιλαμβάνει μια προδιαμορφωμένη διαδικτυακή πλατφόρμα που είναι προσβάσιμη μέσω του δικτυακού τόπου της ΕΚΤ για την τραπεζική εποπτεία.

Το 2015 υποβλήθηκαν στην ΕΚΤ 79 αναφορές παραβάσεων. Από αυτές, 60 αφορούσαν πιθανολογούμενες παραβάσεις της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ, 51 από τις οποίες θεωρείται ότι εμπίπτουν στο πεδίο των εποπτικών καθηκόντων της ΕΚΤ. Άλλες εννέα αναφορές παραβάσεων εμπίπτουν στο πεδίο των εποπτικών καθηκόντων των ΕΑΑ. Οι υπόλοιπες παραβάσεις αφορούσαν κυρίως ζητήματα σε εθνικό επίπεδο, τα οποία δεν σχετίζονταν με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του BRM (π.χ. προστασία των καταναλωτών). Οι αναφορές παραβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο των εποπτικών καθηκόντων της ΕΚΤ ή των ΕΑΑ διαβιβάστηκαν στις αντίστοιχες ΜΕΟ ή ΕΑΑ για τις δικές τους ενέργειες. Οι συνηθέστερες περιπτώσεις αναφορών παραβάσεων αφορούσαν ζητήματα διακυβέρνησης (73%) και ανεπαρκούς υπολογισμού των απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων και των κεφαλαιακών απαιτήσεων (20%). Πλήρης ανάλυση παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 5. Τα ζητήματα που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση αφορούσαν κυρίως τη διαχείριση κινδύνων και τους εσωτερικούς ελέγχους, τις λειτουργίες των διοικητικών οργάνων και τις απαιτήσεις καταλληλότητας. Ως “διαχείριση κινδύνων και εσωτερικοί έλεγχοι” νοούνται οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες που πρέπει να έχει θεσπίσει μια οντότητα για την επαρκή αναγνώριση, διαχείριση και αναφορά των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται

ή ενδέχεται να εκτεθεί. Η έννοια “λειτουργία διοικητικού οργάνου” αναφέρεται στο κατά πόσον τα άτομα που διευθύνουν ουσιαστικά τις δραστηριότητες ενός πιστωτικού ιδρύματος – ή τα πρόσωπα που έχουν την εξουσία να ορίζουν τη στρατηγική, τους στόχους και τη γενική κατεύθυνση ενός ιδρύματος, και επιβλέπουν και παρακολουθούν τη λήψη αποφάσεων από τη διοίκηση – συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις τους.

Διάγραμμα 5

Αναφορές παραβάσεων ανά τομέα παράβασης

Οι απαντήσεις των ΜΕΟ και των ΕΑΑ επί των αναφορών παραβάσεων που υποβλήθηκαν από τον Νοέμβριο του 2014 δείχνουν ότι οι κύριες εποπτικές ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

- επιτόπιες επιθεωρήσεις (32% των περιπτώσεων, που αφορούν έξι εποπτευόμενες οντότητες),
- αιτήματα για εσωτερική επιθεώρηση ή εσωτερική έρευνα (17% των περιπτώσεων, που αφορούν οκτώ εποπτευόμενες οντότητες),
- αιτήματα για έγγραφα ή επεξηγήσεις προς την οντότητα ή το κατηγορούμενο πρόσωπο (17% των περιπτώσεων, που αφορούν εννέα εποπτευόμενες οντότητες).

3.2.2 Επιβολή συμμόρφωσης και επιβολή κυρώσεων

Σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕΜ και τον Κανονισμό για το πλαίσιο ΕΕΜ, ο καταμερισμός των εξουσιών επιβολής συμμόρφωσης και επιβολής κυρώσεων σε πιστωτικό ίδρυμα μεταξύ της ΕΚΤ και των ΕΑΑ εξαρτάται από τη φύση της παράβασης, τα πρόσωπα που ευθύνονται και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν (βλ. Ετήσια Έκθεση 2014).

Το 2015 η ΕΚΤ ξεκίνησε διαδικασία επιβολής κυρώσεων σε σχέση με πιθανολογούμενη παράβαση διάταξης του ενωσιακού δικαίου που έχει ευθεία

εφαρμογή από μια σημαντική εποπτευόμενη οντότητα. Επιπλέον, η ΕΚΤ απηύθυνε δύο αιτήματα προς τις ΕΑΑ προκειμένου να κινήσουν διαδικασίες επιβολής κυρώσεων εντός του πεδίου αρμοδιοτήτων τους.

Επίσης, η ΕΚΤ ξεκίνησε μία διαδικασία επιβολής συμμόρφωσης αναφορικά με πιθανολογούμενη παράβαση εποπτικής απόφασης της ΕΚΤ από μια σημαντική εποπτευόμενη οντότητα.

Οι εν λόγω πιθανολογούμενες παραβάσεις, οι οποίες ερευνώνται, αφορούν ζητήματα διακυβέρνησης, μεγάλα ανοίγματα, κεφαλαιακές απαιτήσεις, δημοσιοποίηση και υποχρεώσεις παροχής στοιχείων.

Μετά το αρχικό στάδιο του ΕΕΜ, στη διάρκεια του οποίου δόθηκε έμφαση στην απόκτηση γνώσης για την κατάσταση των εποπτευόμενων οντοτήτων από τη σκοπιά της προληπτικής εποπτείας, η κατεύθυνση πολιτικής της ΕΚΤ για τον επόμενο κύκλο ενεργειών αναμένεται να οδηγήσει σε αυξημένη χρήση των εξουσιών επιβολής συμμόρφωσης και επιβολής κυρώσεων από την πλευρά της.

4 Ο ΕΕΜ ως μέρος της ευρωπαϊκής και διεθνούς αρχιτεκτονικής για την εποπτεία

Η ευρωπαϊκή και διεθνής συνεργασία αποτελούν βασική προτεραιότητα για την Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ. Κατά συνέπεια, η ΕΚΤ υπέγραψε σειρά Μνημονίων Συνεργασίας με άλλα ευρωπαϊκά ιδρύματα όπως η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) και το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (ΕΣΕ). Επίσης, προσχώρησε στα υφιστάμενα Μνημόνια Συνεργασίας μεταξύ ΕΑΑ εντός του ΕΕΜ και ΕΑΑ εκτός ζώνης ευρώ. Επιπλέον, η ΕΚΤ ανέπτυξε συμφωνίες συντονισμού και συνεργασίας για τα συναφή σώματα εποπτών και συμμετείχε στο Πρόγραμμα Αξιολόγησης του Χρηματοπιστωτικού Τομέα (FSAP) που υλοποιεί το ΔΝΤ και στις επισκοπήσεις που διενεργεί η ΕΑΤ.

Η ΕΚΤ συνέβαλε επίσης στην περαιτέρω ανάπτυξη του ευρωπαϊκού και του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου. Πλέον ως μέλος της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας συμμετείχε σε διάφορες κανονιστικές πρωτοβουλίες. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ΕΚΤ στήριξε το έργο της ΕΑΤ για την κατάρτιση του ευρωπαϊκού ενιαίου εγχειριδίου κανόνων. Το 2015 πραγματοποιήθηκε άλλο ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της εναρμόνισης του κανονιστικού πλαισίου, με την αντιμετώπιση του ζητήματος των προβλεπόμενων στην CRD IV εθνικών επιλογών και διακριτικών ευχερειών, που είχαν αποτελέσει αιτία κατακερματισμού του κανονιστικού πλαισίου.

4.1 Ευρωπαϊκή και διεθνής συνεργασία

4.1.1 Συνεργασία με άλλες εθνικές/ευρωπαϊκές αρχές και η τρέχουσα κατάσταση ως προς τη στενή συνεργασία

Η εγκαθίδρυση του ΕΕΜ σε καμία περίπτωση δεν μείωσε τη σημασία που έχει η “συνεργασία εντός της ΕΕ”, δηλ. η διασφάλιση σωστής ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασίας με άλλες εποπτικές αρχές της ΕΕ.

Η ΕΚΤ εργάστηκε – και θα συνεχίσει να εργάζεται καθ' όλη τη διάρκεια του 2016 – με σκοπό τη σύναψη μνημονίων συνεργασίας με τις ΕΑΑ κρατών-μελών της ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ, τις αρχές εποπτείας της αγοράς και τα όργανα της ΕΕ.

Εποπτικές αρχές στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας

Η συνεργασία με **ΕΑΑ εκτός ζώνης ευρώ** ήδη πραγματοποιείται ομαλά, σε συμφωνία με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και, συγκεκριμένα, τους όρους που θέτει η CRD IV.

Η ΕΚΤ προσχώρησε επίσης στα μνημόνια συνεργασίας που έχουν συναφθεί μεταξύ ΕΑΑ εκτός ζώνης ευρώ και ΕΑΑ της ζώνης του ευρώ. Ως εκ τούτου, οι ειδικές διατάξεις αυτών των μνημονίων συνεργασίας ισχύουν και για την εποπτεία των σημαντικών ιδρυμάτων.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕΜ, η ΕΚΤ επεξεργάζεται επίσης ένα πρότυπο μνημονίου συνεργασίας, το οποίο θα υποβληθεί προς διαπραγμάτευση στις ΕΑΑ εκτός ζώνης ευρώ, με σκοπό να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων παγκόσμιου συστημικού ενδιαφέροντος.

Στις 13 Μαρτίου 2015 η ΕΚΤ υπέγραψε μνημόνιο συνεργασίας με την ΕΑΤ και άλλες αρχές τραπεζικής εποπτείας της ΕΕ, το οποίο θεσπίζει ένα πλαίσιο για την ανταλλαγή πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ σε σχέση με βασικούς δείκτες κινδύνου ανά τράπεζα, τις οποίες συλλέγει η ΕΑΤ από τις αρμόδιες αρχές σε όλη την ΕΕ. Έτσι, η ΕΚΤ διεύρυνε το πεδίο της ανάλυσης μεταξύ ομοτίμων και της κατάρτισης συγκριτικών δεικτών στις τράπεζες εκτός της ζώνης του ευρώ. Με τον τρόπο αυτό γενικότερα αυξάνεται η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα της εποπτείας στην ΕΕ.

Η ΕΚΤ εργάστηκε για τη σύνταξη ενός μνημονίου συνεργασίας με την **Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (European Securities and Markets Authority - ESMA)** αναφορικά με τις αρμοδιότητές της ως φορέα εποπτείας και ως κεντρικής τράπεζας, το οποίο υπογράφηκε στις 27 Ιανουαρίου 2016. Όσον αφορά τα καθήκοντα τραπεζικής εποπτείας, το μνημόνιο συνεργασίας καλύπτει, μεταξύ άλλων, τους τρόπους συνεργασίας των αρμόδιων αρχών για την εκτέλεση των αντίστοιχων καθηκόντων τους βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των καθηκόντων τους που αφορούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Επιπλέον, και οι δύο αρμόδιες αρχές αναγνωρίζουν ότι η ασφάλεια και η ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων συνδέονται στενά με τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Επίσης, το 2015 η ΕΚΤ – μαζί με την ESMA – εργάστηκε για την οριστικοποίηση ενός υποδείγματος μνημονίου συνεργασίας, το οποίο μπορούν να χρησιμοποιούν σε εθελοντική βάση η ΕΚΤ και οι **εθνικές αρχές εποπτείας της αγοράς**, προκειμένου να διασφαλίζεται η σωστή εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που αναφέρονται στον Κανονισμό ΕΕΜ και στη νομοθεσία για τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Το υπόδειγμα μνημονίου συνεργασίας καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα θέματα της ανταλλαγής πληροφοριών και της συνεργασίας σε επιτόπιες επιθεωρήσεις.

Σώματα εποπτών

Τα σώματα εποπτών είναι μόνιμες αλλά ευέλικτες δομές συντονισμού που αποτελούνται από τις αρμόδιες αρχές εποπτείας των διασυνοριακών τραπεζικών ομίλων. Τα σώματα εποπτών εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για τις τράπεζες που υπάγονται στον ΕΕΜ και δραστηριοποιούνται σε χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ.

Βάσει του άρθρου 115 της CRD IV, του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/99 της Επιτροπής και του Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2016/98 της Επιτροπής σχετικά με τη λειτουργία των σωμάτων εποπτών, η αρχή ενοποιημένης εποπτείας και οι λοιπές αρμόδιες αρχές οφείλουν να έχουν θεσπίσει καταγεγραμμένες συμφωνίες συντονισμού και συνεργασίας, που θα αποτελούν οδηγό για τη λειτουργία των σωμάτων εποπτών, τόσο σε συνθήκες συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern) όσο και σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Για κάθε σημαντικό ίδρυμα για το οποίο έχει συσταθεί σώμα εποπτών, οι ΜΕΟ διαμόρφωσαν συμφωνίες συντονισμού και συνεργασίας με βάση το κοινό υπόδειγμα που ανέπτυξε η ΕΑΤ.

Μεταξύ άλλων, οι συμφωνίες προβλέπουν τα εξής:

- πληροφόρηση για τη συνολική δομή του ομίλου, καθώς και για τα μέλη και τους παρατηρητές του σώματος,
- περιγραφή των συμφωνιών ανταλλαγής πληροφοριών, μεταξύ άλλων και όσον αφορά τον χειρισμό εμπιστευτικών πληροφοριών και δείκτες για την αναγνώριση ενδείξεων έγκαιρης προειδοποίησης, δυνητικών κινδύνων και ευπάθειας των τραπεζών,
- περιγραφή του πλαισίου σχεδιασμού και συντονισμού των εποπτικών δραστηριοτήτων τόσο σε συνθήκες συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern) όσο και σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης

Το 2015 ξεκίνησε η συνεργασία της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ με το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (ΕΣΕ) (βλ. Ενότητα 2.2.2) και τις εθνικές αρχές εξυγίανσης. Η σχετική ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία ορίζει ότι η ΕΚΤ και οι αρχές εξυγίανσης ανταλλάσσουν όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ως εκ τούτου, ο ΕΕΜ θέσπισε διαδικασίες ανταλλαγής πληροφοριών με το ΕΣΕ και τις εθνικές αρχές εξυγίανσης.

Στελέχη της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ συμμετείχαν σε συνεδριάσεις του ΕΣΕ και σε θεματικά σεμινάρια υψηλού επιπέδου. Τα στελέχη της ΕΚΤ παρείχαν υποστήριξη στη φάση συγκρότησης του ΕΣΕ με την εξειδικευμένη γνώση που απέκτησαν από την ίδρυση του ΕΕΜ. Επί παραδείγματι, εμπειρογνώμονες της ΕΚΤ συμμετείχαν στις εργασίες των επιτροπών του ΕΣΕ και συνέβαλαν στις συζητήσεις πολιτικής του ΕΣΕ και στην εκπόνηση μελετών, εγχειριδίων και πλαισίων.

Στις 22 Δεκεμβρίου 2015 η ΕΚΤ και το ΕΣΕ υπέγραψαν διμερές μνημόνιο συνεργασίας και θέσπισαν γενικούς κανόνες συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών. Έτσι αποφεύγονται επικαλύψεις στη συλλογή δεδομένων και η άσκοπη αύξηση του φόρτου εργασίας σε σχέση με την υποβολή στοιχείων από πλευράς των τραπεζών. Το μνημόνιο συνεργασίας θα αποτελέσει γέφυρα που θα συνδέει τους επιμέρους πυλώνες της τραπεζικής ένωσης.

Στενή συνεργασία

Τα κράτη-μέλη της ΕΕ που δεν έχουν ως νόμισμά τους το ευρώ μπορούν να συμμετάσχουν στον ΕΕΜ υπό καθεστώς στενής συνεργασίας. Οι βασικοί όροι που διέπουν τη στενή συνεργασία καθορίζονται στο άρθρο 7 του Κανονισμού ΕΕΜ και οι διαδικαστικές πτυχές προβλέπονται στην Απόφαση ΕΚΤ/2014/5.[34]

Το 2015 δεν υποβλήθηκαν επίσημα αιτήματα στενής συνεργασίας, αν και πραγματοποιήθηκε ανεπισήμως ανταλλαγή πληροφοριών σε τεχνικό επίπεδο, με σκοπό την αποσαφήνιση ορισμένων πτυχών της διαδικασίας για την υπαγωγή σε καθεστώς στενής συνεργασίας.

4.1.2 Προγράμματα Αξιολόγησης του Χρηματοπιστωτικού Τομέα του ΔΝΤ

Για το διάστημα 2015-18 έχει οριστεί χρονοδιάγραμμα για τα Προγράμματα Αξιολόγησης του Χρηματοπιστωτικού Τομέα του ΔΝΤ (FSAP) για δέκα χώρες της ζώνης του ευρώ: Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Ιρλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Αυστρία και Φινλανδία.[35] Οι εργασίες για τις αξιολογήσεις των FSAP για τη Γερμανία, την Ιρλανδία και τη Φινλανδία ξεκίνησαν το 2015.

Τα FSAP του ΔΝΤ είναι ολοκληρωμένες και εις βάθος αξιολογήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα μιας χώρας και περιλαμβάνουν τρεις βασικές συνιστώσες:

1. Αναγνώριση βασικών ευπαθειών και αξιολόγηση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα σε σοβαρές αλλά ευλογοφανείς διαταραχές, συνήθως μέσω ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων,

2. Αξιολόγηση του πλαισίου πολιτικής μιας χώρας για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ιδίως σε σχέση με το μικροπροληπτικό και μακροπροληπτικό κανονιστικό πλαίσιο, αλλά και το εποπτικό της πλαίσιο, καθώς και των εποπτικών πρακτικών που εφαρμόζει, εστιάζοντας στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης προς τις βασικές αρχές αποτελεσματικής τραπεζικής εποπτείας της Βασιλείας,

3. Αξιολόγηση χρηματοοικονομικών πλεγμάτων ασφαλείας και της ικανότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος να διαχειριστεί και να αντιμετωπίσει μια χρηματοπιστωτική κρίση, εστιάζοντας στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης προς τα βασικά χαρακτηριστικά για αποτελεσματικά καθεστώτα εξυγίανσης του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB) σε ό,τι αφορά τον τραπεζικό τομέα.

---

[34] Απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 31ης Ιανουαρίου 2014 σχετικά με τη στενή συνεργασία με τις εθνικές αρμόδιες αρχές των συμμετεχόντων κρατών-μελών που δεν έχουν ως νόμισμα το ευρώ (ΕΚΤ/2014/5).

[35] Οι εν λόγω χώρες αποτελούν ένα υποσύνολο των 29 χωρών με χρηματοπιστωτικούς τομείς που το ΔΝΤ θεωρεί συστημικά σημαντικούς και για τους οποίους η Αξιολόγηση της Σταθερότητας του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος (Financial System Stability Assessment - FSSA) βάσει των FSAP αποτελεί υποχρεωτικό σκέλος της εποπτείας από το ΔΝΤ βάσει του άρθρου IV.

Τα FSAP είναι ασκήσεις σε επίπεδο χώρας, έτσι τον πρωτεύοντα ρόλο έχουν οι εθνικές αρχές. Εντούτοις, η ΕΚΤ συμμετέχει ενεργά σε αυτές τις ασκήσεις εποπτείας στις χώρες της ζώνης του ευρώ μαζί με τις αντίστοιχες εθνικές αρχές, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της στους τομείς της μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής τραπεζικής εποπτείας.

Οι κύριοι στόχοι της συμμετοχής της ΕΚΤ είναι οι εξής:

1. να διασφαλίσει τη συγκρισιμότητα και τη συνέπεια μεταξύ των χωρών ως προς το μέρος των FSAP που αφορά τον τραπεζικό τομέα των χωρών της ζώνης του ευρώ,

2. να αξιοποιήσει στο μέτρο του εφικτού συνέργειες με τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων στις τράπεζες σε επίπεδο ΕΕ/ζώνης ευρώ,

3. να διασφαλίσει ότι τα βασικά χαρακτηριστικά του πλαισίου μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής τραπεζικής εποπτείας που απορρέει από την ίδρυση του ΕΕΜ αποτυπώνονται με ακρίβεια σε εθνικό επίπεδο, καθώς και ότι οι συστάσεις του ΔΝΤ αναγνωρίζουν τους τομείς που χρειάζονται περαιτέρω ανάπτυξη.

Εφόσον τα FSAP εντάσσονται κατά βάση στην εποπτεία των επιμέρους χωρών εκ μέρους του ΔΝΤ, η πλειοψηφία των αποτελεσμάτων και των συστάσεων θα συνεχίσουν να απευθύνονται στις αντίστοιχες εθνικές αρχές. Ωστόσο, εν όψει της νέας αρχιτεκτονικής για την τραπεζική εποπτεία στη ζώνη του ευρώ, οι συστάσεις που σχετίζονται με την εύρυθμη λειτουργία του ΕΕΜ θα απευθύνονται στην ΕΚΤ, όπως ενδείκνυται νομικώς. Προκειμένου να παραμείνει αποτελεσματική και επίκαιρη η εποπτεία που ασκεί το ΔΝΤ και οι συμβουλές που παρέχει, πρέπει να αντανακλά πλήρως το νέο πλαίσιο χάραξης πολιτικής και τις αντίστοιχες αρμοδιότητες σε επίπεδο κρατών-μελών, ζώνης ευρώ και ΕΕ αντίστοιχα.

4.1.3 Επιτροπή Επανεξέτασης της ΕΑΤ

Το 2015 η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ συμμετείχε σε αλληλοαξιολογήσεις σε επίπεδο ΕΕ. Η ΕΚΤ είναι μέλος της Επιτροπής Επανεξέτασης της ΕΑΤ, της οποίας ο ρόλος είναι να βοηθά την ΕΑΤ στην εκπλήρωση της αποστολής της. Η Επιτροπή Επανεξέτασης διενεργεί αλληλοαξιολογήσεις των εποπτικών δραστηριοτήτων που εκτελούν οι αρμόδιες αρχές με στόχο τη βελτίωση της συνέπειας.

Το 2015 η Επιτροπή Επανεξέτασης της ΕΑΤ πραγματοποίησε “Αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών της διοίκησης και των προσώπων που ασκούν βασικές λειτουργίες (Assessment of the suitability of members of the management body and key function holders)”. Τα αποτελέσματα δημοσιεύθηκαν από την ΕΑΤ στις 16 Ιουνίου 2015. Η Επιτροπή Επανεξέτασης εντόπισε τις βέλτιστες πρακτικές και τους τομείς που επιδέχονται βελτίωση στις εποπτικές πρακτικές των αρμόδιων αρχών όσον αφορά την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών της διοίκησης και των προσώπων που ασκούν βασικές λειτουργίες.

Επίσης, η ΕΚΤ συμμετείχε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 680/2014 της Επιτροπής της 16ης Απριλίου 2014 για τη θέσπιση εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά την υποβολή εποπτικών αναφορών από τα ιδρύματα σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Η αξιολόγηση, η οποία συνεχίζεται, έχει στόχο να εξετάσει πώς οι αρμόδιες αρχές διασφαλίζουν την ποιότητα των δεδομένων που υποβάλλουν τα επιμέρους ιδρύματα, καθώς και την ισχύουσα διαδικασία εφαρμογής αλλαγών στα εκτελεστικά τεχνικά πρότυπα.

4.1.4 Μνημόνια Συνεργασίας με χώρες εκτός ΕΕ

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή συνεργασία με τρίτες χώρες (εκτός ΕΕ), η ΕΚΤ πρότεινε το 2015 την προσχώρησή της στα μνημόνια συνεργασίας που έχουν συνάψει οι ΕΑΑ με τις αρχές τρίτων χωρών. Η προσέγγιση αυτή προβλέπεται στο άρθρο 152 του Κανονισμού για το πλαίσιο ΕΕΜ και εξασφαλίζει τη συνέχεια των εποπτικών πρακτικών.

Με τη σύμφωνη γνώμη των σχετικών αντισυμβαλλομένων, η οποία επιτεύχθηκε στη διάρκεια του 2015, η ΕΚΤ έχει προσχωρήσει πλέον στις ρυθμίσεις συνεργασίας που έχουν υιοθετήσει όλες οι ΕΑΑ με 38 αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών.

Το 2015 η ΕΚΤ εργάστηκε επίσης για ένα προσχέδιο υποδείγματος μνημονίου συνεργασίας, με στόχο να υποβληθεί προς διαπραγμάτευση με τις τρίτες χώρες που έχουν χαρακτηριστεί ως χώρες προτεραιότητας εντός του 2016.

4.2 Συμβολή στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού και διεθνούς κανονιστικού πλαισίου

4.2.1 Συμβολή στη διαδικασία της Βασιλείας και στις εργασίες της ΕΑΤ για την κατάρτιση του ενιαίου εγχειριδίου κανόνων

Η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας και το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Στα τέλη του 2014 η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ έγινε μέλος της **Επιτροπής της Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας (BCBS)**. Ως εκ τούτου, συμμετείχε ενεργά στις εργασίες της BCBS και του επιβλέποντος αυτήν οργάνου, της Ομάδας Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών και των Επικεφαλής των Αρχών Εποπτείας, στη διάρκεια του 2015.

Όπως αναφέρθηκε στη σύνοδο κορυφής του G20, που διεξήχθη τον Νοέμβριο του 2015 στην Αττάλεια[36], τον περασμένο χρόνο η BCBS πραγματοποίησε σημαντική πρόοδο προς την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων του κανονιστικού της πλαισίου

[36] *Finalising post-crisis reforms: an update, A report to G20 Leaders*, BCBS, Νοέμβριος 2015, διαθέσιμη στο διαδίκτυο στη διεύθυνση: https://www.bis.org/bcbs/publ/d344.pdf

μετά την κρίση, αλλά και για την εξισορρόπηση του σχεδιασμού τους έναντι των στόχων υψηλού επιπέδου που έχουν τεθεί, δηλ. της ευαισθησίας ως προς τον κίνδυνο, της απλότητας και της συγκρισιμότητας.

Η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ συνεισέφερε εξειδικευμένη γνώση σε 30 περίπου ομάδες εργασίας εντός της BCBS. Τον συντονισμό των εργασιών ανέλαβε το Τμήμα Εποπτικών Πολιτικών της ΕΚΤ, σε συνεργασία με ομολόγους τους από τη Γενική Διεύθυνση Μακροπροληπτικής Πολιτικής και Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας της ΕΚΤ, καθώς και άλλες αρμόδιες αρχές και εθνικές κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΑΤ, που επίσης εκπροσωπούνται στην BCBS.

Οι **μεταρρυθμίσεις πολιτικής της Βασιλείας ΙΙΙ** συνέχισαν να αποτελούν προτεραιότητα για την Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ, η οποία συνέβαλε στις:

- διαβουλεύσεις σχετικά με: (α) προτεινόμενες αναθεωρήσεις στις τυποποιημένες προσεγγίσεις για τον πιστωτικό κίνδυνο και τον λειτουργικό κίνδυνο, (β) τον σχεδιασμό ενός συναφούς ελάχιστου ορίου κεφαλαίου και (γ) μια δέσμη μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση της συγκρισιμότητας του σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο ενεργητικού που υπολογίζεται με τη μέθοδο των εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο,

- ολοκλήρωση της ενδελεχούς αξιολόγησης του χαρτοφυλακίου συναλλαγών (αναθεωρημένο πλαίσιο ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον κίνδυνο αγοράς),

- διαβούλευση για τον προτεινόμενο χειρισμό (αφαίρεση) των επενδύσεων των τραπεζών στη συνολική ικανότητα απορρόφησης ζημιών (TLAC),

- επικείμενη επανεξέταση, συμπεριλαμβανομένης της τελικής βαθμονόμησης, του δείκτη μόχλευσης (εν όψει της ένταξής του στον Πυλώνα 1 από 1ης Ιανουαρίου 2018),

- διαβούλευση για την ενίσχυση της κεφαλαιακής αντιμετώπισης, στο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας, για τις τιτλοποιήσεις που πληρούν τα κριτήρια της απλότητας, της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας,

- ένα έγγραφο διαβούλευσης για τη διαχείριση κινδύνων, την κεφαλαιακή αντιμετώπιση και την εποπτεία του κινδύνου επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο.

Επίσης, η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ συνέβαλε στην επικείμενη επανεξέταση του πεδίου εφαρμογής της κανονιστικής ενοποίησης, καθώς και στον συνεχιζόμενο διάλογο σχετικά με την πιθανή αναθεώρηση της προληπτικής αντιμετώπισης των ανοιγμάτων σε κρατικούς τίτλους – έναν άξονα των εργασιών που έχει αναλάβει να διεκπεραιώσει προσεκτικά, σταδιακά και ολοκληρωμένα η BCBS.

Η BCBS αναμένεται να έχει εκπληρώσει τους στόχους της για τη μεταρρύθμιση πολιτικής μέχρι το τέλος του 2016. Το επίκεντρο των εργασιών της BCBS θα συνεχίσει να μετατοπίζεται σταδιακά προς: (α) την παρακολούθηση της έγκαιρης και

συνεπούς εγχώριας εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο – κυρίως μέσω προγραμμάτων αξιολόγησης της κανονιστικής συνέπειας (Regulatory Consistency Assessment Programmes) – και, το σημαντικότερο, των αποτελεσμάτων τους και (β) επιχειρησιακά ζητήματα εποπτείας, όπως η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των σωμάτων εποπτών, του ρόλου του Πυλώνα 2 στο πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια, των πρακτικών διενέργειας ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων και της εταιρικής διακυβέρνησης. Πρόκειται για τομείς τους οποίους παρακολουθεί προσεκτικά και η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ και στους οποίους είναι έτοιμη να επεκτείνει την παρέμβασή της.

Μια σημαντική εξέλιξη για την Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ το 2015 αφορούσε την θεσμική εκπροσώπησή της στο **Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB)**. Στη συνεδρίαση της 26ης Μαρτίου στη Φραγκφούρτη η ολομέλεια του FSB αποφάσισε να δώσει στην Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ μια θέση στη διαρκή επιτροπή συνεργασίας επί εποπτικών και κανονιστικών θεμάτων (Standing Committee on Supervisory and Regulatory Cooperation - SRC). Η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ άρχισε να συμβάλλει στο έργο της SRC, η οποία είναι υπεύθυνη για την αντιμετώπιση βασικών θεμάτων χρηματοπιστωτικής σταθερότητας που σχετίζονται με την εξέλιξη των εποπτικών και κανονιστικών πολιτικών (σε θέματα όπως το πρόβλημα των συστημικής σημασίας ιδρυμάτων (“too big to fail”) και οι κίνδυνοι που απορρέουν από τη χρηματοδότηση μέσω της αγοράς) και με τον συντονισμό ζητημάτων διατομεακής εμβέλειας που ανακύπτουν μεταξύ των εποπτικών αρχών του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Συνεισφορά στο έργο της ΕΑΤ

Σε επίπεδο ΕΕ, η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ συνέχισε να συνεργάζεται με την ΕΑΤ προς τον κοινό στόχο της προώθησης αποτελεσματικής και συνεπούς προληπτικής εποπτείας και ρύθμισης σε όλο τον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα.

Το κύριο καθήκον της ΕΑΤ είναι να αναπτύξει το **ενιαίο ευρωπαϊκό εγχειρίδιο κανόνων** για τον τραπεζικό τομέα, προκειμένου να παράσχει ένα σύνολο εναρμονισμένων κανόνων προληπτικής εποπτείας για τα πιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ. Η ΕΑΤ διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην προώθηση της σύγκλισης των εποπτικών πρακτικών, προκειμένου να διασφαλίζεται η εναρμονισμένη εφαρμογή των κανόνων προληπτικής εποπτείας. Για τον σκοπό αυτό, οι εκπρόσωποι της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ συμμετείχαν σε 50 περίπου ομάδες εργασίας της ΕΑΤ και στην κύρια επιτροπή – το Συμβούλιο Εποπτών της ΕΑΤ, στο οποίο η ΕΚΤ συμμετέχει ως μέλος χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Γενικότερα, ο ΕΕΜ διευκολύνει την εναρμόνιση των εποπτικών πρακτικών ανάμεσα στις εθνικές αρμόδιες αρχές, διασφαλίζοντας τη συνεπή εφαρμογή του ενιαίου ευρωπαϊκού εγχειριδίου κανόνων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των ΜΕΟ που είναι λειτουργικά υπεύθυνες για την εποπτεία σημαντικών ιδρυμάτων και με την εμπειρογνωμοσύνη που συνεισφέρουν οι οριζόντιες υπηρεσίες της ΕΚΤ σε όλα τα στάδια του εποπτικού κύκλου.

Όσον αφορά το κανονιστικό πλαίσιο, το 2015 η ΕΑΤ εστίασε κυρίως στη δέσμη CRR/CRD IV, στην Οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών (BRRD) και στην αναθεώρηση της Οδηγίας για τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων.

Σύμφωνα με τη **δέσμη CRR/CRD IV** που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2014 και ακολουθεί τους κανόνες προληπτικής εποπτείας της Βασιλείας ΙΙΙ, περίπου 250 παραδοτέα θα αναπτυχθούν από την ΕΑΤ. Το 2015 η πλειονότητα αυτών αφορούσε ζητήματα πιστωτικού κινδύνου, κινδύνου αγοράς, ρευστότητας και μόχλευσης.

Σύμφωνα με την BRRD, η ΕΑΤ έχει την εντολή να εκδίδει οδηγίες και σχέδια κανονιστικών και εκτελεστικών τεχνικών προτύπων στον τομέα της **εξυγίανσης**, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας των σωμάτων εξυγίανσης. Η ΕΚΤ συμμετέχει στην Επιτροπή Εξυγίανσης της ΕΑΤ, που ιδρύθηκε την 1η Ιανουαρίου 2015 και είναι υπεύθυνη για την προετοιμασία των σχετικών αποφάσεων της ΕΑΤ.

Στον τομέα της επίβλεψης, η ΕΑΤ επέκτεινε το έργο της που αφορά την πολιτική και την παρακολούθηση στην **εποπτική σύγκλιση υπό τον Πυλώνα 2** και εξέδωσε λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές διαχείρισης κινδύνου υπό τον Πυλώνα 2, οι οποίες αποτελούν τη βάση για τη μεθοδολογία της SREP που χρησιμοποιείται στον ΕΕΜ.

Όσον αφορά τις **ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων**, η ΕΑΤ, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ), υποχρεούται να ξεκινήσει και να συντονίσει τη διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο ΕΕ που θα αξιολογήσουν την ανθεκτικότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε δυσμενείς εξελίξεις στην αγορά. Η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για: (α) τη διαβίβαση οδηγιών στις σχετικές τράπεζες ως προς την ολοκλήρωση της άσκησης, (β) τη διαδικασία διασφάλισης ποιότητας και (γ) τη λειτουργία εποπτικής αντίδρασης.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ συνεργάστηκε στενά με την ΕΑΤ για την προετοιμασία της επόμενης πανευρωπαϊκής άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων που θα διεξαχθεί το 2016. Τα αποτελέσματα της άσκησης, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων για τις επιμέρους τράπεζες, αναμένεται να δημοσιευθούν στις αρχές του γ΄ τριμήνου του 2016, ευθυγραμμίζοντας την ολοκλήρωση της άσκησης με τον ετήσιο κύκλο της SREP.

4.2.2 Εφαρμογή των εθνικών επιλογών και διακριτικών ευχερειών στη δέσμη CRR/CRD IV

Εθνικές επιλογές και διακριτικές ευχέρειες στο ευρωπαϊκό ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων: ένα εναπομένον εμπόδιο για την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης

Η δέσμη CRR/CRD IV και, γενικότερα, το ευρωπαϊκό ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων, αποσκοπούν στην εξασφάλιση ισότιμης μεταχείρισης στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα, περιορίζοντας τις αποκλίσεις και τις ασυμβατότητες του κανονιστικού

πλαισίου μεταξύ των χωρών. Η δημιουργία ενός συνεκτικού κανονιστικού πλαισίου έχει καθοριστική σημασία για την εγκαθίδρυση μιας ενιαίας τραπεζικής αγοράς, αλλά αποτελεί και σύνθετο εγχείρημα από τεχνικής και πολιτικής πλευράς. Για τον λόγο αυτό, ο νομοθέτης επέτρεψε κάποιο βαθμό ευελιξίας στα κράτη-μέλη – συνήθως μέσω των εποπτικών τους αρχών – ως προς την εφαρμογή ή μη ορισμένων κανόνων. Η ευελιξία αυτή είχε σκοπό να επιτρέψει ποικίλες εθνικές ιδιαιτερότητες και διαφορετικές εποπτικές προσεγγίσεις, καθώς η θέσπιση μιας ενιαίας εποπτικής αρχής δεν είχε προβλεφθεί ακόμη (η δέσμη CRR/CRD IV ολοκληρώθηκε το 2013).

Οι ευέλικτες αυτές διατάξεις, που αναφέρονται συχνά ως **"εθνικές επιλογές και διακριτικές ευχέρειες" (OND)**[37], καθώς και η ανομοιόμορφη εφαρμογή των όρων της CRD IV, αλλοιώνουν τις συνθήκες ισότιμης μεταχείρισης, εμποδίζοντας τη λειτουργία της Ενιαίας Αγοράς και της ίδιας της τραπεζικής ένωσης. Όσον αφορά τις OND, ο τρόπος που εφαρμόζονταν προηγουμένως σε εθνικό επίπεδο οδήγησε σε ανομοιογενή και, σε πολλές περιπτώσεις, πιο επιεική εφαρμογή των διατάξεων της δέσμης CRR/CRD IV στις χώρες της ζώνης του ευρώ.

Το γεγονός αυτό έχει δυσμενείς συνέπειες όχι μόνο για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις αρμόδιες αρχές, αλλά και για άλλα σημαντικά ενδιαφερόμενα μέρη, π.χ. αναλυτές και επενδυτές. Επί παραδείγματι, η ανομοιογένεια επηρεάζει τη συγκρισιμότητα των υποβαλλόμενων δεικτών και δημιουργεί αβεβαιότητα για τις πραγματικές κεφαλαιακές θέσεις και τις θέσεις ρευστότητας των τραπεζών. Επίσης, επηρεάζει τη συνέπεια μεταξύ των αποφάσεων βάσει του Πυλώνα 2 του εποπτικού πλαισίου, δεδομένου μάλιστα ότι παρατηρείται σημαντικός βαθμός διαφοροποίησης σε σχέση με την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο των μεταβατικών διατάξεων για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Η θέσπιση ενιαίου ευρωπαϊκού εποπτικού φορέα έδωσε μια ευκαιρία να ενισχυθεί η ενοποίηση μέσω των εποπτικών ενεργειών, με την εναρμονισμένη εφαρμογή OND σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη. Ο Κανονισμός ΕΕΜ ορίζει ως πρωταρχικό του σκοπό "να συμβάλει στην ασφάλεια και την ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος […], διαφυλασσομένης πλήρως της ενότητας και της ακεραιότητας της εσωτερικής αγοράς με γνώμονα την ίση μεταχείριση των πιστωτικών ιδρυμάτων προς αποτροπή της καταχρηστικής επιλογής του ευνοϊκότερου καθεστώτος εποπτείας (κανονιστικού αρμπιτράζ)." Η εκπλήρωση αυτής της αποστολής προϋποθέτει την εξασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού για όλες τις τράπεζες που συμμετέχουν στον ΕΕΜ.

Οι OND που προσδιορίζονται στη δέσμη CRR/CRD IV επηρεάζουν όλους τους τομείς του πλαισίου προληπτικής εποπτείας και καλύπτουν ευρύτατο φάσμα εποπτικής αντιμετώπισης: πολλές αφορούν τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων και των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο, τον κίνδυνο

[37] Δεν υπάρχει κάποιος δεσμευτικός ορισμός των εθνικών επιλογών ή διακριτικών ευχερειών. Σύμφωνα με τη συνοπτική παρουσίαση της ΕΑΤ, ως "επιλογή" νοείται η κατάσταση κατά την οποία στις αρμόδιες αρχές ή στα κράτη-μέλη παρέχεται η δυνατότητα να επιλέξουν τον τρόπο συμμόρφωσης προς κάποιον συγκεκριμένο κανόνα από ένα φάσμα εναλλακτικών που έχουν τεθεί στη νομοθεσία της ΕΕ, ενώ ο όρος "άσκηση διακριτικής ευχέρειας σε εθνικό επίπεδο" αναφέρεται στην κατάσταση κατά την οποία στις αρμόδιες αρχές ή στα κράτη-μέλη παρέχεται η δυνατότητα να επιλέξουν αν θα εφαρμόσουν ή όχι κάποιον συγκεκριμένο κανόνα.

αντισυμβαλλομένου και τον κίνδυνο αγοράς, ωστόσο υπάρχουν και σημαντικές διατάξεις που αφορούν τις ρυθμίσεις των ιδρυμάτων για τα μεγάλα ανοίγματα, τη ρευστότητα και τη διακυβέρνηση.

Ξεκινώντας το έργο επί των OND, η ΕΚΤ επιδιώκει να αντιμετωπίσει ακριβώς τις ανωτέρω συνέπειες και να ενισχύσει την εναρμόνιση και την ενοποίηση του τραπεζικού συστήματος, σκοπός πλήρως συμβατός με την εντολή που της έχει ανατεθεί.

Έργο σχετικά με τις εθνικές επιλογές και διακριτικές ευχέρειες

Ο επείγων χαρακτήρας αυτού του έργου επισημάνθηκε στη **συνολική αξιολόγηση 2014**, στη διάρκεια της οποίας η εναρμόνιση των OND ορίστηκε ως πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί από τον ΕΕΜ κατά προτεραιότητα. Έχοντας εξετάσει την επίδραση από την εφαρμογή των μεταβατικών προσαρμογών σε εθνικό επίπεδο, οι περισσότερες από τις οποίες χαρακτηρίζονται ως OND και αφορούν τους ορισμούς των ιδίων κεφαλαίων που προβλέπονται στον κανονισμό για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις (CRR), η συνολική αξιολόγηση υπολόγισε ότι, κατά την 1η Ιανουαρίου 2014, η επίδραση του CET1 σε όλες τις τράπεζες της ζώνης του ευρώ ήταν 126,2 δισεκ. ευρώ,[38] ενώ οι μεταβατικές προσαρμογές βελτίωσαν τον μέσο[39] δείκτη CET1 των σημαντικών ιδρυμάτων κατά 1,5% του σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο ενεργητικού. Ωστόσο, η επίδραση των προσαρμογών ήταν ανομοιογενής και διέφερε από χώρα σε χώρα[40], προκαλώντας στρέβλωση στους ίσους όρους ανταγωνισμού. Το έργο υποστηρίχθηκε επίσης από το Eurogroup, το οποίο στις 24 Απριλίου 2015 ζήτησε από την ΕΚΤ να εντείνει τις προσπάθειες για τις OND, προκειμένου να εξασφαλιστεί το ταχύτερο δυνατόν πιο ισότιμη μεταχείριση εντός της τραπεζικής ένωσης.

Οι ΕΑΑ συνέβαλαν στο έργο της ΕΚΤ, το οποίο περιλάμβανε τα εξής τρία βήματα: (α) χαρτογράφηση του πεδίου εφαρμογής των OND, (β) σχεδιασμό των συστάσεων πολιτικής και των προδιαγραφών για κάθε OND, και (γ) εφαρμογή της συμφωνηθείσας πολιτικής.

Εμβέλεια του έργου για τις OND

Με βάση τα επαναλαμβανόμενα χαρακτηριστικά που παρατηρούνται στις 167 OND που εντοπίστηκαν έως τώρα, οι διατάξεις κατηγοριοποιήθηκαν σύμφωνα με ένα σύνολο κριτηρίων. Τα σημαντικότερα κριτήρια είναι:

- το νομικό κείμενο στο οποίο περιλαμβάνονται,

---

38 Το ανωτέρω ποσό αφορά τόσο τις μεταβατικές OND όσο και άλλες μεταβατικές διατάξεις.

39 Για τον υπολογισμό χρησιμοποιείται σταθμισμένος μέσος όρος.

40 Οι εθνικοί κανόνες πρέπει να αντιμετωπίζονται ως η ελάχιστη κίνηση από πλευράς τραπεζών προκειμένου να αποσύρουν σταδιακά τους μεταβατικούς κανόνες. Συνεπώς, ακόμη και μέσα στις επιμέρους χώρες μπορεί να παρέχεται στις τράπεζες κάποιος βαθμός διακριτικής ευχέρειας όσον αφορά τον τρόπο εφαρμογής των μεταβατικών κανόνων.

- η οντότητα στην οποία παρέχεται η επιλογή ή η διακριτική ευχέρεια (δηλ. κράτος-μέλος ή/και αρμόδια αρχή),
- ο τρόπος εφαρμογής, δηλαδή αν οι OND μπορούν να ασκηθούν εκ των προτέρων κατά τρόπο γενικό και να ισχύουν για όλα τα ιδρύματα, ή απαιτείται αξιολόγηση κατά περίπτωση με βάση στοιχεία που αφορούν το εκάστοτε ίδρυμα.

Τελικά η ΕΚΤ εξέτασε τις **122 OND αρμόδιων αρχών**, καθώς εμπίπτουν στην άμεση αρμοδιότητα της ΕΚΤ, με αποκλειστική έμφαση στα σημαντικά ιδρύματα, τόσο σε γενική βάση, όσο και ανά μεμονωμένη περίπτωση. Σε αυτές περιλαμβάνονται και οι 12 OND του Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού 2015/61 (Liquidity Coverage Requirement Delegated Act)[41], όχι μόνο επειδή σχετίζονται με τις περί ρευστότητας διατάξεις του CRR, αλλά και προκειμένου να καλυφθούν οι λειτουργικές ανάγκες της ΕΚΤ, δεδομένου ότι ο Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός 2015/61 τέθηκε σε ισχύ από την 1η Οκτωβρίου 2015.

Σχήμα 5

Εμβέλεια του έργου για τις OND

Αρμοδιότητα	Εμβέλεια	Παραδείγματα
Αρμόδια αρχή [119 OND]	Όλες οι τράπεζες (γενική απόφαση) [44 OND]	Μεταβατικές OND για την κεφαλαιακή επάρκεια, ορισμός αθέτησης, αντιμετώπιση ανοιγμάτων σε δημόσιους οργανισμούς
	Κατά περίπτωση (μεμονωμένη απόφαση) [66 OND]	Απαλλαγές από τις απαιτήσεις ρευστότητας και κεφαλαιακές απαιτήσεις σε ατομική βάση και ανάπτυξη κοινών προδιαγραφών, προνομιακή μεταχείριση για τις απαιτήσεις ρευστότητας
	Μακροπροληπτική [9 OND]	[εκτός εμβέλειας έργου OND]
Κράτη-μέλη [36 OND]	Όλες οι τράπεζες (γενική απόφαση) [36 OND]	
Σύνολο: 155 (+ 12 OND στον Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) 2015/61 → 167)		

Έμφαση του έργου:
110 μικροπροληπτικές OND αρμόδιων αρχών στη δέσμη CRR/CRD IV,
+
12 OND στον Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) 2015/61

Σύνολο: 122
(+ 45 εκτός εμβέλειας → 167)

Σχεδιασμός πολιτικής και ανάλυση επίδρασης

Το δεύτερο βήμα προς τον σχεδιασμό της πολιτικής για την προληπτική εποπτεία – που έχει ανατεθεί σε ομάδα υψηλού επιπέδου αποτελούμενη από αναπληρωτές του Εποπτικού Συμβουλίου, αξιοποιώντας έτσι την εντατική συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ και των αρμόδιων εθνικών αρχών – βασίστηκε σε κατευθυντήριες αρχές υψηλού επιπέδου. Η αρχή της **σύνεσης** είναι η θεμελιώδης αρχή που διέπει την πολιτική της ΕΚΤ, καθώς η σύγκλιση προς το χαμηλότερο πρότυπο δεν θα ήταν αποδεκτή για τους σκοπούς της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Σύμφωνα με τους στόχους της τραπεζικής ένωσης και την αρχή της σύνεσης, επιδιώχθηκε η προώθηση μιας ανοικτής και ενοποιημένης τραπεζικής αγοράς.

[41] Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) 2015/61 της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 2014 σχετικά με την απαίτηση κάλυψης του κινδύνου ρευστότητας.

Ένα άλλο ζήτημα ήταν η συμμόρφωση προς τα **διεθνή εποπτικά πρότυπα**, συγκεκριμένα τα διεθνή πρότυπα που προέρχονται από την Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας και τα προτεινόμενα από την ΕΑΤ ευρωπαϊκά πρότυπα. Ενώ ακολουθήθηκαν τα συναφή πρότυπα της Επιτροπής της Βασιλείας και της ΕΑΤ, επιτράπηκε κάποιος βαθμός απόκλισης, κυρίως για να διευκολυνθεί η ομαλή μετάβαση στο νέο καθεστώς. Σε περιπτώσεις όπου τα πρότυπα της Βασιλείας είτε δεν παρείχαν σαφείς κατευθύνσεις είτε προέβλεπαν εναλλακτικούς τρόπους εφαρμογής, προτιμήθηκε μια ενδεδειγμένα συντηρητική προσέγγιση, ευθυγραμμιζόμενη με την αρχή της σύνεσης.

Η αρχή της **ισότιμης μεταχείρισης** επίσης ελήφθη υπόψη κατά τη διαμόρφωση της πολιτικής, σύμφωνα με την οποία για την ίδια δραστηριότητα και τους ίδιους κινδύνους θα εφαρμόζονται οι ίδιοι κανόνες, επιτρέποντας κάποιες αποκλίσεις για ορισμένες περιπτώσεις οι οποίες απαιτούν ενδεχομένως διαφορετικό χειρισμό. Η τήρηση αυτής της αρχής διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης. Αξίζει να σημειωθεί ότι δόθηκε μεγάλη προσοχή στις θεμιτές προσδοκίες των συμμετεχόντων στην αγορά, δηλ. στις προσδοκίες που δημιουργήθηκαν με βάση τις παλαιότερες αποφάσεις των εθνικών αρχών.

Για όλες τις ΟΝΔ εντός της εμβέλειας του έργου, η ΕΚΤ διενήργησε διεξοδική ανάλυση της εφαρμογής και των πρακτικών σε εθνικό επίπεδο έως τώρα, συμπεριλαμβανομένης μιας μελέτης ποσοτικών επιπτώσεων για επιλεγμένες διατάξεις. Οι ΕΑΑ συμμετείχαν ενεργά σ' αυτό το έργο και επιτεύχθηκε συμφωνία αναφορικά με 122 ΟΝΔ.

Σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται περαιτέρω ανάλυση προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι μελλοντικές ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις – σε επίπεδο ΕΑΤ, Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Επιτροπής της Βασιλείας.

Εφαρμογή της πολιτικής επί των εθνικών επιλογών και διακριτικών ευχερειών

Αφού το Εποπτικό Συμβούλιο ενέκρινε επί της ουσίας την πολιτική της ΕΚΤ, ξεκίνησαν εργασίες για το τρίτο βήμα, δηλ. την εφαρμογή της συμφωνηθείσας πολιτικής. Οι εθνικές επιλογές και διακριτικές ευχέρειες εντάχθηκαν σε ένα σχέδιο **Κανονισμού** και έναν **Οδηγό**, αναλόγως με τον τρόπο εφαρμογής τους (δηλ. γενικά ή ανά περίπτωση). 35 από τις γενικές επιλογές και διακριτικές ευχέρειες που περιέχονται στη δέσμη CRD IV και τον Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) 2015/61 θα ασκούνται απευθείας μέσω ενός Κανονισμού της ΕΚΤ που είναι νομικά δεσμευτικός και έχει ευθεία εφαρμογή. Επίσης, η ΕΚΤ υιοθέτησε συγκεκριμένη προσέγγιση σε έναν Οδηγό για 82 ακόμη επιλογές και διακριτικές ευχέρειες, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμοζόμενων ανά περίπτωση.[42] Το σχέδιο Κανονισμού και ο Οδηγός υποβλήθηκαν σε δημόσια διαβούλευση τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 2015. Μόλις οριστικοποιήθηκαν, αφού λήφθηκε υπόψη το

[42] Οι υπόλοιπες πέντε επιλογές και διακριτικές ευχέρειες δεν συμπεριλήφθηκαν στα σχέδια νομικών πράξεων, καθότι η ΕΚΤ αποφάσισε να μην τις ασκήσει.

αποτέλεσμα της διαβούλευσης, εγκρίθηκαν από την ΕΚΤ τον Μάρτιο του 2016. Ο Κανονισμός θα τεθεί σε ισχύ τον Οκτώβριο του 2016.

Περαιτέρω εργασίες επί των επιλογών και διακριτικών ευχερειών

Μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης του έργου, το 2016 ξεκίνησε η **δεύτερη φάση**, με σκοπό την ολοκλήρωση των εργασιών χαρτογράφησης και χάραξης πολιτικής, η οποία καλύπτει ένα μικρότερο σύνολο διατάξεων ελάσσονος προτεραιότητας σε σχέση με τις πρώτες, ή για τις οποίες απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες.[43] Επιπλέον, η Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ αξιολογεί κατά πόσον η πολιτική σχετικά με τις εθνικές επιλογές και διακριτικές ευχέρειες μπορεί να εφαρμοστεί για τα **λιγότερο σημαντικά ιδρύματα** – μετά τις αναγκαίες προσαρμογές σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητές τους – προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η ισότιμη μεταχείριση σε όλον τον ΕΕΜ. Τέλος, οι μελλοντικές προσπάθειες σε αυτόν τον τομέα, που θα συνεχιστούν με τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των σχετικών εθνικών αρχών, αφορούν τις ΟΝD που ασκούνται μέσω **εθνικής νομοθεσίας** και οι οποίες εξακολουθούν να αποτελούν πηγή ασυμμετρίας στην εποπτική μεταχείριση στη ζώνη του ευρώ.

4.2.3 Ζητήματα που παραμένουν ανοικτά ως προς την εναρμόνιση του κανονιστικού πλαισίου

Οι προσπάθειες που καταβάλλονται σε σχέση με τις επιλογές και διακριτικές ευχέρειες αντιπροσωπεύουν σημαντικό βήμα προς την εναρμόνιση του κανονιστικού πλαισίου στη ζώνη του ευρώ. Ωστόσο, οι όροι κανονιστικής αντιμετώπισης στην Ευρώπη δεν είναι τόσο ισότιμοι όσο θα έπρεπε.

Φαίνεται ότι υπάρχουν δύο κύριες πηγές κατακερματισμού. Η πρώτη πηγή είναι η **μεταφορά της CRD IV στην εθνική νομοθεσία**. Δεδομένου ότι η CRD IV είναι Οδηγία, τα κράτη-μέλη είναι ελεύθερα να επιλέξουν πώς θα μεταφέρουν τους ευρωπαϊκούς κανόνες στην εθνική τους νομοθεσία. Ως εκ τούτου, αρκετές διατάξεις της CRD IV μεταφέρθηκαν με διαφορετικό τρόπο στις διάφορες χώρες της ζώνης του ευρώ. Το γεγονός αυτό από μόνο του δεν αποτελεί βεβαίως πρόβλημα, στο βαθμό που οι διαφορές αυτές πηγάζουν από κινδύνους που αφορούν τις επιμέρους χώρες. Υπάρχουν ωστόσο και πολλές αδικαιολόγητες διαφορές.

Η δεύτερη πηγή κατακερματισμού είναι οι **εποπτικές εξουσίες βάσει της εθνικής νομοθεσίας**, για τις οποίες δεν γίνεται ρητή αναφορά στην CRD IV. Έτσι δημιουργείται το ερώτημα κατά πόσον η ΕΚΤ, ως ευρωπαϊκός θεσμός, μπορεί να ασκήσει άμεσα τέτοιες αρμοδιότητες. Μέχρι σήμερα, το ερώτημα αυτό έχει απαντηθεί μόνο σε σχέση με μεμονωμένες περιπτώσεις. Τώρα που οι ευρωπαϊκοί κανόνες τραπεζικής εποπτείας έχουν τεθεί σε ισχύ, απαιτείται μια πιο συνεπής προσέγγιση.

[43] Οι διατάξεις για τις οποίες απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες περιλαμβάνονται στην Ενότητα III του Οδηγού της ΕΚΤ σχετικά με την άσκηση δικαιωμάτων και διακριτικών ευχερειών.

Πολλές από τις διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών δεν δικαιολογούνται πλέον. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Κανονισμού ΕΕΜ, η ΕΚΤ καλείται να ασκήσει προληπτική εποπτεία "διαφυλασσομένης πλήρως της ενότητας και της ακεραιότητας της εσωτερικής αγοράς". Το άρθρο αναφέρεται επίσης στην "ίση μεταχείριση των πιστωτικών ιδρυμάτων προς αποτροπή της καταχρηστικής επιλογής του ευνοϊκότερου καθεστώτος εποπτείας". Το κατακερματισμένο κανονιστικό πλαίσιο καθιστά δύσκολη την ανταπόκριση της ΕΚΤ σε αυτές τις απαιτήσεις.

Παράλληλα εξακολουθούν να δημιουργούνται νέες διαφορές. Ορισμένοι εθνικοί νομοθέτες μετατρέπουν μη δεσμευτικές εποπτικές πρακτικές σε δεσμευτικές νομικές πράξεις, καθιστώντας ακόμη δυσκολότερο το έργο της ΕΚΤ για την εναρμόνιση αυτών των πρακτικών. Ένα πρόσφατο παράδειγμα είναι ο γερμανικός νόμος περί εξυγίανσης των τραπεζών. Ο εν λόγω νόμος εκχωρεί στο Υπουργείο Οικονομικών την εξουσία να εκδίδει κανονισμούς για θέματα όπως η εσωτερική διακυβέρνηση και η διαχείριση κινδύνων (το Υπουργείο Οικονομικών δεν έχει χρησιμοποιήσει αυτή τη δυνατότητα έως τώρα).

Η εθνική τραπεζική νομοθεσία που θεσπίζεται μετά την ίδρυση του ΕΕΜ θα πρέπει να λαμβάνει επαρκώς υπόψη τις νέες αρμοδιότητες της ΕΚΤ, προκειμένου να διευκολυνθεί η εναρμόνιση των εποπτικών πρακτικών στην τραπεζική ένωση.

5 Αναφορά για την εκτέλεση του προϋπολογισμού

Σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕΜ, η ΕΚΤ πρέπει να διαθέτει επαρκείς πόρους προκειμένου να ασκεί αποτελεσματικά τα εποπτικά της καθήκοντα. Οι εν λόγω πόροι πρέπει να συγκεντρώνονται μέσω της επιβολής εποπτικών τελών στις οντότητες που υπόκεινται στην εποπτεία της ΕΚΤ.

Οι δαπάνες για την εκτέλεση εποπτικών καθηκόντων προσδιορίζονται χωριστά εντός του προϋπολογισμού της ΕΚΤ, κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό ΕΕΜ. Η αρμοδιότητα για θέματα που αφορούν τον προϋπολογισμό έχει ανατεθεί στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ. Αυτό εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό της ΕΚΤ κατόπιν πρότασης της Εκτελεστικής Επιτροπής μετά από διαβούλευση με τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο του Εποπτικού Συμβουλίου προκειμένου για θέματα που συνδέονται με τον ΕΕΜ. Το Διοικητικό Συμβούλιο επικουρείται σε θέματα προϋπολογισμού από την Επιτροπή Προϋπολογισμού (BUCOM), η οποία περιλαμβάνει μέλη από όλες τις ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος και την ΕΚΤ. Η BUCOM αξιολογεί τις εκθέσεις κατάρτισης και παρακολούθησης του προϋπολογισμού της ΕΚΤ και υποβάλλει σχετικές αναφορές απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο.

5.1 Δαπάνες για το 2015

Οι δαπάνες που βαρύνουν την ΕΚΤ σε σχέση με την εκτέλεση καθηκόντων που συνδέονται με την εποπτεία αφορούν κατά κύριο λόγο τις άμεσες δαπάνες των Γενικών Διευθύνσεων Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ και της Γραμματείας του Εποπτικού Συμβουλίου. Η εποπτική λειτουργία βασίζεται επίσης στις κοινές υπηρεσίες που παρέχονται από τις υπάρχουσες υπηρεσιακές μονάδες της ΕΚΤ. Αφορούν μεταξύ άλλων τις κτιριακές εγκαταστάσεις, τη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, την παροχή διοικητικών υπηρεσιών, την κατάρτιση προϋπολογισμού και την άσκηση ελέγχου, τις υπηρεσίες λογιστικής, τις νομικές υπηρεσίες, την εσωτερική επιθεώρηση, τη στατιστική και τις υπηρεσίες πληροφορικής. Οι συναφείς δαπάνες ενσωματώνονται στον προϋπολογισμό της ΕΚΤ και προσδιορίζονται χωριστά.

Τον Απρίλιο του 2015 το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε την απόφαση της ΕΚΤ σχετικά με το ποσό που θα ανακτηθεί μέσω των εποπτικών τελών το 2015. Σύμφωνα με την απόφαση οι ετήσιες δαπάνες που συνδέονται με την τραπεζική εποπτεία εκτιμήθηκαν σε 296,0 εκατ. ευρώ για το 2015.[44] Στο τέλος του 2015 οι δαπάνες της ΕΚΤ που συνδέονται με την τραπεζική εποπτεία ήταν 277,1 εκατ. ευρώ, δηλ. 6% χαμηλότερες από τις εκτιμώμενες ετήσιες δαπάνες, με αποτέλεσμα να

[44] Απόφαση (ΕΕ) 2015/727 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 10ης Απριλίου 2015, σχετικά με το συνολικό ποσό των ετήσιων εποπτικών τελών για την πρώτη περίοδο επιβολής τέλους και για το 2015 (ΕΚΤ/2015/17).

δημιουργηθεί πλεόνασμα 18,9 εκατ. ευρώ έναντι του ποσού που είχε χρεωθεί το 2015. Βάσει του εφαρμοστέου Κανονισμού, αυτό το πλεόνασμα θα αφαιρεθεί από το συνολικό ποσό των τελών που θα επιβληθούν το 2016.[45]

Όπως διευκρινίζεται στο Κεφάλαιο 1.3, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να ενισχύσει τους εποπτικούς πόρους της ΕΚΤ το 2016. Αυτή η απόφαση, σε συνδυασμό με τις δράσεις που στοχεύουν σε συγκεκριμένους τομείς που χρήζουν πρόσθετης εποπτικής προσοχής, και όπως περιγράφεται στο έγγραφο "Τραπεζική Εποπτεία της ΕΚΤ: Οι προτεραιότητες του ΕΕΜ για το 2016", θα οδηγήσει σε αύξηση των συνολικών δαπανών για τους σκοπούς της τραπεζικής εποπτείας το 2016. Συνεπώς, το επίπεδο των συνολικών ετήσιων εποπτικών δαπανών της ΕΚΤ υπό σταθερές συνθήκες θα διαφανεί μόνο μεσοπρόθεσμα.

Πίνακας 9
Δαπάνες σε σχέση με την εποπτική λειτουργία το 2015

	Πραγματικές δαπάνες 2015 (σε εκατ. ευρώ)	**Εκτιμώμενες δαπάνες 2015** (σε εκατ. ευρώ)	**Πραγματικές δαπάνες 2014** (σε εκατ. ευρώ)
Μισθοί και επιδόματα	141,3	151,7	68,9
Μισθώματα και συντήρηση κτιρίων	25,5	22,6	13,2
Λοιπές λειτουργικές δαπάνες	110,3	121,8	74,8
Σύνολο δαπανών για καθήκοντα τραπεζικής εποπτείας	277,1	296,0	156,9

5.1.1 Μισθοί και επιδόματα

Οι μισθοί και τα επιδόματα αποτελούνται από τη συνολική μισθολογική δαπάνη, όπου περιλαμβάνονται και αμοιβές υπερωριακής απασχόλησης, επιδόματα και μετασυνταξιοδοτικές παροχές, για το εποπτικό προσωπικό και το προσωπικό των κοινών υπηρεσιών.

Η πραγματική δαπάνη για μισθούς και επιδόματα το 2015 ανέρχεται στα 141,3 εκατ. ευρώ, δηλ. 93% της προβλεπόμενης δαπάνης και 51% της συνολικής δαπάνης για τα καθήκοντα τραπεζικής εποπτείας. Η διαφορά ύψους 10,4 εκατ. ευρώ μεταξύ εκτιμώμενης και πραγματοποιηθείσας δαπάνης εξηγείται σε μεγάλο βαθμό από το χαμηλότερο από ό,τι αναμενόταν μέσο ποσοστό κάλυψης των θέσεων απασχόλησης. Στις 31 Δεκεμβρίου 2015 είχε καλυφθεί περίπου το 96% των θέσεων που συνδέονται με την τραπεζική εποπτεία.

Οι δαπάνες που συνδέονται με τους μισθούς και τα επιδόματα αναμένεται να αυξηθούν ύστερα από την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου να ενισχύσει τους εποπτικούς πόρους της ΕΚΤ το 2016, όπως εξηγείται στο Κεφάλαιο 1.3.

[45] Άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.1163/2014 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 22ας Οκτωβρίου 2014 σχετικά με τα εποπτικά τέλη (ΕΚΤ/2014/41).

5.1.2 Μισθώματα και συντήρηση κτιρίων

Στο τέλος του 2015, η δαπάνη για μισθώματα και συντήρηση των κτιρίων συμπεριλαμβανομένης της απόσβεσης παγίων διαμορφώθηκε σε 25,5 εκατ. ευρώ, δηλ. 113% της προβλεπόμενης δαπάνης. Η υπέρβαση κατά 2,9 εκατ. ευρώ της προβλεπόμενης εξηγείται κατά κύριο λόγο από τις υψηλότερες αποσβέσεις παγίων.

Στη διάρκεια του 2015 ανακαινίστηκαν οι χώροι του Eurotower, όπου θα μεταφερθούν οι υπηρεσίες της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ. Βάσει του χρονοδιαγράμματος, η μεταφορά θα έχει ολοκληρωθεί στα μέσα του 2016. Συνεπώς για το 2016, μαζί με τη σχεδιαζόμενη αύξηση του εποπτικού προσωπικού όπως αναφέρεται πιο πάνω, αναμένεται να αυξηθούν και οι δαπάνες κτιρίων.

5.1.3 Λοιπές λειτουργικές δαπάνες

Η κατηγορία "λοιπές λειτουργικές δαπάνες" περιλαμβάνει δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες πληροφορικής, στατιστικής, αποσβέσεις παγίων (πλην ακινήτων), υπηρεσιακές μετακινήσεις και επιμόρφωση.

Συνολικά, οι δαπάνες αυτής της κατηγορίας διαμορφώθηκαν χαμηλότερα από ό,τι είχε προβλεφθεί τον Απρίλιο του 2015, δηλ. σε 110,3 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχούν σε 91% του προϋπολογισθέντος ποσού. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι κατά τη διάθεση των πόρων δόθηκε προτεραιότητα στην εποπτική συμβολή σε επείγοντα καθήκοντα χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, με αποτέλεσμα να πραγματοποιηθούν χαμηλότερες δαπάνες για υπηρεσιακές μετακινήσεις, επιμόρφωση και συναφείς δραστηριότητες. Σε αυτή την εξέλιξη συνέβαλε και το χαμηλότερο από ό,τι αναμενόταν μέσο ποσοστό κάλυψης των θέσεων απασχόλησης.

Οι δαπάνες για το 2015 περιλαμβάνουν και δαπάνες εξωτερικής υποστήριξης για την εποπτική συμβολή της ΕΚΤ σε καθήκοντα χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, συγκεκριμένα τη συνολική αξιολόγηση των σημαντικών ελληνικών ιδρυμάτων, την "τακτική" συνολική αξιολόγηση του 2015 και τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων, όπως εξηγείται λεπτομερώς στο Κεφάλαιο 2.

5.2 Το πλαίσιο των εποπτικών τελών: Νοέμβριος 2014 - Δεκέμβριος 2015

Ο Κανονισμός ΕΕΜ και ο Κανονισμός ΕΚΤ σχετικά με τα εποπτικά τέλη συναποτελούν το νομικό πλαίσιο βάσει του οποίου η ΕΚΤ επιβάλλει ετήσια εποπτικά τέλη για τις δαπάνες που αφορούν τα εποπτικά καθήκοντα. Ο Κανονισμός σχετικά με τα εποπτικά τέλη θεσπίζει τη μεθοδολογία σύμφωνα με την οποία: α) καθορίζεται το συνολικό ποσό του ετήσιου εποπτικού τέλους, β) υπολογίζεται το ποσό που πρέπει να καταβάλει κάθε εποπτευόμενη τράπεζα, και γ) εισπράττεται το ετήσιο εποπτικό τέλος.

Το 2015 η ΕΚΤ, για πρώτη φορά, απέστειλε ειδοποιήσεις καταβολής τελών σε όλα τα εποπτευόμενα ιδρύματα για τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες του Νοεμβρίου και του Δεκεμβρίου 2014 (δεδομένου ότι η ΕΚΤ ανέλαβε επιχειρησιακή ευθύνη για την τραπεζική εποπτεία τον Νοέμβριο του 2014) και για το έτος 2015.

5.2.1 Συνολικό χρεωθέν ποσό

Το συνολικό ποσό των τελών που επιβλήθηκαν από την ΕΚΤ για τις δαπάνες προληπτικής εποπτείας του τραπεζικού τομέα της ζώνης του ευρώ κατά την περίοδο 2014-15 ανήλθε σε 326 εκατ. ευρώ.

Το συνολικό ποσό αναλύεται ως εξής:

- 30 εκατ. ευρώ για τις δαπάνες που πραγματοποίησε η ΕΚΤ τους δύο τελευταίους μήνες του 2014, όπως δημοσιεύθηκαν στους Ετήσιους Λογαριασμούς της ΕΚΤ για το 2014,
- 296 εκατ. ευρώ για τις αναμενόμενες δαπάνες για το έτος 2015, όπως ανακοινώθηκαν από την ΕΚΤ τον Απρίλιο του 2015.

Το ποσό που θα ανακτηθεί μέσω των ετήσιων εποπτικών τελών διακρίνεται σε δύο τμήματα που εξαρτώνται από το αν η εποπτευόμενη οντότητα είναι σημαντικό ή λιγότερο σημαντικό ίδρυμα, αντανακλώντας τον διαφορετικό βαθμό εποπτικού ελέγχου από την ΕΚΤ. Η διάκριση γίνεται βάσει των δαπανών που πραγματοποιούν οι υπηρεσιακές μονάδες της ΕΚΤ που είναι αρμόδιες για την εποπτεία των σημαντικών οντοτήτων και εκείνες που επιβλέπουν την εποπτεία των λιγότερο σημαντικών οντοτήτων αντίστοιχα.

Πίνακας 10
Εποπτικά τέλη

	Εισπραχθέν ποσό 2015 (σε εκατ. ευρώ)	Συνολικό ποσό που χρεώθηκε για το 2015 (σε εκατ. ευρώ)	Συνολικό ποσό που χρεώθηκε για το 2014[46] (σε εκατ. ευρώ)
Εποπτικά τέλη	277,1	296,0	30,0
εκ των οποίων:			
Τέλη σημαντικών οντοτήτων ή σημαντικών ομίλων	245,6	264,1	25,6
Τέλη λιγότερο σημαντικών οντοτήτων ή λιγότερο σημαντικών ομίλων	31,5	31,9	4,4
Σύνολο εσόδων από καθήκοντα τραπεζικής εποπτείας	**277,1**	**296,0**	**30,0**

Η υπέρβαση των 18,9 εκατ. ευρώ μεταξύ της πραγματοποιηθείσας δαπάνης και του χρεωθέντος ποσού για το 2015, όπως εξηγείται στην Ενότητα 5.1 παραπάνω, θα αφαιρεθεί από το συνολικό ποσό για το 2016 και θα κατανεμηθεί στις κατηγορίες των σημαντικών και των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων με βάση το μερίδιο των

[46] Για το 2014 η ΕΚΤ κάλυψε μέσω των εποπτικών τελών τις δαπάνες τραπεζικής εποπτείας που πραγματοποίησε κατά την περίοδο από τον Νοέμβριο του 2014, όταν ανέλαβε τα εποπτικά της καθήκοντα.

αντίστοιχων λειτουργιών στις πραγματοποιηθείσες δαπάνες του 2015, δηλ. 89% για τις σημαντικές εποπτευόμενες οντότητες και το υπόλοιπο 11% για τις λιγότερο σημαντικές εποπτευόμενες οντότητες.

5.2.2 Εποπτικά τέλη ανά τράπεζα

Σε επίπεδο τραπεζών, τα τέλη υπολογίζονται ανάλογα με τη σημασία και το προφίλ κινδύνου της τράπεζας, με βάση ετήσια στοιχεία που παρέχουν όλες οι εποπτευόμενες τράπεζες με ημερομηνία αναφοράς την 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους. Το εποπτικό τέλος που υπολογίζεται ανά τράπεζα κατόπιν χρεώνεται μέσω ετήσιων πληρωμών καταβλητέων το τελευταίο τρίμηνο κάθε οικονομικού έτους.

Το εποπτικό τέλος υπολογίζεται στο υψηλότερο επίπεδο ενοποίησης μεταξύ των κρατών-μελών που συμμετέχουν στον ΕΕΜ. Είναι το άθροισμα ενός ελάχιστου ποσού για όλες τις τράπεζες, που αντιστοιχεί στο 10% του συνολικού προς ανάκτηση ποσού δαπανών[47], και μιας μεταβλητής συνιστώσας, που προκύπτει από τον επιμερισμό του υπόλοιπου 90% του προς ανάκτηση ποσού.

Για τον υπολογισμό των ετήσιων εποπτικών τελών που έπρεπε να καταβάλει το 2015 κάθε εποπτευόμενη οντότητα και κάθε εποπτευόμενος όμιλος, τα υπόχρεα ιδρύματα υπέβαλαν στις ΕΑΑ μέχρι την 1η Ιουλίου 2015 συναφή στοιχεία με ημερομηνία αναφοράς 31 Δεκεμβρίου 2014. Στις 30 Ιουλίου 2015 η ΕΚΤ κοινοποίησε στα υπόχρεα ιδρύματα τα εν λόγω στοιχεία και τα κάλεσε να σχολιάσουν εντός πέντε εργασίμων ημερών σε περίπτωση που θεωρούσαν ότι τα στοιχεία ήταν εσφαλμένα. Κατόπιν η ΕΚΤ υπολόγισε τα τέλη ανά τράπεζα και ανά τραπεζικό όμιλο.

Σχήμα 6
Προσδιορισμός της μεταβλητής συνιστώσας του εποπτικού τέλους

Το 2015 τα ετήσια εποπτικά τέλη συμβάδιζαν σε μεγάλο βαθμό με τις προσωρινές εκτιμήσεις της ΕΚΤ στη δημόσια διαβούλευση στις αρχές του 2014. Σύμφωνα με την προκαταρκτική ανάλυση επιπτώσεων, σχεδόν 50% των σημαντικών οντοτήτων κλήθηκαν να καταβάλουν ετήσιο εποπτικό τέλος μεταξύ 700.000 και 2,0 εκατ. ευρώ για το έτος 2015. Ομοίως, για τα λιγότερο σημαντικά ιδρύματα, η προκαταρκτική ανάλυση επιπτώσεων φανέρωσε ότι σχεδόν 75% εξ αυτών έπρεπε να καταβάλουν τέλος χαμηλότερο από 7.000 ευρώ. Σύμφωνα με τον υπολογισμό των ετήσιων τελών για το 2015, το 70% των εποπτευόμενων οντοτήτων εντάσσεται σε αυτή την κλίμακα.

Όπως εξηγείται στο Κεφάλαιο 3.1, η ΕΚΤ ενέκρινε σειρά τροποποιήσεων στην κατάσταση επιμέρους τραπεζών. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού σχετικά με τα

[47] Για τις μικρότερες σημαντικές τράπεζες με σύνολο στοιχείων ενεργητικού έως 10 δισεκ. ευρώ το ελάχιστο ποσό του τέλους διαιρείται διά του δύο.

εποπτικά τέλη, όταν επέλθει οποιαδήποτε από τις παρακάτω μεταβολές σε σχέση με μία εποπτευόμενη οντότητα στο υψηλότερο επίπεδο ενοποίησης απαιτείται τροποποίηση του εποπτικού τέλους αυτής:

- μεταβολή της ιδιότητας της εποπτευόμενης οντότητας, δηλ. η οντότητα επανακατηγοριοποιείται από σημαντική σε λιγότερο σημαντική ή το αντίστροφο,
- νέα εποπτευόμενη οντότητα λαμβάνει άδεια λειτουργίας,
- ανακαλείται υπάρχουσα άδεια λειτουργίας.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, προκειμένου να εγκρίνει επιστροφή καταβληθέντος ποσού ή να ζητήσει από την εποπτευόμενη οντότητα την καταβολή πρόσθετου τέλους, η ΕΚΤ λαμβάνει νέα απόφαση σχετικά με το εποπτικό τέλος.

Μετά την έκδοση των ειδοποιήσεων καταβολής τέλους, στην ΕΚΤ δεν γνωστοποιήθηκαν παρά λίγες αιτήσεις μεταβολής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7. Τα ποσά που θα προκύψουν θα συμψηφιστούν με το συνολικό ποσό που θα προσδιοριστεί.

5.2.3 Τιμολόγηση και είσπραξη του πρώτου τέλους

Τον Οκτώβριο του 2015 η ΕΚΤ εξέδωσε δύο κατηγορίες ειδοποιήσεων για τα εποπτικά τέλη στις εποπτευόμενες οντότητες. Η πρώτη κατηγορία κάλυπτε τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν τους δύο τελευταίους μήνες του 2014, όπως δημοσιεύθηκαν στους Ετήσιους Λογαριασμούς της ΕΚΤ για το 2014, και η δεύτερη κατηγορία αφορούσε τις προβλεπόμενες δαπάνες για το έτος 2015.

Οι ειδοποιήσεις που απευθύνονται σε κάθε εποπτευόμενο όμιλο καλύπτουν τα εποπτικά τέλη για ολόκληρο τον όμιλο. Χωριστή ειδοποίηση αποστέλλεται σε κάθε εποπτευόμενη μεμονωμένη οντότητα που δεν ανήκει σε εποπτευόμενο όμιλο.

Στο τέλος Δεκεμβρίου 2015, η ΕΚΤ είχε εισπράξει περισσότερο από το 99% των χρεωθέντων τελών για τα καθήκοντα τραπεζικής εποπτείας. Η ΕΚΤ προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την είσπραξη των υπολοίπων από τις εποπτευόμενες οντότητες. Κατά την τρέχουσα περίοδο τελών, η ΕΚΤ έχει εισπράξει τόκους υπερημερίας ύψους 0,05 εκατ. ευρώ από εποπτευόμενες οντότητες που καθυστέρησαν να καταβάλουν το εποπτικό τέλος. Σύμφωνα με τον Κανονισμό σχετικά με τα εποπτικά τέλη, αυτό το ποσό θα ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού για το 2016.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα εποπτικά τέλη δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ σχετικά με την τραπεζική εποπτεία. Ο εν λόγω δικτυακός τόπος ενημερώνεται τακτικά με χρήσιμες, πρακτικές πληροφορίες και μεταφράζεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

6 Νομικές πράξεις που υιοθετήθηκαν από την ΕΚΤ σχετικά με την τραπεζική εποπτεία

Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται οι νομικές πράξεις σχετικά με την τραπεζική εποπτεία που υιοθετήθηκαν το 2015 από την ΕΚΤ και δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή/και τον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ. Περιλαμβάνονται οι νομικές πράξεις που υιοθετήθηκαν βάσει του άρθρου 4 παρ. 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 και άλλες συναφείς νομικές πράξεις.

Κανονισμοί της ΕΚΤ

Αριθμός	Τίτλος
ΕΚΤ/2015/13	Κανονισμός (ΕΕ) 2015/534 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 17ης Μαρτίου 2015, για την υποβολή εποπτικών αναφορών σχετικά με χρηματοοικονομική πληροφόρηση (ΕΕ L 86, 31.3.2015, σελ. 13)

Άλλες νομικές πράξεις της ΕΚΤ εκτός των κανονισμών

Αριθμός	Τίτλος
ΕΚΤ/2014/59	Απόφαση (ΕΕ) 2015/433 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 17ης Δεκεμβρίου 2014, σχετικά με τη σύσταση επιτροπής δεοντολογίας και τον εσωτερικό της κανονισμό (ΕΕ L 70, 14.3.2015, σελ. 58)
ΕΚΤ/2015/2	Σύσταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 28ης Ιανουαρίου 2015, σχετικά με τις πολιτικές διανομής μερισμάτων (ΕΕ C 51, 13.2.2015, σελ. 1)
ΕΚΤ/2015/4	Απόφαση (ΕΕ) 2015/656 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 4ης Φεβρουαρίου 2015, σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται σε πιστωτικά ιδρύματα να συμπεριλαμβάνουν στο κεφάλαιο κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 ενδιάμεσα κέρδη περιόδου ή κέρδη τέλους χρήσης σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 (ΕΕ L 107, 25.4.2015, σελ. 76)
ΕΚΤ/2015/7	Απόφαση (ΕΕ) 2015/530 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 11ης Φεβρουαρίου 2015, σχετικά με τη μεθοδολογία και τις διαδικασίες καθορισμού και συλλογής δεδομένων όσον αφορά τους συντελεστές βάσει των οποίων υπολογίζονται τα ετήσια εποπτικά τέλη (ΕΕ L 84, 28.3.2015, σελ. 67)
ΕΚΤ/2015/8	Απόφαση (ΕΕ) 2015/716 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 12ης Φεβρουαρίου 2015, που τροποποιεί την απόφαση ΕΚΤ/2004/2 για τη θέσπιση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΕ L 114, 5.5.2015, σελ. 11)
ΕΚΤ/2015/12	Κατευθυντήρια γραμμή (ΕΕ) 2015/856 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 12ης Μαρτίου 2015, για τον καθορισμό των αρχών πλαισίου δεοντολογίας του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕ L 135, 2.6.2015, σελ. 29)
ΕΚΤ/2015/16	Απόφαση (ΕΕ) 2015/811 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 27ης Μαρτίου 2015, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που βρίσκονται στην κατοχή εθνικών αρμόδιων αρχών (ΕΕ L 128, 23.5.2015, σελ. 27)
ΕΚΤ/2015/17	Απόφαση (ΕΕ) 2015/727 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 10ης Απριλίου 2015, σχετικά με το συνολικό ποσό των ετήσιων εποπτικών τελών για την πρώτη περίοδο επιβολής τέλους και για το 2015 (ΕΕ L 115, 6.5.2015, σελ. 36)
ΕΚΤ/2015/21	Απόφαση (ΕΕ) 2015/839 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 27ης Απριλίου 2015, για τον προσδιορισμό των πιστωτικών ιδρυμάτων που υπόκεινται σε συνολική αξιολόγηση (ΕΕ L 132, 29.5.2015, σελ. 88)
ΕΚΤ/2015/36	Απόφαση (ΕΕ) 2016/3 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 18ης Νοεμβρίου 2015, για τον καθορισμό των αρχών που διέπουν την παροχή στοιχείων αξιολόγησης της επίδοσης των υποσυντονιστών των εθνικών αρμόδιων αρχών που μετέχουν σε μεικτές εποπτικές ομάδες του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού (ΕΕ L 1, 5.1.2016, σελ. 4)
ΕΚΤ/2015/38	Απόφαση (ΕΕ) 2015/2218 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 20ής Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τη διαδικασία εξαίρεσης μελών του προσωπικού εποπτευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων από την εφαρμογή του τεκμηρίου άσκησης ουσιώδους αντίκτυπου στο προφίλ κινδύνου των εν λόγω ιδρυμάτων (ΕΕ L 314, 1.12.2015, σελ. 66)
ΕΚΤ/2015/49	Σύσταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 17ης Δεκεμβρίου 2015, σχετικά με τις πολιτικές διανομής μερισμάτων (ΕΕ C 438, 30.12.2015, σελ. 1)

Απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με το αν τα κεφαλαιακά μέσα που πρόκειται να εκδοθούν από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ ('εποπτευόμενη οντότητα') πληρούν τα κριτήρια που αφορούν τα μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 σύμφωνα με το άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013, η οποία δημοσιεύθηκε στην ενότητα "Letters to banks" του δικτυακού τόπου της ΕΚΤ για την τραπεζική εποπτεία

Απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με το αν τα κεφαλαιακά μέσα που πρόκειται να εκδοθούν από την Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ ('εποπτευόμενη οντότητα') πληρούν τα κριτήρια που αφορούν τα μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 σύμφωνα με το άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013, η οποία δημοσιεύθηκε στην ενότητα "Letters to banks" του δικτυακού τόπου της ΕΚΤ για την τραπεζική εποπτεία

Μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης και της ΕΚΤ αναφορικά με τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών, 22 Δεκεμβρίου 2015

7 Γλωσσάριο

CRR/CRD IV: κανονισμός και οδηγία σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ.575/2013 σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων (κανονισμός σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις) και Οδηγία 2013/36/ΕΕ σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων. Συχνά αναφέρονται από κοινού ως CRD IV.

Διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process – SREP): η διαδικασία που χρησιμοποιείται για την άσκηση του εποπτικού ελέγχου σημαντικών και λιγότερο σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων και προκειμένου να κριθεί η σκοπιμότητα εφαρμογής πιθανών πρόσθετων απαιτήσεων (πέραν των ελάχιστων απαιτήσεων) ιδίων κεφαλαίων, δημοσιοποίησης, ρευστότητας ή άλλων εποπτικών μέτρων.

Διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης της επάρκειας ρευστότητας (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process - ILAAP): οι στρατηγικές, οι πολιτικές, οι διαδικασίες και τα συστήματα που οι τράπεζες οφείλουν να διαθέτουν ώστε να διαχειρίζονται και να παρακολουθούν τον κίνδυνο ρευστότητας και τη θέση χρηματοδότησής τους. Οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν την ILAAP στο πλαίσιο της διαδικασίας SREP.

Διαδικασία μη διατύπωσης αντίρρησης (non-objection procedure): η τυπική διαδικασία λήψης αποφάσεων που καθιερώθηκε με τον Κανονισμό ΕΕΜ για τις εποπτικές δραστηριότητες της ΕΚΤ. Το Εποπτικό Συμβούλιο λαμβάνει τα σχέδια αποφάσεων, τα οποία υποβάλλονται στο Διοικητικό Συμβούλιο προς έγκριση. Οι αποφάσεις θεωρούνται εκδοθείσες εκτός αν το Διοικητικό Συμβούλιο διατυπώσει αντίρρηση εντός ορισμένης προθεσμίας όχι μεγαλύτερης των δέκα εργάσιμων ημερών.

Διαδικασίες ενιαίου διαβατηρίου (passporting procedures): διαδικασίες σχετικά με το δικαίωμα εγκατάστασης και το δικαίωμα παροχής υπηρεσιών σε άλλα κράτη-μέλη οποιουδήποτε πιστωτικού ιδρύματος που έχει λάβει άδεια λειτουργίας και εποπτεύεται από τις αρμόδιες αρχές άλλου κράτους-μέλους, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω δραστηριότητες καλύπτονται από την άδεια λειτουργίας (κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 33-46 της CRD IV).

Εγχειρίδιο εποπτείας (Supervisory Manual): εγχειρίδιο που παρουσιάζει λεπτομερώς τις γενικές αρχές, τις διαδικασίες και τη μεθοδολογία σχετικά με την εποπτεία των σημαντικών και των λιγότερο σημαντικών ιδρυμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία του ΕΕΜ. Περιγράφει τις διαδικασίες για τη συνεργασία εντός του ΕΕΜ και τη συνεργασία με αρχές εκτός του ΕΕΜ. Το Εγχειρίδιο Εποπτείας αποτελεί εσωτερικό υπηρεσιακό έγγραφο του ΕΕΜ. Τον Νοέμβριο του 2014 δημοσιεύθηκε ένας πιο συνοπτικός Οδηγός τραπεζικής

εποπτείας, που εξηγεί τον τρόπο λειτουργίας του ΕΕΜ και παρουσιάζει λεπτομερώς τις εποπτικές πρακτικές του.

Εθνική αρμόδια αρχή (ΕΑΑ) (national competent authority - NCA): δημόσια αρχή ή όργανο που έχει επίσημα αναγνωριστεί από το εθνικό δίκαιο και έχει εξουσία βάσει του εθνικού δικαίου να εποπτεύει ιδρύματα στο πλαίσιο του συστήματος εποπτείας που εφαρμόζεται στο οικείο κράτος-μέλος.

Ειδική συμμετοχή (qualifying holding): συμμετοχή σε πιστωτικό ίδρυμα, η οποία αντιπροσωπεύει 10% ή άνω του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου ή που καθιστά δυνατή την άσκηση σημαντικής επιρροής στη διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος.

Ελάχιστες απαιτήσεις για ίδια κεφάλαια και επιλέξιμες υποχρεώσεις (minimum requirement for own funds and eligible liabilities - MREL): απαίτηση που επιβάλλεται σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ, ώστε να είναι σε θέση να απορροφούν ζημίες σε περίπτωση πτώχευσης. Η απαίτηση MREL αποτελεί μέρος της Οδηγίας για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών (BRRD). Έχει τον ίδιο σκοπό όπως η απαίτηση TLAC. Ωστόσο, οι συγκεκριμένες κεφαλαιακές απαιτήσεις που υπαγορεύονται από τη MREL υπολογίζονται διαφορετικά, σύμφωνα με κριτήρια που θέτει η ΕΑΤ.

Ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων (single rulebook): σκοπός του ενιαίου εγχειριδίου κανόνων για τον τραπεζικό κλάδο είναι να παράσχει ένα ενιαίο σύνολο εναρμονισμένων κανόνων προληπτικής εποπτείας τους οποίους πρέπει να τηρούν οι τράπεζες σε όλη την ΕΕ. Πέραν της νομοθεσίας που καταρτίζουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ με τη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ΕΑΤ είναι αρμόδια να αναπτύσσει περαιτέρω το ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων και να παρακολουθεί την εφαρμογή του.

Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ΕΕΜ) (Single Supervisory Mechanism – SSM): μηχανισμός ο οποίος απαρτίζεται από την ΕΚΤ και τις εθνικές αρμόδιες αρχές των συμμετεχόντων κρατών-μελών. Είναι επιφορτισμένος με την άσκηση των εποπτικών καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ. Η ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία αυτού του μηχανισμού, ο οποίος αποτελεί μέρος της τραπεζικής ένωσης.

Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (Single Resolution Mechanism – SRM): μηχανισμός ο οποίος τέθηκε σε πλήρη λειτουργία την 1.1.2016 και θεσπίζει ομοιόμορφους κανόνες και ομοιόμορφη διαδικασία για την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν στην τραπεζική ένωση. Στηρίζεται από το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης, το οποίο αποτελεί την ευρωπαϊκή αρχή εξυγίανσης για την τραπεζική ένωση και συνεργάζεται στενά με τις εθνικές αρχές εξυγίανσης των συμμετεχόντων κρατών-μελών. Για τους σκοπούς της εξυγίανσης, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης έχει στη διάθεσή του ένα ενιαίο ταμείο εξυγίανσης.

Εξουσίες επιβολής συμμόρφωσης και επιβολής κυρώσεων (enforcement and sanctioning powers): οι εξουσίες που διαθέτουν τα όργανα εποπτείας και στοχεύουν αντίστοιχα (α) να υποχρεώσουν μια εποπτευόμενη οντότητα ή πρόσωπο

να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας και (β) να τιμωρήσουν με χρηματική ποινή μια εποπτευόμενη οντότητα που δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας.

Εποπτική απόφαση της ΕΚΤ (ECB supervisory decision): νομική πράξη που εκδίδει η ΕΚΤ κατά την άσκηση των καθηκόντων και εξουσιών που της ανατίθενται με τον κανονισμό ΕΕΜ. Απευθύνεται σε μία ή περισσότερες εποπτευόμενες οντότητες ή εποπτευόμενους ομίλους ή λοιπά πρόσωπα και δεν αποτελεί νομική πράξη γενικής εφαρμογής.

Εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP): οι στρατηγικές και οι διαδικασίες που οι τράπεζες οφείλουν να διαθέτουν ώστε να αξιολογούν και να διατηρούν σε συνεχή βάση εσωτερικά κεφάλαια που οι ίδιες κρίνουν επαρκή (ως προς το ύψος, τα είδη και τη σύνθεσή τους) για να καλύπτουν τη φύση και το επίπεδο των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται ή ενδέχεται να εκτεθούν. Οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν την ICAAP στο πλαίσιο της διαδικασίας SREP.

Εσωτερικό υπόδειγμα (internal model): κάθε προσέγγιση που εφαρμόζεται για τη μέτρηση και διαχείριση των κινδύνων κατά τον υπολογισμό των απαιτήσεων για τα ίδια κεφάλαια, η οποία προσέγγιση ανήκει αποκλειστικά σε ένα πιστωτικό ίδρυμα και χρειάζεται την άδεια της αρμόδιας αρχής σύμφωνα με το Τρίτο Μέρος του CRR.

Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) (European Banking Authority - EBA): η ΕΑΤ είναι ανεξάρτητη αρχή της ΕΕ που ιδρύθηκε την 1η Ιανουαρίου 2011 με σκοπό να διασφαλίζει την αποτελεσματική και συνεπή προληπτική ρύθμιση και εποπτεία σε ολόκληρο τον τραπεζικό τομέα της ΕΕ. Βασικό της καθήκον είναι να συμβάλλει στη δημιουργία του ενιαίου ευρωπαϊκού εγχειριδίου κανόνων για τον τραπεζικό τομέα, σκοπός του οποίου είναι να παρέχει ένα ενιαίο σύνολο εναρμονισμένων κανόνων προληπτικής εποπτείας σε όλη την ΕΕ. Η ΕΑΤ διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην προώθηση της σύγκλισης των εποπτικών πρακτικών σε ολόκληρη την ΕΕ και είναι αρμόδια να αξιολογεί κινδύνους και ευπάθειες στον τραπεζικό τομέα της ΕΕ.

Κανονισμός για το πλαίσιο ΕΕΜ (SSM Framework Regulation): το κανονιστικό πλαίσιο που καθορίζει τις πρακτικές λεπτομέρειες σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών αρμόδιων αρχών εντός του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού, όπως προβλέπεται στον κανονισμό ΕΕΜ.

Κανονισμός ΕΕΜ (SSM Regulation): η νομική πράξη βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ενιαίος εποπτικός μηχανισμός για τα πιστωτικά ιδρύματα της ζώνης του ευρώ και, δυνητικά, άλλων κρατών-μελών της ΕΕ, ως βασικό στοιχείο της ευρωπαϊκής τραπεζικής ένωσης. Ο κανονισμός ΕΕΜ αναθέτει στην ΕΚΤ ειδικά καθήκοντα σχετικά με τις πολιτικές προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Μέγιστο διανεμητέο ποσό (ΜΔΠ) (maximum distributable amount – MDA): παραβάσεις της απαίτησης των κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας (combined buffer requirement - CBR) οδηγούν σε επιβολή υποχρεωτικών περιορισμών στις διανομές (μερισμάτων, πληρωμών τοκομεριδίων επί πρόσθετων κεφαλαιακών

μέσων της κατηγορίας 1, έκτακτων παροχών). Κάθε τράπεζα που δεν ανταποκρίνεται στην CBR θα απαγορεύεται αυτομάτως να διανέμει περισσότερο από το μέγιστο διανεμητέο ποσό (ΜΔΠ). Το ΜΔΠ ισούται με το γινόμενο των διανεμητέων κερδών της τράπεζας επί έναν συντελεστή που κυμαίνεται μεταξύ 0,6 και 0 ανάλογα με την υστέρηση του κεφαλαίου CET1 έναντι της CBR.

Μεικτή εποπτική ομάδα (ΜΕΟ) (Joint Supervisory Team – JST): εποπτική ομάδα που αποτελείται από στελέχη της ΕΚΤ και των ΕΑΑ που είναι επιφορτισμένα με την εποπτεία σημαντικής εποπτευόμενης οντότητας ή σημαντικού εποπτευόμενου ομίλου.

Πρόγραμμα Εποπτικής Εξέτασης (ΠΕΕ) (Supervisory Examination Programme - SEP): Σύμφωνα με το άρθρο 99 της CRD IV, ο ΕΕΜ εγκρίνει μια φορά το χρόνο Πρόγραμμα Εποπτικής Εξέτασης (SEP) για τα ιδρύματα που εποπτεύει. Το πρόγραμμα καθορίζει για κάθε σημαντικό ίδρυμα τις κύριες εποπτικές δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν για την παρακολούθηση των κινδύνων και την αντιμετώπιση των αδυναμιών. Προσδιορίζει ποια ιδρύματα υπάρχει πρόθεση να υποβληθούν σε ενισχυμένη εποπτεία. Το Πρόγραμμα Εποπτικής Εξέτασης για τα σημαντικά ιδρύματα καλύπτει συνεχείς εποπτικές δραστηριότητες, επιτόπιες επιθεωρήσεις και ελέγχους των εσωτερικών υποδειγμάτων.

Σημαντικότητα (significance): το κριτήριο που καθορίζει την κατανομή εποπτικών αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΕΚΤ και των ΕΑΑ εντός του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού. Ο βαθμός σημαντικότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων βασίζεται σε κριτήρια που καθορίζονται στον κανονισμό ΕΕΜ και εξειδικεύονται στον κανονισμό για το πλαίσιο ΕΕΜ.

Συνολική ικανότητα απορρόφησης ζημιών (Total loss-absorbing capacity - TLAC): πρότυπο για τις παγκοσμίως συστημικά σημαντικές τράπεζες (G-SIB) που συμφωνήθηκε από το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας τον Νοέμβριο του 2015 και είναι σχεδιασμένο ώστε οι G-SIB να διαθέτουν επαρκή ικανότητα απορρόφησης ζημιών και ανακεφαλαιοποίησης ώστε σε περίπτωση εξυγίανσης να είναι δυνατή μια συντεταγμένη εξυγίανση που ελαχιστοποιεί τυχόν επιδράσεις στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, εξασφαλίζει τη συνέχεια των κρίσιμων λειτουργιών, και με μεγάλο βαθμό βεβαιότητας αποτρέπει την έκθεση των φορολογουμένων σε ζημίες. Η απαίτηση που αφορά την ελάχιστη TLAC μετρείται έναντι ενός δείκτη αναφοράς σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο και ενός δείκτη αναφοράς μη σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο. Η TLAC θα τεθεί σε εφαρμογή από το 2019.

Τραπεζική ένωση (Banking union): ένα από τα δομικά στοιχεία για την ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Αποτελείται από ένα ενοποιημένο χρηματοπιστωτικό πλαίσιο με ενιαίο εποπτικό μηχανισμό, έναν ενιαίο μηχανισμό εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων και ένα ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων, συμπεριλαμβάνοντας τα εναρμονισμένα συστήματα εγγύησης καταθέσεων, τα οποία μπορεί να εξελιχθούν σε ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης των καταθέσεων.

Υπό πτώχευση ή που ενδέχεται να πτωχεύσει (failing or likely to fail): μία από τις τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις που καθορίζουν αν οι αρχές εξυγίανσης θα πρέπει να εφαρμόσουν μέτρα εξυγίανσης για ένα πιστωτικό ίδρυμα. Το άρθρο 32 (4)

της Οδηγίας για την Ανάκαμψη και την Εξυγίανση ορίζει πότε ένα πιστωτικό ίδρυμα τελεί υπό πτώχευση ή ενδέχεται να πτωχεύσει (η διαπίστωση γίνεται από αρχή εποπτείας ή εξυγίανσης).

Συντομογραφίες

Χώρα

AT	Αυστρία	HU	Ουγγαρία
BE	Βέλγιο	IT	Ιταλία
BG	Βουλγαρία	JP	Ιαπωνία
CH	Ελβετία	LT	Λιθουανία
CY	Κύπρος	LU	Λουξεμβούργο
CZ	Τσεχία	LV	Λεττονία
DK	Δανία	MT	Μάλτα
DE	Γερμανία	NL	Ολλανδία
EE	Εσθονία	PL	Πολωνία
IE	Ιρλανδία	PT	Πορτογαλία
ES	Ισπανία	RO	Ρουμανία
FI	Φινλανδία	SE	Σουηδία
FR	Γαλλία	SI	Σλοβενία
GR	Ελλάδα	SK	Σλοβακία
HR	Κροατία	UK	Ηνωμένο Βασίλειο

Άλλες

AQR	Έλεγχος της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού
BCBS	Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας
COREP	Κοινή πληροφόρηση
CRD IV	Οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις
CRR	Κανονισμός για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις
EAA	Εθνική Αρμόδια Αρχή
EAT	Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
EEM	Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΣΣΚ	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου
FINREP	Χρηματοοικονομική πληροφόρηση
ΛΣΙ	Λιγότερο Σημαντικά Ιδρύματα
ΜΕΟ	Μεικτή Εποπτική Ομάδα
ΜΣ	Μνημόνιο Συνεργασίας
ΠΕΕ	Πρόγραμμα Εποπτικής Εξέτασης
RAS	Σύστημα αξιολόγησης κινδύνων
SREP	Διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης
ΣΧΣ	Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

© Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2016

Ταχ. διεύθυνση 60640 Frankfurt am Main, Germany
Τηλ. +49 69 1344 0
Δικτυακός τόπος www.bankingsupervision.europa.eu

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς σκοπούς, εφόσον αναφέρεται η πηγή.

ISSN 2443-583X
ISBN 978-92-899-2149-7
DOI 10.2866/36871
EU catalogue No QB-BU-16-001-EL-N